

BÉCSI NAPLÓ

XXXI. ÉVFOLYAM 5. SZÁM
2010. SZEPTEMBER–OKTÓBER
MEGJELENIK 2 HAVONTA
ÁRA: 2,– Euro
Erscheinungsort Wien
Österreichische Post AG •
02Z032898 M P. b. b.
VERLAGPOSTAMT 1010 WIEN

A magyar államelnök Ausztriában

Bizonyára jelzésértékű, hogy Martonyi János külügyminisztert követően, ill. annak második bécsi tartózkodásakor, szeptember 7-én Schmitt Pál új államelnök első külföldi útja Bécsbe vezetett. Ugyancsak jelzésértékűnek minősíthető, hogy a magyar államelnök a nagykövetségen fogadta a magyar egyesületek képviselőit. A Heinz Fischer osztrák államelnök által adott díszebédre a magyar népcsoporttanács elnöke is meghívást kapott.

E rövid bejelentés tömören jelzi, hogy történt valami, aminek horderején még munkálkodni kell, hiszen egy fecske nem csinál nyarat. Mégis elmondható, hogy jó irányba lépett a magyar kormány, amikor hangsúlyt helyez az osztrák-magyar kapcsolatokra. Ezekkel ugyan eddig sem volt baj, csak hogy az Orbán-kormány – különösen a tömegkommunikációs eszközök részéről – Nyugaton, így Ausztriában sem részesül kedvező fogadtatásban. Igaz, az újságírók kellő tájékoztatása és megpuhítása nem okvetlen államfői feladat, ellenben sokat lehet mozdítani megfelelő irányban, már csak azzal is, hogyan válaszolt Schmitt Pál, Heinz Fischer pohárköszöntőjére. Az osztrák államelnök talán túlságosan udvariasnak szánt köszöntőjében teljesen felhőtlennek minősítette a két állam közti kapcsolatokat, mi több, a minősítésben ő is az osztrák-magyar sógorságot emlegette. A vendégek előtt „valódi magyar”-ként mutatta be a sváb-horvát származású Schmitt Pált, önmagáról nem mulasztva el megemlíteni, hogy magyar volt egyik nagyanyja.

Schmitt Pál német nyelven mindjárt előláróban a köszönet hangján kezdte, kiemelve

Ausztria szolidaritását 1956-ban a magyar forradalommal, ill. a magyar menekültek befogadásával. Ezek a menekültek és utódaik a két ország közti kapcsolatok fontos láncszemei. Azt is kifejezésre juttatta, mekkora jelentőséget tulajdonít a magyar fél annak a felvételnek, ami a fiatal Heinz Fischert egyetemistaként örököltette meg „Szabadságot Magyarországnak! feliratú táblával kezében. A továbbiakban emlékeztetett a vasfüggöny lebontására, megjegyezve, hogy az osztrák-magyar kapcsolatok jó példával szolgálnak arra nézve, hogy a közös történelem nem terheli az államközi kapcsolatokat, hanem éppenséggel összekötő kapocs, amire építeni lehet a jelen problémáinak megoldásában.

A magyar elnök utalt a jövő év első felében Magyarországra háruló EU-elnökségre, kifejezve bizakodását, hogy Magyarország ezen a téren is számíthat a kapcsolatok gyakorlati pozitív kihatására. Kissé talán merésznek tűnt, de Schmitt Pál a jószomszédsági politikára számítva juttatta kifejezésre a magyar kormány azon törekvését, hogy a szomszédos államokban élő magyarok megőrizhessék nyelvi és kulturális identitásukat számítva az osztrák fél jóindulatú támogatására.

A hivatalos látogatás végeztével a magyar nagykövetségen találkozott a magyar államelnök az ausztriai magyarok képviselőivel. Elsőként bejelentette azon szándékát, hogy külföldi látogatásai alkalmával keresni fogja a kapcsolatot a magyar kisebbségekkel, beszámolva államelnöki teendőiről, meghallgatva a határon túli magyarok gondjait. Kissé inkább a mi-

Szabadka, Városháza

niszterelnök szerepét keltve kifejtette, mennyire fontos számára az új állampolgársági törvény megalkotása, és mindent latba vet, hogy elképzeléseit sikerüljön bevennie a tervezett új alkotmányba. Ebben benne kell lennie a keresztény alapoknak és a Szent Koronának.

A jelenlévők közül néhányan előadták az ausztriai magyarokkal kapcsolatos kérdéseiket, voltak, akik kiemelték a magyar állam szerepét a kisebbségi magyarok felkarolásában: fontos a politikai-erkölcsi kiállás és egyre nagyobb jelentőségű az anyagi támogatás. A kettős állampolgárság kérdése nem merült fel, miután Ausztriában törvény tiltja a kettős állampolgárságot.

Schmitt Pál közvetlen modorú, nyílt ember benyomását kelti; érvelésében ugyan hangsúlyosan szerepel a magyarság, de pátoasz nélkül, mindennapi emberi szinten. Megnyerő volt, hogy mintegy a protokollt megszegve tíz percet ráadott még az együttléti hivatalos részére, hogy elmondhassa, mi készítette őt, a pártonkívülit, hogy 2003-ban, hatvanévesen beszálljon a politikába.

A jószomszédság-politikában – remélhetőleg – nem sikkadnak el az ausztriai magyarok érdekei sem, azaz nem csupán szónoklatként hangzottak el az odafigyelés, törődés szavai.

DEÁK ERNŐ

Bécsi választások elé

Október 10-én, vasárnap urnák elé járulnak Bécs város és tartomány polgárai, hogy szavazataikkal kifejezésre juttassák, melyik párt felel meg elképzeléseiknek. A megfogalmazás valamelyest pontatlan, éppen ezért kezdjük mindjárt azzal, hogy a lakosság növekvő hányada nem él szavazati jogával. 2005-ben 39,39%-kal jelentős volt ezeknek az aránya, 2001-hez viszonyítva 5,77%-kal több. Magatartásuk nem csupán kényelmességgnek, de legalább ilyen mértékben elégedetlenségnek is betudható. Van ebben kutya-eb vélekedés is, azaz mindegy, végül is kire szavaznak a polgárok, változás alig várható. Legutóbb a betöltött 16. életévtől számították a választásra való jogosultságot, ami a számok tükrében aligha enged arra következtetni, mintha az új választók tömegesen mentek volna szavazni. Az „újoncok”-nak köszönhetően a Szabadságpárt viszont 14,-ot ért el.

A bécsi választások érdekessége, hogy kerületi szinten állandó lakhellyel rendelkező külföldiek is részt vehetnek a választásokon, pontosabban az EU-államok Bécsben élő polgárainak szavazati joguk van az egyes kerületekben. Nem csak ebben a vetületben, de a tartománygyűlés viszonylatában is több újpolgár található valamennyi párt képviselőjelöltjeinek sorában, s ez alól még a Szabadságpárt sem tesz kivételt. Mindazonáltal utóbbinak állandóan az idegenekkel, külföldiekkel van baja, míg pl. a Zöldek EU-polgár külföldieket is hiányolnak a száztagú tartománygyűlésben.

Nem csupán emiatt, de a tárgy súlyánál fogva is a migránsok eléggé a választások homlokterébe kerültek. Ezen nem is lehet csodálkozni, hiszen az osztrák főváros 1,694.000 lakosának több mint egyötöde (20,5%) külföldi. 2008-ban a lakosság közel egyharmada volt külföldi, ill. külföldön született osztrák állampolgár. A kérdés tehát nem hanyagolható el, bár a legutóbb a szavazatoknak 49,1%-át begyűjtő Szociáldemokrata Párt a felszínen nyugodtan kezeli ezt a problémát, és cselekszik is a bevándorlók integrációja érdekében. A háttérben persze asszimilációs hátsó gondolatokkal kezelik a kérdést, de nem biztos, hogy a jelenlegi irányzat mellett sikerül megbirkózni az emésztési zavarokkal. H.C. Strache ezzel szemben szinte hisztérikusan reagál: nagy felháborodást váltott ki néhány hónappal ezelőtt a „bécsi vér” védelmére kelve; a náci megbélyegzés elől csak úgy sikerült kitérnie, hogy az egyik népszerű, a bécsi véért rajongó slágerre hivatkozott.

A belföldi-külföldi megkülönböztetés természetesen sok egyéb kérdést is takar: munkaerő, vagyis foglalkoztatottság, egészségügy és képzés, oktatás, nyugdíjak, hogy csak a legfontosabbakat emeljük ki. H.C. Strache nagy gondja a közbiztonság, amit természetesen a külföldiek hoznak veszélybe. Ezekről a kérdésekről még az egyébként higgadtan zsörtölődő bécsiek sem tudnak szenvedélymentesen vitatkozni. Az már aztán pártpolitikai irányzat kérdése, ki, milyen hangnemben, milyen érvekkel hozakodik elő.

Október 10-én a cél mégsem annyira „ideológiai” mint inkább vetélytárs jellegű. 2005-ben csúcsteljesítménnyel győztek a „vörösök” élükön Dr. Michael Häupl polgármesterrel, aki idén 16 éves hivatalviseléssel egyúttal szintén csúcstot ért el. Mi sem természetesebb tehát a szociáldemokratáknak mint az abszolút többség elérése, míg a többi pártok ennek megakadályozását tekintik legfőbb céljuknak. A jelek szerint ez sikerülni fog nekik, ami korántsem jelenti a „vörös fellegrvár” bevételét. A dinamikus Strache koránál fogva is aránylag sikeres a fiatal generációk körében, szélsőségesen megdöbbenés nélkül kijelentései azonban csökkentették népszerűségét az utóbbi hónapokban. Kimondottan rosszul sült el azon elképzelése, hogy olyan személyt nézett ki Heinz Fischer államelnök ellenjelöltjeként, aki – nem csupán szerencsétlen – és ügyetlen fellépésével – kimondottan kényelmetlenül vált, és ez negatívan hatott ki a Szabadságpártra, természetesen Strachéra személyesen is, hiszen döntése megfontolatlanságról, politikai éretlenségről tanúskodott. A Zöldek 14,6%-kal közel egy szinten futottak be 2005-ben a Szabadságpárral, csak hogy ők egyre inkább színtelenné válnak, nem is említve az irányvesztést, nem tudva, hogy a külföldiekben és a homoszexuálisoknál kívül ki mindenki mellett álljanak ki. Amennyiben a két – egyébként kormányt alkotó – nagypártot tekintjük, kimondottan kerti törpére emlékeztet a Néppárt; legutóbb még a 20%-ot sem érte el. Új elnöke, Christine Marek államtitkár heves visszhangot kiváltott javaslatának betudhatóan most sem számíthat jobb helyezésre. (Azzal lepte meg a nyilvánosságot, hogy azokat, akik hat hónappal hosszabb ideje munkanélküliek, elveszítve a nekik járó segélyt kisegítő munkaerőként kell alkalmazni netán a caritasnál vagy akár utcaseprőként).

Folytatás a 2. oldalon

Magyarként élni szülőföldünkön

1992 karácsonyán a francia TV stábja Somorján forgatott a magyar nyelvű szentmisén a somorjai Nagyboldogasszony római katolikus plébánia-templomban. A szentmiséről kijövet vezetőjük megszólított és azt kérdezte, adnék-e interjút a francia TV számára. Akkor a Szlovák Parlament tagja voltam a MKDM képviselőtében. Eljöttek a lakásomra. Az első kérdés így hangzott: 1993. január 1-jén megalakul az önálló Szlovákia. Önök, szlovákiai magyarok, hová akarnak tartozni? Az önálló Szlovákiához, vagy Magyarországhoz? Erre én azt feleltem, hogy ezt a kérdést Georges Clemenceau urnak, az önök volt köztársasági elnökének, ill. a trianoni döntőbizottságnak kellett volna feltenni még 1920-ban. Akkor nem kérdeztek minket, és szinte biztos, hogy most sem fognak minket megkérdezni. Mivel olyan érzésem volt, hogy nem értik kisebbségi helyzetünket, bemutattam 80 éves édesanyámat: „Nézzék ezt az asszonyt, egy hét múlva az ötödik állam polgára lesz. Anélkül, hogy nyolcvan év alatt kimozdult volna falujából és anélkül, hogy őt erről valaha bárki megkérdezte volna.” (Ausztria–Magyarország, Csehszlovákia, Magyarország, aztán megint Csehszlovákia és 1993. január 1-jétől az önálló Szlovákia). A továbbiakban is kisebbségi és aktuálpolitikai kérdésekről beszélgettünk. A TV-stáb vezetője megígérte, hogy a felvett anyagot elküldik címre. Nem küldték el. Néhány hét múlva telefonált egyik párizsi ismerősöm: „Láttalak a francia televízióban, jól omdogattál nekik.” Az első kérdést és édesanyám esetét az állampolgárságokkal kapcsolatban kihagyták az interjúból.

Mindezt annak okán idézem fel, hogy a magyar jogrendszer lehetővé tette a kettős állampolgárságot számunkra. Végre – 90 év után – valaki már megkérdezte tőlünk is, hogy mit akarunk! Tudva lévő, hogy a kettős állampolgárság számunkra csupán lehetőség, hiszen Budapesten nem a magyar állampolgárság általános odaítéléséről – megadásáról döntöttek. Számunkra ez elsősorban érzelmi kérdés, ill. megkésétt szimbolikus elégtétel. Igaz, ebből az itthoni hatalom revizionizmust kreált, ami véleményem szerint önbizalom hiányát, féltreimeit, büntudatát jellemzi. Felmerül a kérdés: az utódállamok közül miért csak Szlovákiának fáj ez a lehetőség, olyannyira, hogy az állam vezetői saját polgárai ellen indítottak „hadjáratot”?! Riógatnak bennünket és elsőmagkat. Sőt, az állam létét látják veszélyben. A hatalmi elit a demokrácia alapelveit rúgja fel, amikor diszkriminálja, fenyegeti saját állampolgárait és semmibe veszi saját alkotmányát. (A szlovák al-

kotmány 5. cikkelyének 2. pontja kimondja: „akarat ellenére senkitől sem lehet megvonni a Szlovák Köztársaság állampolgárságát.”) Az EU pedig majd – mint a nyelvtörvény esetében is – „fából vaskarikát” kreál. Véleményem szerint ellenünk hozott alkotmányellenes döntés, hogy elvesztjük szlovák állampolgárságunkat – ha kérjük a magyart –, mindamelllett arról tanúskodik, milyen gyenge lábakon áll a demokrácia. Mindent összevetve ez a hisztériakeltés nagyon sok szlovákiai magyart megfélemlített, ami a nagyban hozzájárult az MKP bukásához is választások során. Fokozta néhány szlovák polgártársunk magyargyűlöletét, de legnagyobb hatását én abban látom, hogy bumeráingként az államiság fogalma szenvedett csorbát. A polgárok azt gondolhatták, miféle állam az, amely egy szomszédos államban hozott törvényre úgy reagál, hogy a parlament mellett összehívja a „nemzetbiztonsági tanácsot” is és olyan hangulatot kelt, mintha hadiállapot lenne az országban. A szlovákiai magyarság nagyobb része pedig már csak nyugalmat akart és ezért az „együttműködésre” szavazott. Ez ugyan választási jelszónak jó volt, de már a koalíciós tárgyalások során nyilvánvalóvá vált, hogy a kisebbségi törvényről szó sem lehet, a nyelvtörvény marad, az együttműködés pedig továbbra is csak a többség diktátuma szerint lehetséges. Félő, hogy az ártatlan szurkolók megverettetésének és az áldozatból vádlottá vált Malina Hedvig esetének végleges rendezését – a fellálló hatalom is további maszatolással kívánja jegelni. Konzerválva a félelem állapotát, mint az asszimiláció katalizátorát.

Mindezek ellenére múltunk biztatóan tanulságos és arra tanít bennünket, hogy az elmúlt ezer év nem az enyészet óre, hanem egy tragikus sorsú nép élni akarásának ragyogó példája. Nekünk Szlovákiában élő magyaroknak nem szabad pánikba esnünk. II. János Pál pápa szétfoglaló beszédében azt mondta: Ne féljete! Tehát ne féljünk és cselekedjünk Isten adta szabad akarattal, lelkiismeretünk szerint! Ezerszáz éve mi itthon vagyunk, szülőföldünkön. Jó lenne, ha a hatalom tudatosítaná, hogy megváltozott a világ. A XXI. században az állampolgár nem az állam tulajdona, ma már EU-állampolgárokként nem lehet kifosztani és barmok módjára ide oda teregetni minket, mint a múlt század közepén. Nem magyarul beszélő szlovákok vagyunk, hanem – szlovák állampolgárként – nyelvünkben és kultúránkban az egyetemes magyar nemzet tagjai, akik itt szülőföldjükön magyarként kívánnak élni a jövő évezredben is.

DR. FÓTHY JÁNOS

Határok nélkül

Szent István- ünnepség Bécsben

A Bécsi r.k. Magyar Lelkészség hosszú évtizedek óta ünnepélyes nagymisével emlékezik meg a Szt. István székesegyházban István királyról. Az idén augusztus 28-án, szombaton 13 órától került erre sor. **Főcelebráns volt és ígét hirdetett dr. Márfi Gyula veszprémi érsek.** A szentmise után érseki áldásban részesült a több ezer hívó. Akik Ausztriából, Magyarországról, Szlovákiából, Vajdaságból és Erdélyből érkeztek.

A szent eseményt követően **26 hagyomány-őrző táncsoport lépett fel** a székesegyház előtti téren és az érseki palota udvarán. Utóbbi helyen agapéval fogadták a megjelenteket.

Zarándoklat

Az **Eisenstadt/kismartoni püspökség** alapításának (1960) jubileumi évében szeptember első hétvégére a gyökerekhez, Szombathelyre és Győrbe hirdette meg *Találkozás és párbeszéd* címmel ez évi „munkás-zarándoklatát”. Szombathelyen **Aegidius Zsifkovics** az új, és szeptember 25-én felszentelt püspök mondott a dómban szentmisét, Győrött pedig a Szentlélek templomban **Paul Ivy**, nyugalomba vonuló püspük misézett és hirdetett ígét. A zarándoklaton 15 autóbuszon 710-en, köztük 140 burgenlandi horvát vett részt.

100 ÉVES MAGYAR CSERKÉSZET: JUBILEUMI NAGYTÁBOR KASTLBAN

*„Egy lángot adok, ápolod, add tovább!”
(Reményik Sándor)*

2010. július 24. – augusztus 8.

Idén ünnepeljük a Magyar Cserkészet fennállásának 100 éves évfordulóját. Együttal 65 éve, hogy külföldön megalakultak az első cserkészcsapatok. Idén, 2010-ben rendkívüli tábor keretében emlékezünk az elmúlt 100 évre. Reményik Sándor fentebbi sora volt a tábor jelszava. Ezzel jelképeztük azt a lángot, a lelkesedés belső lángját, ami bennünk cserkészekben ég és amit szimbolikusan mint gyertyalángot adunk át az új cserkészeknek. Ez a jelszó kísért végig bennünket a táboron, és hihető, hogy sikerült továbbadni ezt a lángot.

A gyerekeket korosztály szerint osztottuk altáborokba. Egy-egy altáboron belül volt egy fiú-, és egy lányrész, amelyben kb. 50 fiú és lány volt. Csak a tíz éven aluliak aludtak házban, a többiek mind sátoraltáborban voltak. Nem csak a sátrakat kellett maguknak felverni, de a konyhát, a mosdókat, az asztalokat, padokat és még a zászlórudat is maguk építették, s mindezt szögek nélkül. Most egy kis visszaemlékezés a kezdetek kezdetére. Napi programunkban felelevenítettük a múlt eseményeit. Már második nap (1913) meghívta őket Sik Sándor a vági tutajútra, és kiadta a feladatot, hogy estig minden altábor építsen tutajt, ami legalább három cserkészt elbír. Első este a tábortűz keretében ezekkel a tutajokkal indultunk el Kralovánból Komáromba. Másnap már a megyeri nagytáborba készültünk, amit viszont az árvíz elmosott. Ebből kifolyólag sátorverő versenyt hirdettünk meg, és fél órán belül 20 ponnyvasátor díszítette a nagyrétet. Harmadnap a gödöllői jamboree magyar résztvevői voltunk és nagy meglepetésünkre Horthy Miklós és Baden Powell üdvözölték a tábor résztvevőit zászlófelvonáskor. természetesen lóháton. Aztán egész nap vetélkedők voltak és mivel sok különböző nemzetiség volt a jamboreen, az akadályverseny is néhány különleges, egzotikus ország “altáborába” vezetett.

Aztán eljött 1939. Délután nagy, különleges, nehezített cserkészjáték volt, vagyis számháború, amiben nem azok nyertek akik csaltak. Ebben az évben volt Magyarországon az első lánycserkész világtalákozó a Pax Ting. Főtt is emiatt a fiúk feje, mert csak lányok vehettek részt az esti tábortűzön. Estére valóban egy fiút sem lehetett már látni, viszont itt-ott elég nagydarab, szőröslábú lányokat furcsa szoknyákban és fejkendőben. A tábortűz nagyon jó hangulatban zajlott le, de a végére távoli lövések hallatszottak. Mire a zászlófelvonásra került volna sor, már hangosan szóltak a szírenák és az erdőből, ahol a sátrak álltak, lövések, tankok dübörgése és kocsizaj hallatszott. (A Pax-Ting tábor után egy hét-tel kitört a második világháború és sok résztvevő

már úgy érkezett haza, hogy otthon háború volt). Az altábori kapuk előtt katonák álltak és mindenkit ellenőriztek. Másnap reggel az idegen hadsereg már ellepte a tábort. Reggelit már csak hosszú sorban állás után, kenyérgyertyát lehetett kapni és nem volt se vaj, se lekvár és a kakaó is vizes volt. Amikor még a magyar zászlót is levették a rúdról, akkor már nem lehetett kibírni a helyzetet...

A táborban 240 cserkész vett részt 11 országból (Németország, Ausztria, Svájc, Magyarország, Szlovákia, Hollandia, Svédország, Olaszország, Franciaország, Brazília és Argentínából.) A vendégnapokra a létszám 450 fölé emelkedett. A tábor az elmúlt 20 évben nem volt még ekkora létszámú, ami azt is mutatja, hogy a cserkészzet még mindig tud mozgósítani embereket.

Értéket teremteni és továbbadni

Így lehet körülírni a magyar cserkészzet munkáját itt külföldön. Aki a nyári Jubileumon ott volt, az szemtanúja lehetett, hogy ezt nem csak úgy mondjuk, hanem itt valódi értékekről van szó, amiket immár 65 éve igyekszünk továbbadni, ápolni és megszerettetni a jövő generációval. Lehet, sokan azt gondolják, hogy nem lehet 2010-ben olyan a cserkészzet mint annak idején volt. Amikor még sokan érkeztek menekülteként Magyarországról, vagy amikor még nem lehetett jönni-menni Magyarországra, hanem a cserkész táborba mentek, hogy magyar szót halljanak.

Lehet, hogy sokan még azt sem hitték volna, hogy 2010-ben egyáltalán van még cserkészzet.

Pedig igenis van, és nem csak éldegél, hanem olyan erőben van, mint talán akkor, amikor a fénykorát élte az 1970-es években. Biztosan sok minden változott. Az idő is változott. De szinte hihetetlen, hogy 2010-ben, a bajor erdő szélén, ugyanúgy énekelnek magyar gyerekek népdalokat, úgy járják a néptáncot, úgy tudnak tábortűezni, mókázni mint régen.

A kerület még mindig áll, él és virul!

Itt a gyümölcse az odaadó munkának. Ez a tábor igazolja, hogy nem jártak rossz úton elődeink, van mit követnünk, és azt is tudjuk, hogy merre kell továbbhaladni.

A magyar cserkészzet itt külföldön értéket teremtett és még mindig értéket terem. Olyan időkben is, amikor máshol bezárják a magyar templomokat, iskolák, gyülekezetek, magyar egyesületek, szünnnek meg, mert kiöregednek, nincs már érdeklődés, vagy nincs már pénz.

Ezek az értékek önkéntes, önzetlen munkából fakadnak.

JABLONKAY LYDIA ÉS PÉTER

TÁMOGATÁSI KÉRELEM

Támogatási akciónk beindítása óta – ide értve az Őrség naptárunk révén átutalt adományokat – a Bécsi Napló 2010/3. számában közzétett 63.483,51 Euro összeg 2010. szeptember 21-ig az alábbi hozzájárulásokkal növekedett:

Borsodi Ferenc	10,—
Pálffy Kata	21,—
Pogány Géza	40,—
Scherer Eugen	50,—
összesen:	121,—

A támogatások eddig befolyt teljes összege 63.604,51 Euro.

Hálás köszönet mindazoknak, akik támogatásukkal lehetővé teszik a Bécsi Magyar Otthon fenntartását, mely a legkülönbözőbb rendezvények, társas összejövetelek mellett a „Bécsi Magyar Iskolának” is otthont ad.

Deák Ernő elnök,

Radda István főtítkár,

Kántás János pénztáros

További támogatások az alábbi bankfolyószámlára utalhatók át: P.S.K., A1010 Wien, Georg Coch-Paltz 1., , Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich, kontószám 7255731. Bankleitzahl/ Bankirányítószám 60000, IBAN: AT 556 000000007255731 BIC: OPSKAT WW

Nagyon kérjük, segítsenek rajtunk!

Legutóbb egyetlen délelőtti öten keresték fel a Központi Szövetség irodáját lakás- és álláskereső dolgában. Nem mindennapi eset, de egyre gyakrabban előfordulnak az ilyen ügyek. Ehhez jönnek a hasonló természetű telefonhívások, vagy az éppen e-mailen küldött levelek. Így jelenül meg, így csapódik le a magyar valóság legszomorúbb szintje.

Vajon felkészültünk-e erre? Nem táncázak rendezésével, még csak kulturális rendezvényekkel sem, hanem emberi szóval, hogy legalább lássák a hozzánk forduló, mennyire együtt érzünk velük. Persze tovább is kellene lépniünk, gondolva a tanácsadásra, lakás- és munkaközvetítés megszervezésére, szociális szolgálat kiépítésére. Mert ezen a mindennapi szinten fogható fel és mérhető a magyarság, a tényleges segítségéről nem is beszélve.

Mindennek szemléltetésére kivonatosan tesszük közzé az alábbi levelet. Név és cím a Központi Szövetségnél tudható meg. (Szerk.)

Végso megoldásként fordulunk családommal segítségért. Feleséggemmel két iskoláskorú gyermeket nevelünk a magyar minimálbérből, ami szinte csak az éhhalálhoz elegendő. Az évek során a létfenntartásunkra, a megélhetésünkre felvett hiteleink törlesztő részletei sajnos nagyon megemelkedtek. Közben én három műszak helyett egy műszakos munkarendbe kerültem a munkahelyemen, belegség stb., és ez nagyon nagy terhet jelent számunkra. Adósságcspadba kerültünk, amiből segítség nélkül reménytelen a kiút. A 7 millió forint lakáshitelünk mellett különböző hitelekből van kb. 4 millió forint adósságunk, ami napról napra már a megélhetésünket veszélyezteti. Sok mindennel próbálkoztunk, de sajnos mindenütt falakba ütköztünk. Szerettünk volna adósságrendező hitelt felvenni, más lehetőséget nem látván, hogy az összes hitelünket erre átváltsa egy hitelt fizessünk és ezzel is csökkentsük a törlesztés nagyságát. Sajnos nem lehet, mert a tavaly vásárolt lakásunkon jelzálogteher van, ami a vásárláshoz felvett kölcsönhöz kellett, illetve az ingatlan értéke sem fedezne akkora hitelt, amivel egy összegre egy hitelt tudnánk váltani az összes tartozásunkat. Másik ingatlan pedig nincs, amit terhelni lehetne, és emiatt a bankok sorban utasítanak el minket. Nem számíthatunk senkitől segítségre, sőt vannak olyanok, akik a mi gondunkból problémánkból a maguk részére próbáltak volna nyereszkesdni. Ezért kerestük meg, hogy megkérjük, segítsen a családukon.

Tudjuk, hogy ez szélhámosásnak is tűnhet, de kérem, higgye el, a leírtak minden szava igaz. Arra a pontra értünk, amikor minden hónapban el kell döntenünk, melyik az a számla vagy csekk, amit az adott hónapban nem fizetünk ki, nem adunk fel, hogy gyermekeinkkel meg tudjunk élni, de sajnos már banki felszólítást is kaptunk.

Kérjük, könyörgünk, hogy két gyermekünk jövőjét is figyelembe véve segítsen egy végtelenül elkeseredett magyar családnak. Gyermekeink szomorúan élik meg azt, hogy ebbe a helyzetbe kerültünk. Sóvárogva nézik azokat a dolgokat ami máskor egyébként természetes lenne nekik, de mi sajnos nem tudjuk megadni ezeket. Látni rajtuk, hogy szenvednek ettől.

Ha a 4 millió forint tartozásunkat vagy ebből 2 millió forintot vissza tudnánk fizetni, akkor a két-tőnk keresetéből már rendesen élhetnénk és a lakástörlesztés sem okozna a későbbiekben gondot. De ami most a legfontosabb lenne, hogy 800 000 Ft-ot vissza tudjunk fizetni a banknak, és akkor a többi különböző plusz munkával, ha nehezen is, de megoldanánk. Jelenleg sokszor a napi megélhetésünk is gondot jelent és ha nem kapunk valahonnan valaktól segítséget nem tudom meddig tudjuk tartani magunkat de 1-2 hétnél tovább biztosan nem. Ezért kérjük Önt – Önöket, segítsenek rajtunk. Ne tízmilliókra gondoljon segítségként, nem ennyit kérünk. Nekünk pár tízezer forint is sokat jelent. Jelenleg hitelkártyáról még fedezzük a napi nagyon szűkös kiadásainkat, de ez is lefogy pár használat után és ennek a törlesztését sem fogjuk tudni fizetni, ha nem kapunk segítséget, aztán már élelmet sem tudunk venni, mivel a keresetünk elmegey a törlesztésekre és a rezsire teljes egészében, illetve nem is lesz elég arra. Nekünk a kis segítség is sokat jelent a napi gondokban. Mindent hálással megköszönnénk, mivel csak köszönettel és gyermekeink mosolyával tudnánk viszonozni segítségét. Kérem segítsen rajtunk hogy ne váljunk hajléktalan földönfutóvá és ne gyermekeink szomorú tekintetét lássuk nap mint nap. Higgye el nagyon szegyeülünk, amit teszünk, hogy pénzt kérjünk, szinte koldulunk!

Elhatároztuk hogy ha más mód nincs, sajnos drasztikus lépést kell, hogy tegyünk, mert így értelmellen az egész élet.

Kérjük Önt segítsen egy kétségbeesett magyar családon, hogy ne kelljen a lakásuk elvesztésétől a teljes anyagi tönkremeneteltől félve rettegve élni a napjaikat.

2010. szeptember 16.

Tisztelettel: XY.

Bécsi választások elé

Folytatás az 1. oldalról

Nos, amennyiben a pártok szólamait, ígéreteit tekintjük, földrengés alig várható. A nagypolitika nyomása alatt egyedül Bécs nem bírhatja ki a pénzügyi és gazdaságpolitikai nehézségek alól, habár legújabban egyre másra emlegetik: túl vagyunk a nehezezen. Amennyiben ez ténylegesen így van, akkor nem is számítanak az egzisztenciálisnak tekinthető nagy tétek, hiszen a legfontosabb a munkahelyek és a bérek biztosítása, az egészségügyet és a nyugdíjakat meg csak lehet valahogyan kézben tartani. Mégis, ezek lennének a választások tulajdonképpeni tétjei, de ebben inkább a szociáldemokrata oldal szerénykedik, mert ott sem lehet józanul nagyokat mondani, főként ígérni, legfeljebb a meglévő eredményekre utalni.

A legjobb ezért a külföldiekkel kötekedni, a törökök és a muzulmánok rémével riasztani, lehessen vagy ne lehessen építeni mecsetet, mert ez ugyan szinte úgy hat a kedélyekre mint Szlovákiában a „magyar kártya”, ettől azonban nem lesz sem több munkahely, sem nagyobb kereset. Az egyébként fogtechnikus Strache pedig mutogathatja kifogástalan fogorát néha fölünyes mosolyra, néha sziszegő ijesztgetésre nyitva száját.

Összességében tekinthetjük Bécset az októberi választásokkal egyetemben a polgári kényelem városának vörös színekben, ami látszatra már önmagában ellentmondás. Éppen ezért az időjárás-tól függően még többen vagy talán valamivel kevesebben ismét elkerülük a szavazóhelyiségeket. Bécs nem fogja meghazudtolni önmagát. Éppen ezért nyugodtan fel lehet ülni a konflisra, aminek bakján Häupl a fiákeres. Lehet fordulót tenni a belvárosban, netán kikocsikázni Schönbrunnba, vagy éppenséggel Grinzingbe és kesernyésen édes dallamok mellett kicsit szomorkásan, kicsit öregesen kortyolgatni, nem törődve a város gondjával, hiszen azt ügyis jól intézik a városházán az akár pojácát is alakító politikusok.

Utóirat: Ilyenkor nem ártana, ha akcióba lépnének és egységesen fogalmaznák meg álláspontjukat az elismert népcsoportok, köztük a magyarok. Kétségtelen, léteznek a Városháza felé „titkos” csatornák, de ezt diszkrétan használják bennfentesek. A bécsi csehek, horvátok, szlovákok, magyarok létezéséről alig vesznek tudomást. Ők már annyira integrálódtak, hogy beérik alkalmasint szerény juttatásokkal, legalábbis így csacsog a felszín. A született német ajkú polgárok ők is elmennek szavazni vagy éppenséggel nem

PANNONICUS

Pazmanium

Az Esztergom-Budapesti főpásztor, **Dr. Erdő Péter** bíboros, prímás, érsek a korábbi rektor, **DDr. Csordás Eörs** kanonok váratlan halála miatt **DTh., Dipl-Ing. Varga Jánost**, budapest-remetekertvárosi plébánost bízta meg a Collegium Pazmanianum, a Pázmáneum rektori teendőivel. Az új rektor május 12-től megbízott intézményvezetőként látta el feladatát, kinevezése a plébánosi feladatok alóli felmentésének időpontjától, augusztus 1-jétől szól.

Az új rektor Magyarok Nagyszasonya ünnepé alkalmából, **2010. október 9-én, szombaton tartja az első magyar misét a Pazmanium kápolnájában, amelyre minden Bécsben élő magyart, illetve itt tartózkodó érdeklődőt szeretettel vár.**

A szentmise délután 5 órakor kezdődik, majd utána agapé keretében lesz lehetőség ismerkedésre, beszélgetésre. **A jövőben rendszeresen, de nem minden szombaton lesznek misék a Pázmáneum kápolnájában.**

A magyar misék rendje előreláthatólag a következő lesz: 2010. október 23, november 1, november 6, november 13, november 20, november 27, december 4, december 11, december 18 mindig délután 5 órakor.

A további időpontokat, esetleges változásokat a szentmisék végén hirdetik ki, illetve a Pázmáneum portáján, később honlapján lesznek megtekinthetőek.

Merre folyjon a Duna (Televízió)?

Nemzetpolitikai gondolatok

A magyar országgyűlés 2010. július 22-én módosította a médiatörvényt, egy felügyelet alá vonta a Magyar Rádió, a Magyar Televízió, a Duna Televízió és a Magyar Távirati Iroda működését. Az elkövetkező hetekben és hónapokban körvonalazódnuk kell az új szervezet szervezeti és működési feltételeinek, a megvalósítás részletei azonban még nem ismeretesek. Csak remélhetjük: a Duna hulláma nemcsak jelkép marad a képernyő jobb felső szegletében, az 1992. október 9-i (1057 sz.) kormányrendelet szellemében autonóm szellemi intézményként továbbra is a Kárpát-medence és a világ magyarságának, azaz a **nemzet egészének** összetartozását szolgálhatja. Reményünket erősíti az a közel tizenhatezer aláírás is, amely a ragaszkodás vallomásának tekinthető: 2009 őszén Székelyföldtől, Ausztrián, Izraelen át az Egyesült Államokig, Kárpátaljától Ausztráliáig, a Vajdaságtól Felvidékig a nemzeti együttműködés kivételes dokumentumaként, 51 országbeli honfitársunk aláírásával erősítette meg Csorái Sándor alapító gondolatát, miszerint: változatlanul „szükség van egy Nagy Összehozóra: egy műholdas televízióra”.

Haza a magasban – Illyés Gyula költői gondolata világméretű nemzeti ügyég emelkedett, megszületett a Duna Televízió, amely a kezdelektől, Sára Sándor vezetése óta folyamatosan igazolta, s igazolja megbízatását. Nem itt a helye, hogy a veszélyeztetettségről, azokról az egyéni vagy szervezett akciókról szóljunk, amelyek időről-időre megkérdőjelezték az intézmény létjogosultságát, mert mindezek ellenére a Duna Televízió és alkotó közössége 18 éve létezik és szolgálatra készen dolgozik.

AZ ÚJ HELYZETBEN ez arra bátorít, hogy feladataink, törekvéseink irányát tisztázzuk, az együttműködés gondolatát állítsuk középpontba itthon és a nagyvilágban. A Duna Televízió sorsának új fordulatát tekintve remélhetően elnémul az örökösen visszatérő nézettségi összevetés. Méltatlan az öt világrész magyarságának sugárzó televízió a hazai nézettséget számon kérni, a hazai kereskedelmi adók talmi műsoraival versenyeztetni.

A mostani változással feltétlen reményünk: végre felszabadulhatnak a képtelen kényszer alól. Hogy Márai Sándor gondolata szellemében mond hassuk: nincs szükségünk végtelenített harmadosztályú sorozatokra, a kereskedelmi csatornákon már lefutott, szellemünkől idegen filmekre. Hogy vegyesbolti állapotunkat magunk mögött hagyva összemzeti művelődési csatornává váljunk. Hogy megengedhessük magunknak kultúránk klasszikusainak tv-adaptációit, új magyar értékek életre hívását. Hogy fontos szerepet vállalhassunk történelmünk előítélet-mentes megismertetésében, a történelmi tudat helyreállításában.

A Duna Tv a nemzet televíziója, ez pedig a **nemzet műveltségének képviselőjét** kell, hogy jelentse. Ma már nemcsak a világban élő magyarok között szolgálhat összekötő kapocsként, „országarculat”-központként, virtuális alapintézményként segíthet abban, hogy törekvéseink, kultúránk ismertté váljon a világban, világot átfogó magyar intézetté emelkedhessen.

Műsoraink tervszerű, folyamatos feliratozásával (akár több, választható nyelven, s nemcsak a nagy világnyelveken, hanem a műsorok tartalma szerint akár a szomszéd országok nyelvein is) interneten és ma már – európai szinten is elsősk között és szokatlanul széles körű lehetőségekkel – i-phone-on keresztül is terjeszthetjük irodalmi, történeti, művészeti, turisztikai vagy sportéletünk értékeit, eredményeit. Persze tudnunk kell: más népekkel akkor érthetjük meg magunkat saját nyelvükön, ha az illető ország mentalitását, gondolkodását, reakcióit is ismerjük.

EGY ÚJ NEMZETPOLITIKAI gondolkodásban kívánatos lenne, hogy a Duna Televízió tájékoztatási műsorainak java elszakadjon a napi belpolitika felelgetős „kiegyensúlyozásától”, miként a határon túli magyar pártok és szervezetek vitáiban, viszálykodásában sem foglalkozhat állást. De bármilyen nemzetközi figyelemre érdemes fontos eseményt, megnyilatkozást azonnali feliratozással, szinkrontolmácsolással tudjon közvetíteni a nagyvilágnak (Közelműltből vett példa: amikor Sólyom László tavaly nem léphetett be Szlovákiába, a hídon mondott beszéde egy órán belül angol felirattal fent volt a Duna Tv honlapján, majd ismételtük adásban is). A Kárpát-medence magyarságának sérelmei, az érdektükben tett lépések – tárgyilagos tájékoztatással – hasonlóan szinte azonnal bekerülhetnek a világ híráramába.

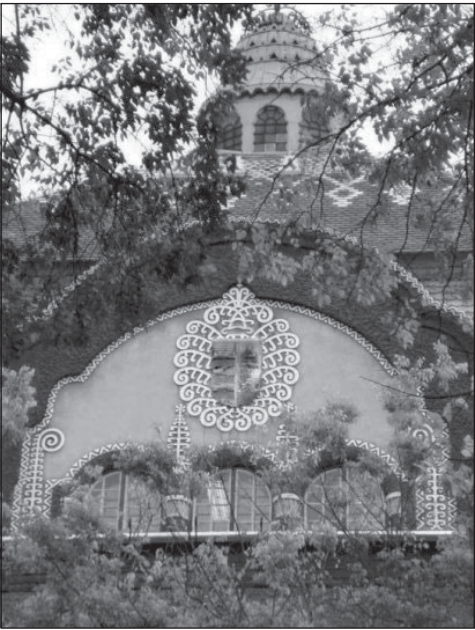
NÉPEK, NEMZETEK folyamatos jelenlétében fontos alkalmi feladatok is adódhatnak; például 2011. január 1-jével kezdődik az Európai Unióban a magyar elnöki periódus. Komoly tapasztalatokat szerzett, kiváló munkatársakkal változatos, „emberközelí” (ismétlően: feliratozott) műsorokkal erősíthetnénk Magyarország elnökségi periódusát, tehetnénk kézzelfoghatóvá az európai összetartozás gondolatát.

A NEMZETISÉGEK sorsának a korszerű nemzeti gondolat szerves részévé kell válniuk. A Duna Televízió kezdettől vállalt hivatása a határontúli, kárpát-medencei magyar kisebbségekkel való állandó kapcsolati. De ezt vállalnia nemcsak magyar-magyar viszonylatban kell. Az elmúlt két évtized igazolta, hogy a brüsszeli hivatalnokok előtt nem igazán világos, hogy a kisebbségi léte szorult magyarságnak Trianon óta mit jelentett és mit jelent ma is együtt élni a

többségi szlovák, román, szerb stb. lakossággal. Ennek mindennapi gyakorlatát, mélységeit, drámai kérdéseit és a közös teendőket dokumentum-sorozatokban tudnánk megértetni a világgal és a többségi nemzet polgáraival, ezért az elkészült anyagokat a világnyelvek mellett a szomszédos országok népeinek nyelvén is szükséges lenne feliratozni. A nemzetiségek sorába feltétlenül beleértendő a Magyarországon élő nemzeti kisebbségek is.

ORSZÁGARCULAT Tudatoson végiggondolt országarculati koncepció jegyében a történelmi, művészeti, irodalmi, tudományos emlékezet a Duna Televízió a kulturális turizmus fejlesztéséhez is nagyban hozzájárulhat. A jeles események, a kiváló alkotók, a városok tematikus napjai bemutatásával „fénybe állíthatjuk” azokat az értékeinket – szellemi nagyjainktól az épített örökség kincsein át a fürdőéletig – amelyek érdeklődést kelthetnek országunk iránt.

VÁLSÁGOT ÉLÜNK világméretekben, nemcsak gazdaságát, kulturálisát is: nemcsak szakértők hada és a média tudatja velünk, közérzetünk is ezerféleképpen értesít róla. A Duna Tv nemzeti sorsunkról gondolkodva csak a folytatást állíthatja elénk, hogy segítsen megfordítani azt a szellemi elszegényedési folyamatot, amelyet a hazában és a határon túl tények sokasága igazol. Az oktatásügy döntő fordulatot ígér, s ehhez a Duna Tv tervszerű műsorszerkezettel kapcsolódhat. A tét: a jövő magyar nemzedékének ügye, itthon és a nagyvilágban. A nagyvilágban, mert a rendszerváltást követően, de különösen uniós csatlakozásunk óta fiatal értelmiségiek szakmai kihívások vagy anyagi meggondolások miatt nagy számban élnek, dolgoznak külföldön. Ma csak remélhetjük, hogy szellemileg gazdagodva többségük majd hazatér, mert emberi-szakmai közérzetük itthon is kedvezőre fordul. Évtizedes kultúr-diplomáciai tapasztalattal állíthatom: jelentős részük meg akarja őrizni az anyanyelvet és a kultúrát gyermekei számára. Jó esetben szülői lelkesedésből létrehozott iskolai, vasárnapi iskolákban (gyakorta szakértelem híján) próbálják gazdagítani anyanyelvüket, megismertetni velük a magyar kultúra értékeit. De ahol nem többen élnek, még ez sem adatik meg. Ha a szülők rászorítják, a gyerekek velük magyarul beszél, de tán már testvérével is természetesebben tárgyal a befogadó (a többségi) ország nyelvén, hiszen mindennapjaiban abban merül el. A Duna Televízió nyelvi, kultúrtörténeti, magyarságtudományi anyagai oktatási, egyházi szakemberek segítségével rendszerbe állítva, felhasználási javaslatokkal, „tanmenetekkel” kiegészítve oktatóprogramokká állhatnak össze. A hiányzó témák, te-

Városháza (részlet)

rületek pedig hamarabb pótolhatók, mintha mindent most kellene a semmiből előteremteni. Az így elkészített anyagok interaktív módon használhatóak az interneten, dvd-csomagokként terjeszthetőek közösségeknek, családoknak szerte a világban.

A NEMZET SZELLEMI ERŐFORRÁSÁT jelentheti értelmiségének megerősítése. Vannak országok, ahol már felismerték: olyan tv-csatorna, amely a **nézettség hajszolása helyett a minőséget** tekinti mércének, nem fölösleges „pénz-kidobálás”, egy nemzet kulturális építkezését erősíti. A kultúra jelenlegi állapotában a Duna Televíziónak a kipróbált értékek képviselőjét kell vállalnia. Mert ma sajnálatosan generációk életéből maradnak ki azok az irodalmi, zenei, filmművészeti de akár tudományos értékek, amelyek nemcsak igényes egyéni élményt nyújtanak, hanem közös kultúrkincsként gazdagítanak bennünket. Amit a Duna Tv programjaként is értelmezhetünk: megtalálni azokat az eszközöket, hangsúlyokat, amelyek segítségével az új generációkhoz is eljuttathatjuk üzenetünket, hiszen most mindenekelőtt a közép- és idősebb nemzedék ragaszkodását élvezzük.

A Duna Televízió legfontosabb feladata a nemzeti összefogás kiemelt szorgalmazása is. Tavaly ősszel a kassai magyar színház megmentése, idén nyáron az árvízkárosultak javára szervezett több százmilliós gyűjtés azt igazolja, hogy a Duna Televízió a **nemzeti együttérés és együttműködés kivételes műhelye**. Fontos, hogy méltósággal, tárgyyszerűen, kipróbált értékrend képviselésében formáljuk az új arculatot. Megmaradásunk esélye: a minőség teremtése és őrzése.

A. SZABÓ MAGDA
ügyvezető alelnök, Duna Televízió

Szellemi bajvívás a magyar diaszpóra fennmaradásáért

ZÁRÓNYILATKOZAT

Az amerikai Magyar Baráti Község három évtizede, nyaranta, augusztusban (idén VIII. 14-21. között) hagyományosan a Reménység Tavánál (Lake Hope) tartott egyhetes ITT-OTT Találkozóját követően, földrészünk magyar diaszpórájának képviselői is tanácskoztak. Ők két évente jönnek össze, s immár nyolcadik alkalommal Felsőpulyán.

2010. szeptember 4–5-én az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége (Deák Ernő - Wurst Erzsébet és mások) szervezésében tizenegyedyszer gyűltek össze szellemi tréningre Nyugat-Európa magyar egyesületeinek immár közös szervezetbe (NYEOMSZSZ) tömörült képviselői, illetve az általuk meghívott Kárpát-medencei és a világ más részein élő magyarok Felsőpulyán.

Az ez évi kétnapos tanácskozás tematikus folytatása volt a tizediknek, amelyet *„A felszívódás veszélye - A fennmaradás esélyei (Magyar szórványok Európában, Amerikában, Ausztráliában)”* címmel 2008-ban rendeztek meg ugyanitt. A Konferencia anyagát tavaly szép kiállítású, tartalmas könyvben (*Szerk. Böröndi Lajos, Deák Ernő* . Sodalitas, Wien/Bécs 2009. 292 p.) adta ki a Szövetség.

A tizenegyedik tanácskozás; az ÉRZELEM - TUDAT - VÁLLALÁS, A FENNMARADÁS (SZELLEMI) **eszköztára szórványoknak** címmel, szeptember 4-5-én szervezett kétnapos együttlét során, a korábbiaknál bizakodóbb légkörben zajlott. Ez alkalommal részben a szórványmagyarság történeti hátteréről, a szellemi és a fizikai haza tudatosításáról, részben gyakorlati kérdésekről folytattunk eszmecsérét.

Az előadók egyik fele (Dr. Bertényi Iván, Dr. Bitskey István, Dr. Fried István, Dr. Görömbei And-

rás, Dr. Kósa László, Dr Veres Ildikó) hazai tudós, akadémikus egyetemi tanár volt, a másik fele (Dr. Deák Ernő, Dr. Meleghy Tamás, Dr. Radics Éva illetve Dr. Klement Kornél és Dr. K. Lengyel Zsolt) Ausztriából, illetve Németországból jött, de hallhattuk Pillerné, Tirczka Éva (Brazília), Fényesné Kunckel Ildikó (Venezuela) az elnöklő Dr. Bodó Barna (Románia) Dr. Újváry Gábor, Dr. A. Szabó Ferenc (Magyaró.) Dr. Kókai Károly (Au) és mások hozzászólásait is e szellemi műhelyben.

A NYUGAT-EURÓPAI ORSZÁGOS MAGYAR SZERVEZETEK SZÖVETSÉGE (NYEOMSZSZ) közgyűlését a tanácskozás előtti napon, pénteken tartották, amely nem adott ki külön közleményt, így annak üzenetét is a tanácskozás záródokumentuma tartalmazza. A kétnapos tanácskozást a Közép-Burgenlandi Magyar Énekkar és a MUSICA HISTORICA színvonalas műsora színezte, s a vasárnap reggel a résztvevők a felsőpulyai plébánia templomban magyar szentmisén vehettek részt. A vendéglátó Oberpullendorf/Felsőpulyai polgármestere és Burgenland tartomány képviselői is köszöntötték, támogaták a rendezvényt, amelyen többször is megjelentek, akárcsak a magyarországi támogatók. Hálás vagyok a rendezőknek, hogy e rendkívül hasznos közösségépítő tanácskozásra rendszeresen meghívnak, s örülök, hogy közreműködhettem a Deák Ernő elnök által fölolvastott, megvitatása és javítása után egyhangúlag elfogadott Zárónyilatkozat megfogalmazásában, amely nemcsak a jelen lévő képviselők, hanem a szórványban élő magyar nemzettársak, az egész nemzet érdekeit is szolgálja.

BAKOS ISTVÁN

A zárónyilatkozatot a tanácskozás egyhangúlag elfogadta. • Felsőpulya, 2010. szeptember 5.

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: Fetes Kata

The Asahi Shimbun (J)

Több ezer agg túnt el Japánban

Vizsgálatot rendelt el a japán kormány egy adminisztrációs botrány kapcsán. Az országban számon tartott száz évnél idősebb emberek közül 230 ezernek nyoma veszett.

A japán statisztikai adatok szerint a fent említettek közül 77 ezren túl vannak 120. élet-évükön, 884-en pedig 150 év felettiek lennének. Az eltűntek halálának azonban a nyilvántartásokban nincs nyoma.

Az Igazságügyi Minisztérium által elrendelt vizsgálat felkutatja az adminisztrációból nyomtalanul eltűnt személyeket. A kutatások eredménye azt mutatja, hogy 234.354 száz év feletti személy tartózkodási helyéről semmiféle adat sincs.

Azokról, akik az anyakönyvek szerint 120 évnél idősebbek, biztosra lehet venni, hogy már nem élnek. Az ennél fiatalabbak valószínűleg külföldre költöztek, vagy valamilyen okból kifolyólag családjukkal nem tartanak kapcsolatot. Ezért ismeretlen tartózkodási helyük.

A nyilvántartott lakcímmel rendelkezők között 40.399 százaléves, vagy ennél idősebb ember él.

A minisztérium véleménye szerint az idei vizsgálat eredménye, nem módosítja azt a tényt, hogy Japán az első helyet foglalja el a leggyorsabban öregedő társadalmak listáján.

ELMUNDO (ES)

Autonómiát kérnek a kurdok

A Kurd Munkáspárt vezetője a Kandil hegy-ségben adott interjúja szerint a lázadó kurd szeparatisták leteszik a fegyvert, ha a spanyol modellhez hasonlóan Törökország autonómiát ad a kurdoknak.

Murat Karayilan elmondta, hogy a spanyol alkotmány tanulmányozása során megértették, hogy az a régiók számára különböző fokozatú önrendelkezést biztosít. Ebben a modellben a régióknak saját parlamentjük és rendőrségük van.

“Ha olyan autonómiát szerezhetnénk, mint amilyen Katalóniának van, letennénk a fegyvert, és átadnánk az ENSZ-nek” – jelentette ki Karayilan.

Az alkotmányreformokról tartott népszavazás miatt augusztus 13-tól szeptember 20-ig tűzszünetet hirdettek ki. Ha a török hatóságok folytatják a terroristáknak minősített kurdok letartóztatását, beszüntetik a fegyvernagyvást.

A kurdok „történelmi vezetőjét” Abdullah Öcalan-t életfogytig tartó börtönre ítélték a török hatóságok. Ő májusban végleg lemondott arról a törekvéséről, hogy dialógust folytasson a török kormánnyal.

1984 óta folynak fegyveres harcok a kurdok által lakott Délkelet-Anatólia autonómiájáért. Ez a küzdelem eddig 45 ezer ember életét követelte.

hindustantimes (IND)

Kasmír függetlenséget akar

Függetlenségre vágyik és nem csatlakozna Pakisztánhoz, az indiai Kasmír állam lakossága.

A Sunday Hindustan Times által szervezett közvéleménykutatás szerint a 12 millió lakosú tartomány 66 százaléka szeretné, ha „Dzsammu és Kasmír” néven új ország jöhetne létre.

Kasmírban a lakosság többsége muzulmán, Dzsammuban szinte kivétel nélkül csak hinduk buddhista.

Kasmír indiai részén 20 éve folynak fegyveres harcok, melyek áldozatainak száma már negyvenezer fölött van.

Indiai kormánykörök úgy vélik, hogy Pakisztán szítja a szakadár hangulatot Kasmírban. Helyi politikusok véleménye szerint pedig a viszályok fő oka a fiatal lakosság jövőjének kilátástalansága.

TheObserver (UK)

Állat formájú városok Dél-Szudánban

Dél-Szudán vezetése bejelentette, hogy az egyes nagyvárosok alaprajzát állat-, illetve nő-

vény alakúra kívánják formálni. A formákat az adott tartomány zászlóján szereplő jelképek szabják meg.

Dél-Szudán fővárosa Dzsuba (Juba), a tervek szerint Orrszarvú alaprajzú lenne. A tervek értelmében egy másik város Bur, Malakal, vagy Rumbik alaprajza zsírfot vagy éppen ananászt formázna.

A lakásügyi és tervezési minisztérium államtitkára által közzé adott terv hozzávetőlegesen 10 milliárd dollárnyi befektetésből megvalósítható lenne. A nagyszabású tervek realizálása évtizedeket vehet igénybe.

Dél-Szudán több évtizedes polgárháború után próbál talpra állni. A jelenlegi autonóm terület lakossága 2011 januárjában népszavazással dönthet arról, hogy önálló állammá alakuljon-e. A régió gazdag olajlelőhelyekben, mégis nagy a szegénység és sok az éhező. Az ENSZ adatai szerint Dél-Szudán lakosságának több mint 90%-a egy dollár napi jövedelemből tengeti életét. Problémát jelent a tartományban az alapvető infrastruktúra hiánya. Az elektromos áram és a csatornázás még a fővárosban Dzsubában is luxus. A város lakossága hiányt szenved az egészségügy és az ivóvíz ellátás terén.

A tartományvezetés elképzeléseit több oldalról is éri bírálat. Legnyomósabb érv az 1,9 milliárd dolláros idej teljes költségvetés.

Financial Times

(UK)

Állampolgárságot a befektetőknek

A Gazdasági állampolgárság nevű program keretében, azt, aki 500 ezer eurónál nagyobb összeget fektet be Montenegróban, állampolgársággal jutalmazták.

A projekt célja, hogy az országba új technológiák érkezzenek, megvethessék lábukat a külföldi üzletemberek és új munkahelyek jöjjenek létre.

Ügvédek és szakértők segítségével választják ki a legmegfelelőbb cégeket. E program keretében kapott állampolgárságot Thaiföld volt miniszterelnöke Thaksin Shinawatra is, akinek házában levő teljes vagyonát zár alá helyezték.

Az állampolgárságra pályázik jelenleg Eddie Jordan, egy Forma 1 istálló volt tulajdonosa és Roman Abramovics orosz milliárdos.

The Washington Times

(USA)

Péntek 13

Az Amerikai Egyesült Államok keleti partvidékén levő Suffolkban esernyővel a kezében ment az utcán az a 13 éves fiú, akit ez év augusztus 13-án pénteken 13 óra 13 perckor villámcsapás ért.

A tizenhármás szám szerencsét hozott, mert a fiú a villámcsapás során csupán apróbb égési sérüléseket szenvedett és sebei gyorsan gyógyultak.

Ugyanezen a napon két másik embert is ért villámcsapás a városban, szerencsére a 13 éves fiúhoz hasonlóan ők sem szenvedtek súlyos sérüléseket.

KURIER (AT)

Méz a Bécsi Állami Operaházról

Az osztrák Földművelésügyi Minisztérium, az Ausztriai Méhészek és Méhbarátok valamint a Szövetségi Színházak együttműködésével ez év tavaszán kaptárokat helyeztek el a Bécsi Állami Operaház tetején.

Nikolaus Berlakovich osztrák földművelésügyi miniszter szerint az operaház tetején szorgoskodó méhek hozzájárulnak a növényvilág fennmaradásához, beporzó tevékenységükkel segítik a termés megsokszorozását. Szerepük rendkívül fontos a biológiai egyensúly fennmaradásában.

A meglehetősen szokatlan helyre telepített méhek szorgos munkájának eredményeként az operaház művészei augusztus végén 30 kilogramm mézet pergettek ki a lépekből. Az aranyszínű édességet a „Sokszerű élet” nevű kampány keretében november 24-én árverezik el.

BÚCSÚZÁSUL

Soós József, 45 éve az AMERIKAI MAGYAR ÚJSÁG mindenese, lapja XLVI. évf. júliusi-augusztusi számához külön értesítést csatolt, amelyben közli az előfizetőkkel, előrehaladott korára (90 éves) való tekintettel beszünteti lapja megjelenését. Gondot okozott neki az is, „hogy mindig kevesebb lett az előfizetők száma. Az előfizetők általában korombeliek, idősök, betegeskedtek, látási zavarokkal küszködtek, és bizony sok volt az elhalálozás is. A fiatalok pedig nem olvasnak magyar újságot. – Nincs utánpótlás, így az utóbbi évek már mind deficittel zártak.”

Az Amerikai Magyar Újság utolsó számában megjelent alábbi írás közlésével búcsúzunk a lap-tól megbecsülésünket kifejezve Soós Józsefnek a magyar szó és szellem érdekében kifejtett több évtizedes munkásságáért. (Szerk.)

Amerikai segélyek Izraelnek

Mikor 1980 júniusában az akkori amerikai elnök, Jimmy Carter, ellenezte izraeli telepek létesítését az Izrael által megszállt területen – ami ellenkezik a nemzetközi joggal, tehát illegális – az izraeli válasz új telepek építésének bejelentése volt. Akkor a telepesek száma nem érte el az 50 ezret sem. Mikor 2010 márciusában Obama ugyanezt kérte az egy éve félbeszakadt izraeli–palesztin tárgyalások újrakezdése érdekében, az izraeli válasz ugyanaz volt, mint 30 évvel ezelőtt, a telepesek száma pedig már közel 500 ezerre emelkedett.

Amerika a telepek létesítésével és bővítésével sohasem értett egyet három okból: 1. mert illegális. 2. lehetetlenné teszi az izraeli–palesztin viszály diplomáciai megoldására irányuló amerikai erőfeszítéseket és 3. mert ez a megoldatlan viszály – az Izraelnek nyújtott rendszeres segély miatt – Amerika-ellenes hangulatot hozott létre világszerte de leginkább Közép-Keleten. Ez pedig nem érdeke Amerikának manapság, a világ nagy részére kiterjedő terror-ellenes háború idején. Az izraeli-palesztin béke-kísérleteket figyelemmel kísérő ember u.i. nehezen érti, hogy az emiatt időnként feszültté váló amerikai–izraeli kapcsolatban Amerika miért nem használja fel az Izraelnek nyújtott óriási segély ügyét az izraeli álláspont puhitására?

A segély létezése általánosan ismert, de története, összetétele, annak változása és összeg szerinti nagyságára vonatkozó adatok nem általánosan ismertek, még Amerikában sem. Az erre vonatkozó adatok nem titkosak, elérhetők több forrásból is: az internet kereső szolgáltatásán keresztül, a Kongresszus Kutató Szolgálatán (Congressional Research Service) keresztül, mely a Kongresszus könyvtárának részlege és az USA Nemzetközi Fejlődés Irodájának (US Agency for International Development - USAID) könyvtárán keresztül, Virginia állam Rosslyn városában. – Itt elsősorban a médiát lehet okolni, hogy a segély adatait nem ásták ki. Így kevés amerikai van tisztában azzal, hogy mibe is kerül Izrael az amerikai adófizetőknek. Bár a segélyt a kongresszus szavazza meg, feltehető, hogy a kongresszusi tagok között is a részleteket csak azok a bizottsági tagok ismerik, akik a segélyről szóló törvényjavaslatot összeállítják – azok pedig nem beszélnek róla, mert választási kampányukban nem kis összegeket kaptak a félelmetesen hatásos izraeli érdekszövetkezetektől (lobby). [Eddig 126 ilyen izraeli akcióbizottságot (Political Action Committee - PAC) tartanak nyilván és ebből 50 minden választáson közreműködött.] – Így az a látszat, mintha a média, a kongresszus, a külügyminisztérium és a mindenkor elnök között ’elhallgatási pak-tum’ létezne, pedig a 2. Világháború óta Amerika külföldi segélyének (Foreign Aid) legnagyobb részét felvevő államról van szó. Az évi 3 milliárd dollár támogatás minden izraelinek 500 dollárt jelent! – A segéllyel kapcsolatban azt is tudni kell, hogy míg Amerika deficitet költségvetéssel operál, a segély minden egyes dollárját a kormány valahonnan kölcsönből teremti elő, azaz ezzel is növeli az amerikai nemzeti adósságot.

A segély részei. Izrael függetlenségi háborúja (1948) után, 1949 óta Amerika évente rendszeresen folyósít segélyt Izraelnek. Ennek teljes összege 2009-ig – az elmúlt 59 évben – 103,614 milliárd \$ volt. A segélynek 3 fő része van: a katonai segély (56,024 milliárd), a gazdasági segély (30,897 milliárd) és a bevándorlók, valamint menekültek része (1,557 milliárd). Ehhez jön még a külföldi amerikai iskolák és kórházak Izraelre eső része (143,3 millió), valamint a más célokra adott 14,992 milliárd dollár. Az említett adatok azonban csak becslések, mert a segély értékét pontosan kiszámítani, több okból, szinte lehetetlen. Ennek egyik oka az, hogy a segély részei különböző amerikai képviselők és minisztériumok, legfőképpen a hadügyminisztérium (Pentagon) és a kereskedelmi minisztérium költségvetésében rejtőznek, másrészt pedig sokszor olyan név alatt szerepelnek, ami

mennyiségileg nehezen meghatározható. Ilyen pl. a segély korai kiosztása miatt Izrael részére létrejött kamatjövedelem, ami viszont annak megfelelő veszteséget jelent az amerikai állampénztárnak.

A segély összeg szerinti legnagyobb része a *katonai segély*, melyet Lyndon Johnson elnöke óta úgy terveznek, hogy az minőségi fegyverzeti előnyt biztosítson Izraelnek ellenfeleivel szemben. Ez nem függ az amerikai–izraeli kapcsolat időnkénti változásától. Bizonyíték erre az, hogy egy nappal Obama Netanjahuval, feszült légkörben folytatott eredménytelen tárgyalása után, március 24-én a Pentagon három új, katonai, taktikai szállítógép eladását jelentette be Izraelnek, 1,9 milliárdos megrendelés keretében. – Egy 2007 augusztusában aláírt megegyezés szerint a mostani, 3 milliárdos évi katonai segély 2013-ra 3,15 milliárdra fog emelkedni és ezen a szinten marad 2018-ig, függetlenül a palesztinokkal folytatott békétárgyalások kimenetelétől. – Míg más katonai segélyben részesülő országok csak a Pentagonon keresztül vásárolhatnak felszerelést, Izrael közvetlenül tárgyalhat az amerikai hadipar vállalatával a hadügyminisztérium felügyelete nélkül. Azonkívül Izraelnek megengedett, hogy katonai segélyének 26,3%-át Izraelben költse, ami egyre fejlettebb és modernebb izraeli hadipar létrejöttét tette lehetővé. Ennek eredménye, hogy 2006-ban Izrael hadipara 4,4 milliárdos bevétellel, a világ 9. legnagyobb fegyver-exportáló állama lett – az amerikai segély közvetett eredményeként. – Kongresszusi iratokban kutatók kiderítették, hogy 1974 és 1989 között, tehát 15 év alatt a Kongresszus 16,4 milliárd katonai kölcsönt változtatott át segéllyé és, hogy ez, a tárgyaló felek között, tudott dolog volt kezdettől fogva. Így valójában minden Izraelnek adott katonai kölcsönt a Kongresszus végül is elengedett, ami lehetővé tette Izraelnek azt a gyakran hangoztatott állítását, hogy amerikai kormánykölcsönökkel ők soha sem maradtak adósok. – A katonai segély összege után a *gazdasági segély* összege a legnagyobb. 1998 előtt Izrael évi 1,8 milliárd katonai segélyt és 1,2 milliárd gazdasági segélyt kapott. 1999 és 2008 között a katonai segélyt 600 millióval, 2,4 milliárdra emelték, a gazdasági segélyt pedig 120 millióval, 1,08 milliárdra csökkentették. A gazdasági segélyt a 2007-ben aláírt megegyezéssel beszüntették.

A segély folyósítása. A katonai és gazdasági segélyt 1982 óta Amerika mindjárt a költségvetési év első hónapjában, egy összegben fizeti ki Izraelnek, anélkül, hogy annak felhasználásáról elszámolni kötelesek lennének. Ezt Amerika jövő bevételeiből számolja el. Izrael ennek egy részét aztán, ugyancsak, mint kölcsönt, visszadja amerikai kincstári kötvények vásárlásával és még kamatot is gyűjt be érte. – Más államok a segélyt 1/4 évi részletekben kapják.

Privát támogatás. A hivatalos állami támogatáson kívül, évente több, mint 1½ milliárd *magánadomány* is megy Amerikából Izraelbe: 1 milliárd adómentes adakozás formájában és ½ milliárd pedig felvásárolt izraeli kötvények formájában. Ez a magántámogatás az elmúlt 59 évben 88,5 milliárdot tett ki. Idegen kormány részére történő adómentes adakozás számos zsidó jótékony-célú gyűjtés támogatásával lehetséges, mikor az amerikai adófizető a teljes összeget levonhatja jövedelméből az évi adóbevallásnál. Ehhez hasonló adókedvezmény semmilyen más állammal nem létezik. – A nem-állami támogatáshoz sorolhatjuk még amerikai bankok rövid- és hosszú lejáratú kereskedelmi kölcsöneit is, melyek az utóbbi években 1 milliárd nagyságrendet is elértek.

Az *össztámogatás*. Ha az állami támogatáshoz (113,884 milliárd) hozzávesszük a magántámogatás értékét is, az össztámogatás 113,972 milliárdra emelkedik és a 2009-es támogatással 114 milliárdon is felül van. – Ilyen mérvű támogatással aztán lehetséges a sivatagból termőföldet varázsolni, jól felszerelt hadsereget és a

Folytatás a 6. oldalon

Tét nélküli választások?

Magyarország az önkormányzati választások előtt

(Tudósítónktól) Fellelegezhetnek a magyarországi politológusok: nem kell kétes kimenetelű jóslatokba bocsátkozniuk a 2010. október 3-án lezajló önkormányzati választásokkal kapcsolatban. Narancssárga színűvé változhat az ország, a fővárosban pedig először van esélye a jelenlegi kormánypártoknak a győzelemre. A FIDESZ-KDNP pártszövetség biztosan vezet és őrzi előnyét a tavasszal tartott országgyűlési választások óta. A változás oka, az MSZP-SZDSZ kormány teljes kisiklása 2006 őszén, az őszi beszédet követően. Irányváltás helyett adminisztratív, az 1956-ot követő megtorlást idéző rendőri fellépés, a korrupció mindent elborító, már a lakosságot is irritáló szintje, a koalíciós pártok marakodása, majd az európai uniós, illetve az országgyűlési választásokon elszenvedett súlyos vereség tartós válságba és politikai karanténba sodorta a szocialista pártot.

A 2010-es tavaszi választásokon közel négy millió szavazó adta le voksát a szocialistákkal szembenálló politikai erőkre: a FIDESZ-KDNP-re, az LMP-re és a Jobbikra. A FIDESZ és szövetségesei kétharmados többséget szereztek a parlamentben, kiesett a 89-es demokrácia és ezzel együtt a paktumpolitika két meghatározó pártja, az MDF és az SZDSZ. Utóbbiak helyét a Lehet Más a Politika és a Jobbik foglalta el.

Az új kormánypárt lendületes munkába kezdett. Csökkentette a politikusok létszámát és a kiugróan magas állami fizetéseket, továbbá helyreállította a közigazgatás törvényességét felügyelő szervezetet. Villámgyorsan lecserélte a régi szocialista-szabaddemokrata káderek jelentős részét, új alkotmánybírókat és köztársasági elnököket választott, csökkentette a vállalkozások terheit, elősegítette a helyi piacok megerősödését, elfogadta a kettős állampolgárságról szóló törvényt, emléknappá nyilvánította június 4-ét, a trianoni gyásznapra emlékezve és előkészítette a középiskolások határon túli magyar területekre történő kirándulásainak tervét. Csak néhány intézkedést emeltünk ki a több mint tíz kétharmados törvény, a nyolc alkotmánymódosítás, a tizenhatszöt sürgősségi eljárásban hozott törvény közül. Mindeközben előkészületek történtek a média és a közjog belső struktúrájának átalakítására is. Összességében az új kormány élt a választóktól kapott felhatalmazásával és alapvető változásokat indított el az országban.

A legtapasztaltabb ellenzéki párt, az MSZP sem bírta ezt a tempót, tagjai hol azzal vádolták a kormánypárti szövetséget, hogy semmit sem csinált, hol azzal, hogy túl sok törvényt fogadott el az országgyűlésben. FIDESZ-es villámháború, diktatúra, kísérlet a hatalom kizárólagos megszerzésére – sajnálkoztak az MSZP-s politikusok és politológusok, s hogy a baj még nagyobb legyen, ismét színre lépett Gyurcsány Ferenc és már hozzá is látott az MSZP megújításához. Gyurcsány most a visszatérés reményében a legkisebb közös többszöröst keresi: az 1989-es alkotmány védelmét tűzte zászlajára, és népszavazással fenyegette meg a kormányt. Ismételt fellépése azonban nem sült el jól. Egyrészt az emberekben még élénken élnek azok a korrupciós ügyek, amelyek meghatározták a Gyurcsány – Bajnai-kormány mélyrepülését, az egészségügy és az oktatási rendszer tönkretételét, az életszínvonal csökkenését stb. Gyurcsánynak még pár hónapon át hallgatnia kellett volna, erre azonban láthatóan képtelen. Másrészt nehéz megmagyarázni azt, hogy mennyivel lesz jobb az embereknek az 1989-es alkotmánnyal, mint egy új alaptörvénnyel. Így a volt miniszterelnök beszorulhat egy szűk értelmiségi körbe, ahol azután kígyót-békát kiabálhatnak Orbán Viktorra, anélkül, hogy ez a választók döntő többségét befolyásolhatná. A zavarodottságot és az ideológiai elbizonytalanodást mi sem mutatja jobban, mint hogy például Molnár Gyula, Budapest XI. kerületi MSZP-s polgármester választási plakátján fehér alapon a Szent Imre plébániatemplom látható, a vörös festék pedig már a plakáttervezés időszakára kifogyott. Belső problémákkal, pl. a XI. kerületben, a FIDESZ is bajlódik, ezek azonban mindeddig nem befolyásolták a kormánypártok népszerűségét.

A másik két kis párt sincs könnyű helyzetben. Az emberekkel még nem sikerült elhitetni, hogy lehet más a politika, ha nagy számban tűnnek fel egykori leninista jelöltek az LMP listáin, akkor a pártnak hamarosan nevet kell majd változtatnia. Schiffer András frakcióvezető fogait összeszorítva próbál egyforma távolságot tartani a FIDESZ-től és az MSZP-től, miközben Orbán Viktor nemzeti együttműködés rendszeréről és a hagyományos politikai-ideológiai sémák ledőléséről beszél. A párt egy-

Szecessziós utcarészlet

előre nem bírja a versenyt a FIDESZ-ben ismét nagyobb szerephez jutó Illés Zoltánnal, aki az ökológiai kérdésekre fogékony értelmiség számára hiteles politikusnak tűnik. A határozott médiahátszél ellenére, ami több más tényező mellett egy átmentett SZDSZ benyomását kelti, az önkormányzati jelöltállítás meglehetősen döcögősré sikerült. Ennek hátterében a nemrégiben alakult párt szervezeti gyengesége húzódik meg.

Nehéz helyzetbe került a Jobbik is, miután a közrend és közbiztonság megerősítését célzó kormányzati lépések a szavazók széles körének támogatására számíthatnak. A Trianon-emléknap bevezetése már a nemzeti-szimbolikus tér elvesztésével fenyegeti a radikális pártot. Ennek ellenére a Jobbik döntő érdeme, hogy a meglehetősen besavanyodott magyarországi politikai állóvíz felkavarodott. Ugyanakkor a hitelesség kérdése minduntalan felvetődik a párttal kapcsolatban. Morvai Krisztina politikai fordulatokban gazdag pályafutása mellett már eddig is kisebb botrányok tarkították a párt szereplését. Marad a cigányok kissé sommás elítélése, illetve a gárda, ami azonban nem kecsegtethet jelentős szavazatnyeréssel, hogy külpolitikai hatásairól ne is beszéljünk. Nagy kérdés az is, hogy a párt mennyire lesz képes kapcsolódni a szakpolitikába és önkormányzati képviselői megállják-e helyüket a különböző testületekben?

ISMÉTELHET A FIDESZ

A magyarországi politikai rendszer sajátossága, hogy az országgyűlési választások évében kerül sor az önkormányzati választásokra. 1990 óta vitatott, hogy helyes-e ez a rendszer? Elterjedt vélemény volt sokáig, hogy jobb lenne a 4 éves parlamenti ciklus közepére tenni a helyi képviselők és a polgármesterek megválasztását. Volt, aki azzal érvelt, hogy az ugyanabban az évben tartott választások közömbösíti a politikai-közeleleti állásfoglalás jelentőségét, mások szerint nem jó, ha rövid időn belül ismétlődik a kampányolás, mert ez előnyhöz juttathatja az országgyűlési választások nyertesét. Az eddig 5 ízben megtartott önkormányzati választások eredményei nem igazolták az aggodalmakat. Előfordult, hogy megismétlődött a tavaszi eredmény, de arra is volt példa, éppen legutóbb, 2006 őszén, amikor az országgyűlési választások vesztese alaposan visszavágott ellenfelének. Az emlékeztető Gyurcsány-beszéd nem maradt hatástalan a választókra.

A politikai demokrácia 2 évtizede alatt csökkent az önkormányzati választások átpolitizáltsága, mert egyre nagyobb arányban jelentek meg a jelöltek és a győztesek között a függetlenek; igaz, hogy elsősorban a kisebb városokban és községekben, valamint a nagyobb városok kerületi szintjein. A jelentősebb városok – köztük Budapest – esetében azonban továbbra is megmaradt a pártok jelentősége. A 2010-es esztendő, úgy látszik, egyfajta áttörést jelent ezen a téren. A Magyar Szocialista Párt annyira a padlóra került, hogy jelöltjei nagy részét nem meri pártkatonaként indítani a választásokon, vagy inkább arról van szó, hogy a jelöltek nem vállalják egykori pártjukat? Az október 3-i választások után mindenestre többet tudunk majd ezekről a kérdésekről. Azonban már 3 héttel a megmérettetés előtt látszik, hogy a fővárosban és a nagyobb városokban a vá-

lasztás továbbra is a pártok küzdelmét mutatja majd.

Az országgyűlési választásokon 2/3-ot elért Fidesz–KDNP még nem foglalkozott az 1990-ben kialakult választási rendszer gyökeres átalakításával, ám fontos racionalizálást hajtottak végre a jelöltállítás terén már ebben az esztendőben. Ezek között a legnagyobb jelentősége annak van, hogy a választásra jogosultak 2%-ának az előzetes ajánlására van szüksége a jelölteknek (korábban 0,5% elég volt), miközben lerövidítette az új parlament a kopogtató céladatok összeszedésére rendelkezésre álló időt. Az új jogszabályok lényegében a nagyobb településeket érintik, ahol a körzetek népesebbek, mint a kistelepüléseken, s a választópolgárok kevésbé vagy alig ismerik egymást személyesen, ezért a jelölő céladúk megszerzése szinte kizárólag pártsegíttéssel lehetséges.

Az új szisztéma természetesen kedvez a Fidesz–KDNP-nek, amely szeretné végre megszerezni a főváros és az eddig szocialista kézben lévő nagyvárosok vezetését. Budapesten 1,407.470 választásra jogosult szerepel a névjegyzékeken, tehát 28.150 érvényes ajánlás volt szükséges a főpolgármesteri címért való induláshoz. A kormánypárt ugyanazt a stratégiát alkalmazta, mint áprilisban, ugyanis aktivistái nem elégedtek meg az előírt számú ajánlószelvény megszerzésével, hanem azok maximalizálására törekedtek. Tulajdonképpen igyekeztek elvinni azokat a többi párt jelöltjei és a „függetlenek” elől. A független jelöltek tömeges megjelenésének a fővárosban kerületi jelentősége van, hiszen valószínű, mint említettük, hogy mögöttük elsősorban a szocialisták állnak. Az MSZP-től való eltávolodás nemcsak taktikai okokból ment végbe. A párt súlyos kormányzati hibái,

országos és helyi szinten, valamint a képviselői ellen szinte tömegesen kirobbant korrupciós ügyek, amelyek közül jó néhány nevezetesebb már eljárási szakaszban van, megrendítették a párt szavazótáborát. A sajtó és a tévécsatornák, valamint a világháló hírműsorainak jellegzetes témája egy-egy szocialisták által delegált, letartóztatott önkormányzati vezető, vagy felelősségre vont közbiztonsági főnök elvonulása megbilincsel kézzel a fellevegőgépek előtt. (Az már más kérdés, hogy vajon ildomos-e a gazdasági visszaélések gyanúsítottjait ugyanolyan elbánásban részesíteni, mint a rablókat és a gyilkosokat? Mindenestre a publikum élvezzi a látványosságot, s az új vezetőket kapott rendőrség pedig igyekszik bizonyítani alkalmasságát, csakúgy, mint 2006-ban... Ne feledjük, Magyarország mentálisan még mindig Kelet-Európában van!)

A Budapestet 20 évig vezető Demszky Gábor visszavonult. Búcsúzásán a fővárosi közgyűlés ellenzéki képviselői is jelen voltak és sportszerűen viselkedtek, bár nyilvánvaló a hosszú korszak eredménytelensége. A város válságának állatorvosi lova a 4-es metró, amelynek rövidke, 8 megállónyi szakasza 30 évvel ezelőtti elképzelések alapján másfél évtizede épülget. A Fidesz – okulva a korábbi politikai tapasztalatokból – megígérte a főváros közönségének, hogy befejezi az építkezést. A Fidesz-KDNP főpolgármester-jelöltje, Tarlós István némiképp beleöregedett a hosszú várokozásba. Komoly szakember, sikeres kerületi polgármesteri múlttal. Szemben elődjével, aki a modern tömegdemokráciák eszközeivel, ultramontán blöfföléssel, sáros megjelenéssel hódította meg, az elsősorban női szavazókat. Mert a kelet-európai, köztük a magyarországi nők szinte kizárólag férfi jelöltekre szavazhatnak. Amíg a fejlett demokráciákban az orszá-

gos és a helyi képviselők körülbelül egyharmada kerül ki a szebbik nem köréből, addig Magyarországon ez az arány nem éri el a 10%-ot. Természetesen a négy fővárosi főpolgármester-jelölt is férfi. A toronymagasan vezető Tarlós István mellett a jobbikos Staudt Gábor, a szocialista Horváth Csaba és a feltételeket csak a 24. órában nehezen teljesítő LMP-s Jávor Benedek indul a fontos címért.

Az országos jelöltállítás-versenyben a pártok közül a Fideszt a Jobbik, az MSZP és a Lehet Más a Politika követi. Hasonló a helyzet a polgármesteri jelölések esetében is. A kormánypártnak egyedül annyi jelöltje indul, ahány három komolyabb vetélytársának összesen. Feltűnő az LMP fővárosi beágyazottsága, emlékeztetve a szűthullott SZDSZ-re. A budapesti belső és budai kerületekben ez a frissen gründolt, de már az országos választásokon szép sikert aratott párt népszerűbb, mint a Jobbik, ám vidéken messze lemarad mögötte. Koalíciós megállapodások nincsenek a pártok között. A két „újnak” tekinthető csoportosulás egyelőre még az imázs építésével foglalkozik, a szocialisták társaságát pedig senki sem keresi. Katasztrófális meggyengülésüket jelzi, hogy a 20 éven át többségében uralt 23 fővárosi kerület közül csak 3-ban van reális esélyük a polgármesteri cím elnyerésére.

A Fidesz-KDNP népszerűségi mutatói változatlanul magasan szárnyalnak. Az IMF-el vívott párviadal első menetében alkalmazott taktikája nagy tetszést aratott az országban. A baloldali ellenzék már a költségvetést emlegeti, számolva azzal, hogy valamiféle politikai fordulatra csak 2011-ben számíthat, amikor még az ideinél is nagyobb nyomás fog nehezedni az ország pénzügyi egyensúlyára.

SZABÓ A. FERENC

Eszmecsere a magyar gazdaság fejlődéséről

– Az EPMSZ 2010-i Akadémiai Napok kicsengése –

A 2007. nyarán, az Egyesült Államokban kitört ingatlanpiaci válság, amely 2008 szeptemberében globális, világméretű monetáris és pénzügyi válságba csapott át, elsősorban, hitel- és bankközi bizalmi válság formájában jelentkezett, majd lassan áterjedt a világ reálgazdaságára (ipar, mezőgazdaság, bányászat, kereskedelem, szállítás, közlekedés, turizmus stb.). A válság természetesen magával rántotta a közép- és kelet-európai országokat, így a már évek óta súlyos gazdasági nehézségekkel küszködő Magyarországot is. Az Európai Unió tagországai közül Magyarország volt az első, amely a Nemzetközi Valutaalap (IMF) és az Európai Unió segítségére szorult 20 milliárd eurós készenléti (stand-by) hitel keretében, hogy képes legyen kezelni a válság következményeit és érdemi, a válságból kivezető reformokat vezetessen be. Magyarország tulajdonképpen már 2006 óta gazdasági (és társadalmi) válságban van: makrogazdasági egyensúlytalanságok, hatalmas államadósság, fizetési mérleghiányok, súlyos munkanélküliség stb. és az ezekkel járó óriási társadalmi feszültségek. Van-e kiút ebből a válságból és ha igen, hogyan? Az Európai Prottárs Magyar Szabadegyetem (EPMSZ) Akadémiai Napok 2010. évi közgazdasági téma-választása erre a kiútra kereste a választ.

Farkas Beáta, közgazdász (Szegedi Egyetem), a téma főreferense, *“Új tagállamok, új modell?”* c., előadásában rámutatott arra az alapvető problémára, amely ma Magyarországon súlyos társadalmi feszültségekhez vezetett. Ez pedig az a hatalmas szakadék, amely a magyar lakosság elvárásai és az 1989/1990-es rendszerváltás óta ténylegesen kialakult gazdasági fejlődési pálya között tátong. Tanulmányában azt az alapvető kérdést tette fel, hogy az új EU-tagállamok (2004 óta) intézményrendszere hogyan illeszkedik a régi tagállamokban kialakult, *négy különböző típusú gazdasági modellhez*: 1. angolszász (Egyesült Királyság, Írország stb.), 2. északi/skandináv (Svédország stb.), 3. kontinentális (Franciaország, Németország stb.), 4. mediterrán (Olaszország, Spanyolország stb.). Ezen kívül, még *hat gazdasági alrendszert* is megvizsgált: 1. termékpiacon, 2. kutatás-fejlesztés és innováció, 3. pénzügyi rendszer, 4. munkapiac és munkaügyi kapcsolatok, 5. szociális védelem, 6. oktatás. A magyar társadalom leginkább északi/skandináv típusú modellre/berendezkedésre vágyik, azaz, nagyobb állami gondoskodásra, de ugyanakkor nem ismeri e gazdasági modell követelményeit és realitásait (tőkegazdagság, intenzív verseny a piacokon, általános és becsületos adófizetés, szolidaritás a társadalomban stb.). Magyarország számára sem az északi/skandináv, sem a kontinentális vagy mediterrán, sem pedig az angolszász tí-

pusú gazdasági modell nem járható. A Magyarországon is kialakult *közép- és kelet-európai gazdasági modell* a régi EU-tagállamokban fellelhető négy kapitalizmus-típus közül egyikre sem hasonlít.

E közép- és kelet-európai gazdasági modell sajátosságai alapvetően három tényezőre vezethetők vissza: a tőkehiányra, a győnge civil társadalomra és arra a hatásra, ami az Európai Unióból és nemzetközi szervezetekből érte az új tagállamokat. A magyar lakosságnak át kell értékelní az anyagiakkal, a fogyasztással kapcsolatos elvárásait, vágyakozásait. A hazai bázisú gazdaság fejletlen, a magyar gazdaság gerincét a külföldi, multinacionális vállalatok alkotják. Belső megtakarítások nélkül nem lehet stabil hazai gazdaságot építeni, ugyanakkor a válság után a külföldi tőkéhez való hozzáférés megnehezül.

A kormány eddig kiszívárgott terveiből (termálfürdők, vidékfejlesztés stb.) inkább egyfajta *“rendezett félperifériás modell”* valószerűsíthető. Ma társadalmilag elfogadható módon működő piacgazdaságban egyszerre van szükség szolidaritásra és a verseny egyensúlyára. Magyarországon erről életképtelen elképzelések terjedtek el. A szolidaritást a társadalom többsége az állami újrarendszertől kereszűtű várja, a saját hozzájárulásáról (adófizetés és a civil társadalomban való tevékeny részvétel) hajlamos megfedekezni. A korrekt, világos szabályok mentén folyó verseny szintén hiánycikk, ebbe a teljesen elhibázott, kifelé orientált privatizációval létrehozott monopolhelyzetek valamint az állam sok szempontból kedvezőtlen tevékenysége (bizonytalan jogi környezet, közbeszerzések lebonyolítása) jelentősen belejárt. A szolidaritás és verseny, mint összetartozó értékeknek a közvetítésével az egyházak nagy társadalmi szolgálatot tehetnének.

Pogátsa Zoltán, közgazdász (Nyugat-Magyarországi Egyetem), a téma korreferense, *“A magyar gazdasági modell csődjéről”* c. kitűnő, kiegészítő előadásában súlyos kritikát fogalmazott meg az 1989/1990 óta kialakult magyar gazdasági modell/rendszer felé. Hely hiányában, csak az általa legfontosabbnak tartott elméleti és gyakorlati tévedéseket és hibákat tudjuk röviden felsorolni. Ezek a következők: 1. alapvetően elhibázott privatizáció 1990 és 1995 között, vagyis, befelé történő, belföldi tulajdonú és saját piacgazdaságra építő privatizáció helyett, kifelé nyitó és orientált magyar privatizáció, amely a hatalmas, külföldi multinacionális vállalatoknak engedte át a magyar piacot, alacsony bérekkel, alacsony hozzáadott értékű fázisokkal a multinacionális cégek termelési láncában (összeszerelés stb.), gyenge szakszervezetekkel, hatalmas munkanélküliséggel (többségében szakmájában nem elhelyezhető munkaerővel), elsoványosított, ver-

senyképtelen kutatás-fejlesztéssel, gyenge beszállító-cégi láncolatokkal és a bankrendszer teljes nemzetközisítésével, 2. a korrupció gátjainak teljes átszakadása, amely beivódott-evődött a magyar gazdasági és társadalmi élet minden zeg-zugába, különösen a politikai és gazdasági szféra korrupció összefonódásában, 3. a “minimális állam” gazdasági ideológiájának teljes tévképzete, 4. rosszul működő közigazgatás, egészségügy, bíróságok, rendőrség és alulteljesítő oktatási rendszer, többségében alacsony nívójú diploma-gyár egyetemekkel és főiskolákkal, 5. többségében elszegényedett, nyomorgó, megfelelő megtakarítások, vagyon és tőkejövdelem nélküli magyar családok. Ennek a magyar gazdasági modellnek nincsenek nemzetközi párhuzamai, egyedülálló. Pusztán a külföldi működő tőke vonzására épülő stratégiával még senki nem próbálkozott. A sikeres, távol-keleti “kistigrisek” (Dél-Korea, Tajvan, Szingapúr stb.) saját tulajdonú (nemzeti), multinacionális vállalatokat hoztak létre állami segítséggel, támogatással és koordinációval. Egyszerűen: Magyarország sem mondhat le az erős, magyar tulajdonú vállalatokat és gazdaságot fejlesztő államról.

Unger László, közgazdász (Genfi Egyetem): a konferencia vége felé óhatatlanul felmerült a jelenleg még mindig dúló világgazdasági válság témája is. Mint e téma egyik alapos szakértője, Unger László válaszolt ezekre a kérdésekre. Választ az **Bécsi Napló**-ban folytatásokban megjelent (2008. november és 2010. április között, www.becsinaplo.eoldal.hu), elmélyült tanulmányából merítette: *“A világméretű monetáris és pénzügyi válság okai, következményei, felelősei és tanulságai”*. Ezt a válságot nem a reálgazdaság valódi értékeit teremő ágazatai (ipar, mezőgazdaság, bányászat, kereskedelem, szállítás, közlekedés, turizmus stb., átlagban a világ GDP-jének 95–98%-a) robbantották ki, hanem egyes-egyedül a monetáris hatások és a pénzügyi ágazat, s ezen belül, elsősorban, a hatalmas, globális és ellenőrizetlen bank-konglomerátumok, amelyek a betéti és üzleti banktevékenységek korrupció módon megvalósított összehorolásával valamint átludományos, mesterséges, csalásokon és szemfényvesztésen alapuló banki műveleteikkel/“termékeikkel”, a katasztrófa szélére sodorták a világot 2007-2009-ben. A világ reálgazdasága ma teljesen deregulált, elszabadt, elvadult, kaszinózó, spekuláló, az adóhatóságokat megkerülő, kijátszó, maximá-

lis profitot hajhászó, a reálgazdaságnak nem vagy minimálisan hitelező/kölcsönző fináncpialista rendszerben küszködik, vergődik. A válság kirobbantásának felelőssége eltérő arányokban megoszlik a különböző monetáris és pénzügyi szektorok, intézmények és szervezetek között.

Unger László *tíz felelőst* nevezett meg: 1. globális, hatalmas, monopóliumra törekvő bank-konglomerátumok (a legnagyobb felelősség ezeket terheli, elsősorban az USA bankokat), 2. Központi/Nemzeti Bankok (súlyos felelősség), 3. Nemzetközi Fizetések Bankja, Bazel (súlyos felelősség), 4. nemzetközi hitelminősítő és könyvvizsgáló cégek (súlyos felelősség), 5. Nemzetközi Valutaalap (IMF), 6. “adóparadicsom” országok és szigetek, 7. pénzügyi kutatóintézetek, 8. egyetemek pénzügyi fakultásai, 9. Világgazdasági Fórum (Davos), 10. Nobel-díj Bizottság.

Van-e kiút a válságból? Van. Korlátozni, szabályozni kell - globálisan, nemzetközi szinten - az elhatalmasodott bankkonglomerátumok működését, hogy ezen behemót kolosszusok alantas, cinkos és sanda, számító politikája - a “too big to fail” - ne valósulhasson meg többé. Vagyis: újból szét kell választani - mint 1933-ban az USA-ban - betéti és üzleti (fúziók, felvásárlások stb.) banki tevékenységeiket és betiltani egy sor, mesterséges, csalásra/szemfényvesztésre épülő matematikai banki műveleteiket / “termékeiket” beleértve a spekulatív “hedge funds”-akat is, és jelentősen fel kell emelni a saját tőke-hányadot. Továbbá, új, egészséges alapokra kell fektetni a hitelminősítő és könyvvizsgáló cégek működését és konkurenciát kell teremteni ebben a szolgáltatási szektorban. And last, but not least, be kell tiltani az összes “adóparadicsom” országok és szigetek adócsaló, adókikerülő, parazita tevékenységeit.

Ezek lennének a legfontosabb intézkedések. Van-e remény bevezetésükre ebben a mai zűrzavaros, válságban vergődő világban? Sajnos, nem sok. Így aztán, az elvadult fináncpializmus tovább fogja kitermelni, a jövőben is (átlagban: minden négy-öt évben), válság-“buborékait”, addig míg teljesen össze nem omlik, beláthatatlan következményeket vonva maga után: általános elszegényedés és nyomor, lázongások, tüntetések, forradalmak, diktatúrák és a nyugati, demokratikus civilizáció eltűnése. u.l.

ÚJ VEZETŐ AZ AMERIKAI MAGYAR ALAPÍTVÁNY ÉLÉN

Manapság gyakran kapunk hírt akár száz évnél is régebben alapított templomok, magyar intézmények gyengüléséről, megszűnéséről Amerikában. Ennek egyik oka az alapítók, támogatók öreg kora, elvesztése. Beszélünk a szervezetek “fiatalításáról”, de erről könnyebb beszélni, mint azt megvalósítani. Örömmel adhatunk most hírt arról, ahogy ez sikerült a New Brunswick-i Amerikai Magyar Alapítvány esetében.

Az American Hungarian Foundation-t Molnár Ágoston kezdeményezésére magyar származású egyetemi tanárok és egyesületi vezetők alapították 1955-ben abból a célból, hogy ápolja és népszerűsítse a magyar kulturális hagyományokat az Amerikai Egyesült Államokban. Az intézményt kezdetől fogva irányító igazgató, Molnár Ágoston munkája nélkül az Alapítvány nem jött volna létre, nem épített volna fel hárommillió dollárért egy épületet, amely ma a legnagyobb magyar intézmény Amerikában. Molnár Ágoston szülei a múlt század elején vándoroltak ki Amerikába. Ő Cleveland-ben született, az Elmhurst College-ban, majd a Lancaster Teológiai Szemináriumban, aztán a Columbia Egyetemen tanult. Bár felszentelt református pap, mint tanár kezdte meg munkáját. 1952-ben az Elmhurst College magyar tanszékének lett a vezetője, majd a Rutgers Egyetemen tanított. Most 55 év munkája után Molnár Ágoston 2010. augusztus 31-én nyugalmába vonult, de ez nem jelenti azt, hogy megszakadna kapcsolata az alapítvánnyal. Az igazgatóság társelnökké választotta.

Az intézmény vezetését az igazgatóság a 32 éves Hajdú-Németh Gergelyre bízta. Ő majdnem annyi időse, mint Molnár Ágoston volt, amikor az Alapítványt létrehozták, így el lehet várni, hogy hasonló fiatalos lendülettel viszi tovább a munkát. Gergely New Brunswick-ban született és nevelkedett. A Rutgers Egyetem elvégzése után jogi diplomáját a Seton Hall Egyetemen szerezte meg. Nagypapja a háború után a Kisgazda Párt képviselője volt, majd a kommunista hatalomátvétel után családjával együtt emigrált. Édesapja nagy szigorúsággal megkövetelte, hogy négy gyermeke ne csak megőrizze magyarságát, de a nyelvet olyan szinten tanulja meg beszélni és írni, mintha Magyarországon nőtt volna fel. Gergely New Brunswick-ban mint a táncsoport és magyar iskola tagja, a cserkész csapat parancsnoka

és a regös őr vezetője szolgálta a közösséget. Közben egy évet töltött magyarországi egyetemen; Franciországbán is tanult.

Az alapítványnak otthont adó épület New Brunswick városban, New Jersey-ben 1989-ben készült el Papp László építész tervei szerint. Az egykori varró-tűgyár épületében az előző századforduló idején sok magyar munkás dolgozott, hiszen akkor New Brunswick lakosságának jó része magyar volt. Amikor a nagyüzemi gépesítés következtében a gyár megszűnt, az üresen maradt és meglehetősen romos állapotban levő épületet az alapítvány szerezte meg.

A felújítás után a múzeumot, ajándékboltot, könyvtárat, levéltárat és közösségi szobákat is magába foglaló új épület az egész amerikai magyarság otthona lett, de mára már kinőtte kereteit és bővítésre szorul. A múzeum, amely évente több kiállítást mutat be, az egész környék büszkesége. A könyvtár a Rutgers Egyetemmel van kapcsolatban, a magyar könyvek az egyetem katalógusában is megtalálhatók az Interneten, HUNGR jelzéssel.

Ha az alapítvány semmi mást sem csinálna, mint a New Yorkban évenként megrendezett George Washington Díj és az ország különböző városaiban kiosztott Lincoln Kitüntetés átadását, akkor is jelentősen szolgálna a magyar eredmények megismertetését Amerikában. Ezekkel a díjakkal azokat a sikeres amerikai magyarokat és a magyarság érdekében munkálkodó amerikai személyeket jutalmazták, akik a magyar névnek és kultúrának elismerést szereztek itt. Az első Washington-díjas Kármán Tódor és Neumann János (poszthumusz) volt 1961-ben. Az Alapítvány 50 éves fennállásának emlékére Budapesten a Széchenyi Könyvtárban rendezett ünnepség keretében mutatták be azt az emlékalbumot, amely “The Hungarian Legacy in Amerika” (Magyar hagyományok Amerikában) címmel összefoglalta az Alapítvány történetét és eredményeit. Hajdú-Németh Gergely vezetésével most biztosan várhatjuk azt, hogy a Molnár Ágoston által elkezdett munka eredményesen folytatódik a jövőben is.

Felvilágosítás az Alapítvánnyal és az album megrendelése: AHF 300 Somerset Street, New Brunswick, NJ 08903, telefon: 732-846-5777 E-posta: info@ahfoundation.org

PAPP LÁSZLÓ

Amerikai segélyek Izraelnek

Folytatás a 4. oldalról

világ legjobb kémszervezetét (Mosszad) fenntartani, nukleáris fegyvereket gyártani és tárolni, valamint a világ egyik legnagyobb tengervíz-szótlanító üzemét felépíteni.

Összehasonlítások. A 2009-ig felhalmozódó izraeli állami segély értéke 113,884 milliárd dollárba becsülhető, ami a világban szétszórott amerikai külföldi segély 1/3-át képviseli – bár Izrael lakossága csak 60%-a Magyarország lakosságának, területe pedig kisebb, mint Dunántúl. – Amerika után a legnagyobb külföldi segélyt (31 milliárd) Izrael Németországtól kapta a náci áldozatok kárpótlásaként, ami 5345 dollárt jelentett minden izraelinek. Ha ehhez hozzávesszük az amerikai segélyt is, akkor a kettő együtt k.b. 20 ezer dollár egyéni segélyt jelent. Ha figyelembe vesszük, hogy a 20%-ot kitevő izraeli-arab lakosság ebből a támogatásból kimarad, akkor az izraeli zsidóknak (5,6 millió) egyénileg jutó összeg még ennél is nagyobb. 1949 és 1995 között Afrika Szahara alatti része, Dél-Amerika és a Karib-tengeri szigetek együtt 62,497 milliárdot kapott, ami csaknem annyi, mint ami a kis Izraelnek jutott. Ha a területek lakosságát vesszük alapul, akkor a Szaharától délre eső rész 568 millió lakosának juttatott 24,415 milliárd, egyénenként 43 dollárt jelentett. A Dél-Amerika és a Karib-térség 480 millió lakosának adott 38,254 milliárd egy főre eső része pedig 79 dollár volt juttatott 24,415 milliárd, egyénenként 43 dollárt jelentett. A Dél-Amerika és a Karib-térség 480 millió lakosának adott 38,254 milliárd egy főre eső része pedig 79 dollár volt.

A segély stratégiai fontossága. Az Izraelnek nyújtott nagy katonai segély persze érthető volt a hidegháború alatt, mikor a Szovjetunió nagy katonai segítséggel támogatta a térség Izrael-ellenes államait: Egyiptomot, Szíriát és Irakot. Amerikának ekkor nagy szüksége volt egy de-

mokratikus és Amerikabarát szövetségesre ebben a térségben. Izrael stratégiailag fontos szerepét találon így jellemezte Alexander Haig tábornok, Reagan elnök első külügyminisztere: „Izrael a legnagyobb, harcban kipróbált és kifizetődő repülőgép anyahajó, melyen egy amerikai katona sincs és Amerika nemzetbiztonsági szempontjából a legkritikusabb térségben van.” – Izraelnek ez a szerepe ma sem változott, a Golf- és Iraki háborúk után, mikor Irán erőltetett ütemű nukleáris programja valószínűbbé teszi annak nem békés célját. A kérdés és az elkövetkező 1-1½ évben ez lesz a legkritikusabb kérdés, hogy a nukleáris fenyegetettség szorító helyzetében mi lesz Izrael döntése? Rajtaütés-szerű légitámadás? Mint 1967. június 5-én, a hatnapos háború első napján, mikor reggel 7:30-kor, közel 200 izraeli gép repült Egyiptom felé alacsonyrepülésben – felderítetlenül.

Forrásmunkák:

Tápay Miklós: Az izraeli telepek és az amerikai-izraeli kapcsolat. Amerikai Magyar Újság. 2010 május, 17–19. old.
Bernd Debusmann: US aid, Israel and wishful thinking. Reuters AlertNet, 1–2. old.
Richard M. Curtis: The Cost of Israel to US taxpayers: True Lies About US Aid to Israel. Washington Report on Middle East Affairs, 4–8. old.
Shirl McArthur: A Conservative Estimate of Total Direct US Aid to Israel: Almost \$114 Billion. Washington Report on Middle East Affairs. 2008 November, 1–4. old.
Stephen Zunes: The Strategic Functions of US Aid to Israel. Washington Report on Middle East Affairs, 1–2. old.
Jeanette Jones, CFP: Szóbeli közlés államközi szerződésben szereplő gazdasági szakkifejezések jelentéséről. 2010. május 17.
Hopes high for desalination plant. The Cincinnati Enquirer. 2010 május 17. A 7.
Michael B. Oren: Six Days of War. Oxford University Press. 2002 170–171. old.

DR. TÁPAY MIKLÓS

SZERBIAI NYÁR

(2010. szeptember 3.) AZ ELMÚLT KÉT HÓNAP legjelentősebb politikai eseményét kétség kívül a július 22-én ismertetett ENSZ-javaslat jelentette Szerbia számára. Belgrád a Hágai Nemzetközi Bírósághoz fordult azzal a kérelemmel, hogy döntsön: Koszovó 2008. február 17-i egyoldalú függetlenségi kikiáltása jogos volt-e, ugyanis azt (többek mellett) öt európai uniós tagállam is ismerte el. A hágai jogi szerv 10 igen és 4 nem szavazattal megállapította, hogy Pristina kiválása Szerbia testéből nem ütközött a nemzetközi jogba. S bár a szerb politikusok reménykedtek a számukra kedvező döntésben, az ítélethirdetés utáni felhördülésük álságosnak és kissé mesterkéltnek tűnt (az átlag polgárt pedig nemigen foglalkoztatta a döntés). „Szerbia soha nem fogja elismerni Koszovó egyoldalúan kikiáltott függetlenségét” – szögezte le Vuk Jeremity külügyminiszter még ott helyben, Hágában, s vele hasonló szólamokat hangoztatott Borisz Tadity államfő és Mirko Cvetkovity kormányfő is.

BELGRÁDBAN PARLAMENTI ÜLÉST TARTOTTAK, melyen a hatalmon lévő demokrata-szocialista koalíciót a radikális és a liberális ellenzék is szorongatta, belekapaszkodva az elszakadt tartomány ügyébe. A radikális padsorokból a kormány menesztését szorgalmazták, a Liberális Párt vezetője, Csedomir Jovanovity viszont új Koszovó-politikát követelt. Szavai szerint Koszovó már 1999-ben, a NATO-háború ideje alatt elveszett. Hogy valami látszata is legyen a Szkupstina tevékenységének Belgrád újabb határozattal fordult az ENSZ Közgyűléséhez.

HOGY VALAMI LÁTSZATA IS LEGYEN a Szkupstina tevékenységének, Belgrád újabb határozattal fordult az ENSZ Közgyűléséhez, melyet az a New York-i tanácskozáson, szeptember 9-én el is fogadott. (Igaz, a beterveztett indítvány merőben más hangvételű és tartalmában is finomított változata volt annak a tervezetnek, amit Szerbia készített még júliusban, s amit brüsszeli kifogásolásra egyik napról a másikra hirtelen átfogalmaztak Belgrádban...) Közben mind Jeremity, mind Tadity mégértőbb és készségesebb hangot ütött meg a kivált tartomány ügyében.

EBBEN SZEREPE TÁJTSZOTT Guido Westerwelle német és William Hague brit külügyminiszter belgrádi látogatása is augusztus végén. Westerwelle a további szerb makacskodás esetén az Unióhoz való csatlakozás elodázódásáról beszélt, Hague pedig a Közgyűléshez intézett felterjesztés elvetésére szólított fel. Tadityék ezt nem ígérhették meg (már csak ellenzéki nyomásra sem), de úgy tűnik Koszovó már nem is oly fontos, de ha lehet, a (volt) tartomány északi részét, melyben többségében szerbek élnek (200-250 ezer fő), szeretnék visszakapni Koszovótól. „Azt már nem!” – üzent a határon át a pristinai kormány, s akár fegyverrel(!) is kész megvédeni határait. Közben újabb többségirt találtak Koszovó területén, szerb gyermekek, nők és férfiak közös sírhelyét. Az EULEX (koszovói békefenntartó egység) illetékesei szerint ugyanott még legalább három tömegsír vár a feltáráásra...

KÖZBEN SERBIA POLGÁRI értesültek arról, hogy adójukból a koszovói szerb tisztviselőknek eddig másfél fizetést fizettek („bátor helytállásukért”). A Koszovó-járlékok az Alkotmánybíróság szeptember elsejéi hatállyal törölte. Riportok számoltak be arról, hogy tisztviselők, akiknek Koszovóban kellett volna szolgálatot teljesíteniük, a másfeles fizetést valahol Belgrádban tették zsebre. A szerb kormány továbbra is azon tőri a fejét, miként segíthetné meg a köz szolgáit. Megszámálhatatlanul sok pénzt nyelt el eddig a déli tartomány pátyolgatása, elég csak ha Jeremity külügyminiszter úr „igazságot kereső” külföldi útjaira (elnöki szállóban szállt meg legtöbbször), a délre küldött segélyekre, támogatásokra és plusz fizetésekre gondolunk. Nemzeti érzelmeskedés vagy a realitások felismerése, e között választhat Belgrád, amelytől nem várhatunk azonban a továbbiakban sem szilárd állásfoglalást, vélhetőleg ismét valami középutat fog keresni, épp csak hogy nem a toporgást.

ÜGY TŰNIK, A BALKÁNI HÁBORÚKBAN a Nyugat is megtalálta a számításait. A Magyar Szó (a Vajdaság egyetlen magyar nyelvű napilapja) értesülései szerint az osztrák Hypo-Alpe-Adria Bank a kilencvenes években fegyverkereskedelmet folytatott a volt Jugoszlávia területén. A hír bejárta egész Horvátországot és Szlovéniát is, a szerb rendőrség pedig felvette a kapcsolatot az osztrák hatóságokkal. Egyes dokumentumok arra is utalnak, hogy a Hypo Bankon keresztül mosták tisztára és menekítették adóparadicsomokba a háború több felelőseinek a pénzét. A horvát média értesülései szerint az államügyészség eljárást indított Ivo Sanader egykori kormányfő ellen is a Hypo-ügyben. Szerbia kíváncsian figyel, hogy még kik buknak bele a karintiai bank botrányába (mely Jörg Heideren keresztül egészen a Közel-Keletig nyúlik).

FELTŰNŐ CSENDEN MŰLT EL AUGUSZTUS 25-E Szerbiában, pedig éppen tíz évvel ezelőtt e napon rabolták el és ölték meg Ivan Sztambolityot, Jugoszlávia volt államelnökét. Sztambolity története roppant érdekes: Szlobodan Milosevitytel együtt járt egyetemre, remek cimborákká váltak, majd Sztambolity a Kommunista Pártba, és amikor a formációnak ő lett elnöke, Milosevityet alelnökké nevezte ki, amikor pedig államfővé avatták, kispajtása lett a miniszterelnök. Az örök második szerepét, amikor már nacionalista-populista véleményét szajkózva a nép vezetőjévé vált, végül megunta Milosevity, és szakított a békésebb nézeteket valló barátjával. Pár évig még megtűrt, de bocsánatot nem nyert személyként létezett Sztambolity. Aztán 2000. augusztus 25-én reggeli kocogás közben elrabolták őt. (Vélhetőleg Milosevity hatalma gyengültével újra rivalísásra ismert benne.) Az Újvidéket félkörben ölelő Fruska Gorára (Tarcal) szállították a hatalom vörös sipkás osztagának tagjai (a „zimonyi klán”), megásatták vele sírgödrt, megcsonkították kezét (tenyerét is felmetszették, mely utalhat arra, hogy Sztambolity valamely üzleti köröknek is útjában állhatott), majd főbe lőtték. Teste a meszesgödör aljára került. Idén valahogy mind a média, mind a politikusok megfedkeztek a milosevityi idők egyik jellegzetes alakjáról.

WESTERWELLEN ÉS HAGUE-N KÍVÜL más vendégei is voltak a nyári szünyidőre sem vonuló parlament honatyaának. Tiszteletét tette Belgrádban a Nemzetközi Valutaalap. Az IMF küldöttsége több napon keresztül tartózkodott Belgrádban, ez idő alatt áttekintették a pénzügyi, monetáris és makrogazdasági mutatókat és a korábbi kötelezettségek teljesítését. A látogatás folyamányaként Szerbia lehívhatja a 2009 májusában jóváhagyott 2,6 milliárd dinár vagyis mintegy hárommilliárd euró értékű készenléti hitel következő részletét, emellett Belgrád feloldhatja január elsején a már másfél éve hatályban lévő béremelési tilalmat. Eredetileg 2011 ápriliséig maradtak volna a 2008-as szinten a fizetések. A kormány (különösen Maglyan Dinkity pénzügyminiszter) hatalmas sikernek tartja az IMF-fel való megegyezést, mely éppen jókor érkezett a mindig is vézna lábakon álló hatalmi koalíciónak. S nem utolsósorban az embereknek, ugyanis egyre több gyárbezárásról, csúfos kudarcot valló magánosításról, elbocsátásokról és tüntetésekről cikkeznek az újságok. Az IMF szóvivője sem ígért semmi kedvezőt a jövőre nézvést, a nemzetközi szervezet szerint jövőre tovább növekszik az így is 16%-os (egyesek szerint 20%-os, a dél-szerbiai Novi Pazar városban 55 %-os!) munkanélküliség. Ám az árak már ez évben megugrottak, amit a kereskedők a rossz termésátlaggal magyaráznak. Emelkedett a tej ára (miután, botrány!), tejhiány alakult ki a szerb piacon egy felvásárló cég monopóliuma miatt), az étolajé és a kenyéré is. A bevásárlóközpontokban nehezen kapni cukrot, sőt és lisztet, mert a kereskedők az árak további emelkedésére spekulálnak, s nem szeretnének túladni olcsóbban a készleteiken. A tartós termékek tehát a raktárban várják a „drágább” idöket. Emelkedett a hűsfeleségek ára is, emellett a cigarettá és az alkoholos italok is többe kerülnek. Közben a dinár értéke csökken: tavaly még 96 dinárért kaptunk 1 eurót, most pedig már csak 105-ért. Egyre többen a piacon vásárolnak, főleg az olcsó, Magyarországról behozott termékekért. A Szerbia Köolajipari Vállalat (NIS) eladásából származó részvénnyek után is, a megígért, fejenkénti 1000 euró helyett, a közel ötmillió részvénnyutaladonos, csupán 505 dinárt (4 euró 90 cent) kapott. Sokan e kis összegért is órákon át álltak a posták előtt... Nem kell csodálkozni: júliusban a szerbiai átlagbér 34 591 dinárt, tehát mintegy 340 eurót tett ki, amely még az alapvető szükségleti termékeket tartalmazó vásárlói kosár kitöltéséhez is kevés. Az átlagbérből 571 liter tejre, vagy 326 liter étolajra, esetleg 931 veknre futja a szerbiai háztartásokban.

AZ IMF-EN KÍVÜL SERBBIÁBA LÁTOGATOTT Szretko Kalinity is, igaz nem önszántából. Kalinity a zimonyi klán tagjaként részt vett a Zoran Gyíngyity miniszterelnök elleni 2003-as merényletben. Azóta sokfelé bujkált, végül Horvátországban került rács mögé, s Zágráb szolgáltatta ki Belgrádnak. Kalinityot a Gyíngyity elleni gyilkosságon kívül még tíz-húsz merénylettel kapcsolatban vádolják, s már távollétében 30 év fegyházra ítélték.

ORBÁN VIKTOR AUGUSZTUS 15-ÉN látogatott el Szerbiába, pontosabban a Vajdaságba jött, Szabadkára és Palicsra. Orbán Viktor a városba való érkezése után először Pásztor Istvánnal, a Vajdasági Magyar Szövetség elnökével, valamint a Magyar Nemzeti Tanács képviselőivel találkozott a Magyar Házban. A megbeszélésen részt vett Varga Mihály, a Miniszterelnökség államtitkára is. Az ezt követő sajtótá-

Raihel Palota

jékoztatón Orbán Viktor elmondta, hogy megismerkedett az MNT következő három évre szóló programjával, és biztosította a médiumok képviselőit, hogy a magyar kormány nemcsak erkölcsileg és politikailag, hanem anyagilag is támogatni fogja a nemzeti tanács terveinek kivitelezését. (E helyt kell megjegyeznünk, hogy viszont a Vajdaság számára eddig folyósított magyarországi támogatások elmaradtak. Állítólag az ösztöndíjak és a kulturális egyesületeknek szánt adományok rendszerét Budapest felül vizsgálni kívánja, mivel számos visszaélés gyanít, melyet az előző években követtek el.)

A SZEPTEMBERI ISKOLAKEZDÉS nem volt zökkenőktől mentes. A pedagógusok (mint minden évben) egy csoportja idén is az utcán kezdte a tanévet. Tiltakozással. Belgrád pedig, a magyar tagozatokat működtető iskoláktól telefonon kérte augusztus 31-én, egy nappal tanévkezdés előtt!, a magyar osztályok összevonását – amit természetesen nem teljesítettek az iskolák, mert a Tartományi Oktatásügyi Titkárság még az alacsony létszámú osztályok megnyitását is engedélyezte a szórványtelepüléseken. Nehéz bármiféle magyarázatát adni az Oktatásügyi Minisztérium telefonos „ügyeskedésére”.

KÖZBEN A VAJDASÁGI MAGYARSÁGOT más kérdések is feszítik, olyan mint hogy ki a magyar? Hiszen csak magyar lehet majd 2011-től magyar állampolgár. De hogy kiszűrni a magyarokat a magyarokból? Mit jelent majd az anyanyelvvizsga? El kell szavalni a Szózatot és a Himnuszot elénekelni? S akik a következő hónapban szeretnek gyorsan magyar nyelvet ismereteket valamely nyelviskolában? S a Pista bácsi, akinek már az ükszülei is itt éltek magyar-ként, tőle erkölcsös dolog lesz az anyanyelve felől kérdezősködni? Sok a kérdőjel.

Maradnak örömforrásként a kulturális események.

* PALICSON MEGTARTOTTÁK A 17. EURÓPAI FILMEK FESZTIVÁJÁT, remek hangulatban, rengeteg nézővel. Augusztus idusán újra a Kraguljevác melletti Gucsa lett a világ közepe, hiszen itt találkoztak immár ötvenedik alkalommal planétánk jeles trombitásai. A zenészekre félmilliótól is több látogató volt kíváncsi az idén. Újvidéken (Vajdaság fővárosában) egy héten keresztül kortárs magyar filmeket vetítettek a Vajdaság Moziban. Sajnos igen kevesen látogattak el az esti mozikra. Meglepőde tapasztalhattuk, hogy a közönség nagyobb hányadát szerb nemzetiségűek adták. Újvidéken emellett Zongorista Világkongresszust is rendeztek. A zsinagógában több napon keresztül délelőtt 9-től éjszaka 11-ig zongoraelőadásokat tartottak a világ minden részéről ideseregleg vendégek. Egy héten át foglalkoztatta a tartomány székvárosának lakosságát a Könyvfesztivál is, melynek keretében felolvasásokat és írói-költői-fordítói-esztétai megbeszéléseket tartottak. A populárisabb zenék kedvelői pedig Kishegyesre látogattak, az egyre nevesebb Dombos Festré. Idén is fellépett Rúzsa Magdi, a hegedűvirtuóz Lajkó Félix, s a Fest tízéves fennállása óta először Hobo is. A Vajdaság megünnepelte a Kossuth-díjas Tolnai Ottót 70. születésnapja alkalmából, és a kishegyesi születésű Németh Istvánt, több gyermekregény és novellás kötet, elbeszélés és publicisztikai alkotás szerzőjét, aki idén töltötte be a nyolcvanadik életévét. Nagybecskerekre is rengeteg külföldi vendéget csábított a művelődési programokkal tarkított Sörfesztivál (ahol ingyen mértek a barna nedűt, jövőre már csak ezért is érdemes lesz felkeresni!)

KOCIS ÁRPÁD Újvidék-Kishegyes

Boldoggá avatás Nagyváradon

A XVI. Benedek pápa jóváhagyásával október 30-án a nagyvárad székesegyházban boldoggá avatják Bogdánffy Szilárd vértanú püspököt, aki 1911. február 11-én született Feketetón, s március 4-én Csókán keresztelték meg. Később a családjával Temesvárra került, iskolai elvégzése után ott szentelték pappá, majd 1949. február 14-én titokban püspökké. Még abban az évben letartóztatták, Románia akkori leghírhedtebb börtöneiben sínylődött, mígnem 1953-ban Nagyenyeden kiszenvedett.

Az 1989-es romániai fordulat után Tempfli József nagyvárad püspök a Szentjobb Székeskápolna kérésére indítványozta boldoggá avatását. Ennek eredményeként született meg a Szentatya döntése, és kezdődött el a készülődés a rendkívüli eseményre, amely október 30-án lesz a nagyvárad bazilikában. Ehhez fogható horderejű egyházi ünnep több mint nyolcszáz éve nem volt Nagyváradon, akkor - 1192-ben - a városalapító László királyt avatták szentté.

Magyarok Horvátországban

A horvátországi magyarok létszáma alakulása ijesztő méreteket öltött 90 év alatt. Míg 1910-ben 121.000 lelket mutatott ki az utolsó magyar népszámlálás, számuk a II. világháború végére 51.000-re esett vissza. 1991-2001 között 22.000-ről 17.000-re újabb ötezres veszteség érte a magyar kisebbséget, ami nagyrészt a délszláv háborúnak tudható be. Ennek következtében egy évtized alatt a magyar nemzetiségűek aránya 25%-kal, az anyanyelvűek aránya 36,5%-kal csökkent. Félő, hogy a jobbára szórványban élő horvátországi magyarok a legközelebbi népszámláláskor már a tízezres létszámot sem érik el. (*Horvátországi Magyarság. Az új Magyar Képes Újság melléklete*)

HÍREK

A Magyar Írószövetség ez év szeptember 16-án Budapesten Keszei István emlékestet rendezett. Az 1984-ben Párizsban elhunyt költőre többen emlékeztek, köztük Szabó Ferenc, S.J. és Szakolczay Lajos kritikus, Kubik Anna színésznő pedig Keszei-verseket adott elő.

A kecskeméti *Forrás* c. folyóirat szeptemberi száma több írásban tisztelgett az idén százéves Faludy György emlékének. Fried István, Gömöri György és Füzi László kritikai elemzés és értékelés mellett saját, Faludyhoz fűződő élményeikről is számot adtak.

Nyolcvankilenc éves korában Budapesten elhunyt Kristó Nagy István irodalomtörténész és műfordító. Hosszú éveken át a Magvető Könyvkiadó felelős szerkesztője volt, ő szerkesztette a „Világkönyvtár” c. sikeres külföldi klasszikussorozatot. Több monográfiát is írt, ezek közül az Edward Munch norvég festőről írt könyve a legjelentősebb.

KÖZÖTTÜNK ÉLNEK

Piller Éva

**Kicsi, törékeny, őszhajú, remek humo-
rú asszony, tele energiával és óriási szív-
vel a magyarok íránt. Így jellemezhet-
ném a 78 éves braziliai Pillerné Tirczka
Évát, a magyarok Sao Paulo-i képviselő-
jét, akivel Oberpullendorf/Felsőpulyán
találkoztam a Nyugat-Európai Országos
Magyar Szervezetek Szövetsége tanács-
kozásán. Ritka alkalom, hogy egy ha-
zánktól ilyen távolra szakadt honfitár-
sunkkal beszélgetheteK.**

Mióta él Brazíliában?

1949 óta. Budapestről származom, a Szilágyi Erzsébet fasorban laktunk, a Városmajorral szemben lévő Kós Károly által épített iskolá-
ba jártam. Édesapám gépészmérnök volt, édes-
anyám Erdélyből, Szászrégenből származott.
A szüleimmel és három testvéremmel a máso-
dik világháború vihara űzött el bennünket Ma-
gyarországról. Az oroszok elől menekültünk
egészen Németországig. Egy bajor paraszt fo-
gadott be minket. Nála vártuk ki a háború vé-
gét és figyeltük a magyar eseményeket. 1948-
ban a kommunista hatalomátvétel hírére a csa-
ládi tanács úgy döntött, hogy nem térünk
vissza Magyarországra. 16 éves voltam ekkor.
Édesapám kiterített az asztalra egy hatalmas
térképet, följe hajolva tanakodtunk, hova is
menjünk? A háborútól kivérzett Európában
nem maradhattunk, Ausztrália borzasztó távo-
linak tűnt, az USA szóba sem jöhetett, hiszen
a háborúban ellenünk harcolt, tőlük nem ké-
rünk kenyeret! „Dél-Amerika hatalmas konti-
nens, ott biztosan szükség van még szorgal-
mas emberekre!”- döntött édesapám és bead-
tuk a vízumkérelmet. Egy a háború után ala-
kult, a menekültek elhelyezésével foglalkozó
nemzetközi szervezet fizette az útiköltséget
és 1949-ben áthajóztunk Rio de Janeiróba. A
hajó tele volt menekültekkel, sok magyar is
volt köztünk.

Milyen volt az első benyomása Brazíliáról?

Rio csodaszép város. Azürkék tengerből ki-
emelkedő hegycsúcsok, a homokos ten-
gerpartot pálmák szegélyezik és mindezek fe-
lett ott áll kitárt karjával a Krisztus-szobor.
Lenyűgözőek a méretek: az utcák, a terek, a
házak, a rengeteg ember. A szétbombázott Eu-
rópa után idegen világ a béke csodálatos ígé-
retével fogadott minket. Meg kellett találnunk
a helyünket ebben a teljesen más világban.
Nem értünk rá csodálkozni vagy a múlttal tö-
rődni, a napi problémáinkkal voltunk elfog-
lalva: bejelentkezés, szállás, iskola és álláske-
resés. Egy szót sem tudtunk portugálul. Édes-
apámnak egy ismerősénél húztuk meg magun-
kat, hálózásokban aludtunk. A hivatalos szer-
vek segítőkészeknek bizonyultak. Szerencsé-
re annak idején tárt karokkal fogadták az eu-
rópaiakat és Brazília a felemelkedését is sok
szempontból az európai bevándorlóknaK kö-
szönhette. Nem a gazdasági menekültekre
gondolok, akik a szegénység elől menekültek.
Ilyen is sok volt: portugálok, olaszok, spanyo-
lok. A 2. világháború alatt és után azonban az
európai emigránsok zöme a tanult, intellek-
tuális rétegekből került ki. Brazília okosan,
kapva kapott a lehetőségen és a végzettségük-
nek megfelelően alkalmazta őket. Édesapám
azonnal elhelyezkedhetett mérnökként, édes-
anyám pedig román-német fordítóként. Én is
dolgoztam, eleinte gyereklányként, majd or-
vosi asszisztensként. Hamarosan lakást, ké-
sőbb házat bérelhattunk.

*Kapcsolatot tartottak a magyarok egy-
mással?*

Mi magyarok nagyon összetartottunk. Szin-
te azonnal megalapítottuk a cserkészszövetsé-
get. A mi, 1949-ben alapított Szondy György
Cserkészcsapatunk volt az első tengerentúli
magyar cserkészcsapat. Egy barátnőmmel jár-
tuk végig a magyarok lakta házakat és össze-
szedtük a gyerekeket. A szülők boldogok vol-
tak, hogy jó helyen tudják őket és mi rendsze-
resen együtt játszottunk, ünnepeltünk, nép-
daloKat, népi táncokat tanultunk, nyaranta
együtt táboroztunk. Ennyi év után van olyan
egykori cserkészem, aki ma is 800 magyar
népdalt tud!

12 évig éltünk Rio de Janeiróban, aztán át-
költöztünk Sao Pauloba.

Miért?

1960-ban felépült Brazília, az új főváros. A
hivatalok, a nagy vállalatok elköltöztek Rioból,
megszűntek a jó munkalehetőségek. Édes-
apám Sao Pauloban kapott állást. Fájó szívvel
költöztünk, hiszen Sao Paulo nem a szépsé-
géről híres: elképesztően nagy ipari központ.

Lakosainak a száma több, mint egész Magya-
rországé. Évente százczek keresnek itt meg-
élhetési lehetőséget. Emberek millióinak ol-
vasztótégléye, igazi multikulti város. Jellem-
ző, hogy amikor én ott a VW műveknél dol-
goztam portugál-német-magyar tolmácsként,
a vállalatunk naponta (!) 800 autót dobott a
braziliai piacra!

*Ezen a felsőpulyai tanácskozáson a férje is
részt vesz. Mikor ment férjhez?*

A férjem a Felvidékről, Eperjes mellől szár-
mazik. Ő is az oroszok elől menekült külföld-
re. Grazban szerzett építészmérnöki diplomát,
aztán 1951-ben kivándorolt Brazíliába. A Sao
Paulo-i magyar bálon ismerkedtünk össze. Há-
rom gyerekünk született: Gedeon, Emese, Kin-
ga. Mindannyian, még az unokáink is beszél-
nek magyarul. Nekünk ez mindig rendkívül
fontos volt. Amikor csak tehetjük átlátogatunk
Európába. Követjük a magyar eseményeket. A
Duna TV-t nézzük, az interneten keresztül ol-
vassuk a híreket.

*Soha nem gondoltak arra, hogy visszatér-
jenek Magyarországra?*

De igen! 1989 után játszottunk azzal a gon-
dolattal: mi lenne, ha...? Aztán elvetettük. Ma
már ezer szállal kötődünk Brazíliához: a csa-
lád, a barátok, a biztos nyugdíj. A gyerekeink
révbé jutottak. Mi nem vagyunk milliomosok,
de van egy számunkra gyönyörű házunk, uszo-
dával, hatalmas kerttel. Mindenünk megvan.
Európa szűk és kicsi lett a szemünkben. Nem
mertünk belevágni a bizonytalanba. Aztán a
Magyar Házat sem hagyhatjuk cserben!

Van Magyar Ház Sao Pauloban?

Hát persze! Kétszer is az elnöke voltam, ma
is vezetőségi tagok vagyunk. Az 1926-ban ala-
pított Magyar Segélyegyletben is dolgoztunk.
Volt idő, amikor az idős, beteg magyarok sor-
ban álltak az otthonba való bejutásért. A fér-
jem 10 évig volt az otthon igazgatója. Ma már
erre nincs szükség. A cserkészetből ugyan már
kiöregedtem, de azért rajta tartom a szemem.
Évente, ha táborra vagy segédtisztképzőre ké-
szülnek a gyerekek, el kell végezniük egy ma-
gyar kurzust: helyesírás, irodalom, történelem,
földrajz. Én vagyok a történelem tanárnő! Ezek
a gyerekek már mind Brazíliában születtek, a
másod-harmad generációhoz tartoznak, még-
is kötődnek és kell is, hogy kötődjenek az óha-
zához. Tudja, hogy milyen népi tánc csopor-
tunk van? Hét nyelven beszél! Könnybe lábad
a szemem, ha táncolni látom őket.

*Milyen programjai vannak a Magyar Ház-
nak?*

Kultúrműsorokat szervezünk. Magyar filme-
ket vetítünk, előadásokat tartunk. Az egyik elő-
adónK nemrég egy hajdani cserkészünk Dr.
Szili Alinka volt, az első női atomfizikus Bra-
ziliában. Aztán gyakran együtt főzünk, meg-
vendégljük a többieket. Kb. 300 tagunk van.
A nagyobb ünnepeket a közeli pannonhalmi-
aktól alapított bencés rend termében tartjuk.
Augusztus 20. a legnépesebb ünnepünk 7-800
magyar is összejön a környékről. Aztán tudja-
e, hogy október 23 Sao Pauloban a magyarok
napja?

Igen? Ez hogyan lehetséges?

Jó 15 éve valamelyik magyarnak volt egy po-
litikus ismerőse. Mesélt neki 1956-ról. A ha-
tás akkora volt, hogy a város polgármestere
egy teret nevezett el a magyarokról, ahol fel-
állítottuk egy győri művész életnagyságú Ár-
pád szobrát. Ma már nemcsak Sao Paulo váro-
sában, de Sao Paulo tartományában is októ-
ber 23. a magyarok napja! Ilyenkor együtt
ünnepelünk, magyar borral kínáljuk a vendé-
geket (nem is olyan könnyű beszerezni!), fellép-
nek a népi táncosaink is.

*Ezek szerint nem kell aggódnunk a Sao
Paulo-i magyarokért!?*

A jövő azért gondokkal teli. Mi lassan kiöreg-
szünk. Most jelentkezett ugyan két fiatal, akik
átveszik a stafétabotot. Ez a remény. Sajnos
minden kolóniának az a sorsa, hogy kihal,
az utódok beolvadnak. A jelenleg 15.000 kötetes
könyvtárunk egyre gyarapszik. A gyerekek
még kegyeletből őrzik szüleik magyar köny-
veit, de az unokák már nekünk ajándékozzák.
Most azon dolgozunk, hogy valahogy eljuttas-
suk őket az elszakított magyar területekre. Már
kétszer sikerült kalandos úton Erdélybe és a
Felvidékre könyveket adományoznunk. Hála
Istennek nálunk nincs utánpótlás emigránsok-
ban, az utolsó nagy menekülthullám 1956-ban
volt. Találják csak meg a szerencséjüket a ma-
gyarok a hazájukban!

FERENCZY KLÁRA

Tengerparti történet

Két autóbusz érkezik a kedvelt tengerparti üdü-
lőhelyre. Az egyikben magyarok, a másikban szlo-
vákok és csehek közösen. A német utazási iroda
helyi alkalmazottja mindenkihez anyanyelvén be-
szél. A helyiekkel ráadásul angolul, németül is. Így
írták ki annak idején a pályázatot: csehül, szlová-
kul, magyarul, angolul és németül beszélő, egye-
temi végzettséggel bíró embert kerestek. Testhez
álló kihívás egy felvidéki magyar számára: kevés
olyan cseh vagy szlovák van, aki egyben jól beszél
magyarul is, s a magyarok között sem található sok
olyan, aki a két szláv nyelvet hibátlanul beszélné.
Íme, a felvidéki magyar diák nyelvtanulás terén
kifejtett többletmunkája most kamatozik: több
nyelven beszél, többet is ér.

Az üdülni vágyók is méltányolják a többszínű
nyelvi kommunikációt. Csak az egyik szlovák hölgy
– később kiderül: szlovák szakos tanárnő, aki lányá-
val és férjével érkezett – jegyzi meg csendben, a szlo-
vák szavakat hallva: magyar akcentusa van. Tanul-
ta a szlovákokat, nem anyanyelve az.

Az első nap viszonylag simán eltelik, óriási a hő-
ség, mindenki a tenger hajibaJan keres menedé-
ket. Az utazási iroda alkalmazottja is mindenkit el-
lát még tanáccsal – s este 10 után, amikor véget ér
a szolgálata, leül barátaival egy laza vacsorára.
Azaz leülne...

Negyed 11-kor ugyanis csöng a telefonja. A szlo-
vák tanárnő izgatottan mondja, hogy 13 éves lá-
nya belázasodott, orvoshoz kellene vinni. - Máris
intézkedek – mondja az alkalmazott. Elkíséri őket
az orvoshoz, ahol kiderül, sem a mama, sem a
papa, sem a kislány nem tud egy árva kukkot egyet-
len nyelven sem a szlovákon kívül. A magyar lány

tolmácsol, s miután az orvos úgy dönt, hogy a bi-
ztonság kedvéért beutalja a kislányt egy kórházi ki-
vizsgálásra az 50 kilométerre lévő kórházba, ve-
lük megy. Ott is tolmácsol nekik, hajnali fél négy-
kor ér haza és dől le néhány órát aludni. Két na-
pon keresztül azután fura telefonszolgálatot is tart.
A kórházból szükség szerint felhívják őt telefonon,
az épp ügyeletes orvos elmondja neki angolul a
kérdést, majd átadja a telefont a mamának vagy a
lányának. A magyar alkalmazott lefordítja nekik
az orvos kérdését szlovákra, majd a választ vissza-
fordítja az orvosnak angolra. Megvannak: a mo-
biltelefonok világában egész jól működik a dolog.
Két nap múlva hazaengedik őket, folytatják a nya-
ralást. A viszonyuk azonban megváltozik a magyar
lány irányában: érezhetően hálások szolgálataiért.
Az egyik este a tanárnő csendben, feltűnés nélkül
megkérdezi a lányt: hol tanultál meg szlovákul?

Nem feltételezhető, hogy Hajós Alfréd-i választ
várt. Az első magyar olimpiai bajnoknak ugyanis
Ferenc Ferdinánd trónörökös mondta eléggé
nyeglén: „*Ghatulálok, kedves Alfhréd! Hol tanult
meg ilyen jól úszni?*” „*A vízben, felség*”- hangzott
Hajós Alfréd válasza. A magyar lány válasza sem
volt kevésbé logikus: *magyar iskolában, Szlová-
kiában, asszonyom*. Kissé rózsaszín, feltűstett tör-
ténét – mondhatnánk. Reklamálni azonban a Sors-
nál tessék. 2010. augusztus elején ugyanis ez szó
szerint így történt meg. Meggyőzőbb tanítómesét
ki sem lehetne találni a szlovák nyelvi gettőba való
zárkózás ellen – s azok igyekezetei ellen, akik a
magyar gyerekeket is ebbe a zárkába akarják bele-
kényszeríteni.

CSÁKY PÁL

LÉNÁRD SÁNDOR (1910–1972)

**Születésének 100. évében már csak azért is
tisztesség dolga emlékezni és emlékeztetni a Bu-
dapesten született, különncnek is tekinthető po-
lihisztorra, mivel az első világháború után ap-
jával Bécsbe, majd Klosterneuburgha települt
át. A Tudományegyetemen orvosi tanulmányo-
kat végzett, 1938-ban Olaszországba távozott;
Rómában vészelte át a II. világháborút, majd
pedig 1951-ben Brazíliába vándorolt ki. Az ősr-
erdő peremén is magyarnak vallotta magát; bár
humanista tudósokkal latinul levelezett, tucat-
nyi nyelv között ápolta a magyart kapcsolatain
keresztül és természetesen írásaival. Apám c.
művét röviddel halála előtt olaszul mondta toll-
ba, Vajdovics Zsuzsa fordította magyarra. Aláb-
bi szöveggközlemény részlet.**

“Rajta, szálltúmányozó leszek!”

Csak arra emlékszem biztosan, hogy apám ne-
vetett, amikor azt mondta “szálltúmányozó le-
szek”. Ő jutott eszembe, amikor meghallottam,
hogyJan utaztak be Venezuelába a magyarok a
második világháború után. Sokan voltak, a kom-
munisták elől menekültek, vagy mert háborús
bűnösök voltak, vagy mert egy harmadik világ-
háborútól tartottak. Egyikük sem beszélt spa-
nyolul, pénzük nem volt - és bátran állíthatom -
, egyiküknek sem volt tapasztalata a fagylaltgyár-
tásban és -kereskedésben. De Caracasban már
működött a magyar “Eskimo” vállalat, melynek
számos boltja kitűnő fagylaltot árult. Táborno-
kok, csillagászok, bankárok, futballisták, színé-
szek, költők és tanárok azonnal pincéri állást
kaptak. A fizetés nyomorúságos volt, de a regi-
eli és esti kenyérré elegendő. Napközben ehet-
ték a banánfagylaltot. Mindenkinek megenged-
ték, hogy a következő fagylaltig az asztal alatt
aludjon. Így tengődtek, míg meg nem tanultak
egy pár spanyol szót, míg egy valamicskét jöve-
delmezőbb állást nem szereztek, míg meg nem
érkezett Magyarországról a következő bíró vagy
tábornok, aki örült, hogy dél-amerikai életét
fagylaltárusként kezdheti.

Am kevésbé valószínű, hogy ezek a bevándor-
lók barátaiknak “fagylaltos”-ként mutatkoztak
volna be. Mint ahogy kopaszodó, megfáradt
apám sem mondta volna magáról komolyan,
hogy szálltúmányozó. Az üzlet valódi szálltúma-
nyozói nevettek volna rajta a legjobban.

Apám sosem szabadult a gondolattól, hogy
ez csak ideiglenes állás, olyan, amit egy vesztes
háború után fogad el az ember, amit aztán, egy
szép napon, valami komolyabbra cserélhet.
Különös. Böles apám még nem tudta, hogy az
ember egész élete ideiglenes.

Az egyetlen dolog, amire ezt a használhatat-
lan embert használni lehetett úgy, hogy ne okoz-
zon kárt a cégnek, az volt, hogy a messziről, Tri-
esztből, Bukarestből, Konstantinápolyból érke-
ző telefonhívásokra válaszolt. Kelltt valaki, aki

beszél olaszul, románul, törökül. Ha Németor-
szágot kellett hívni, apám volt az egyetlen ember
a vállalatnál - majdhogy az egész a világon -, aki
a bécsi dialektuson kívül a rajnai németet is be-
szélte. Ritka alkalmakkor angol- és franciatudá-
sát is elővehette. Legboldogabb pillanatai talán
azok voltak, amikor jött egy-egy bajba jutott
magyar, aki borát vagy marháit akarta eljuttatni
a külföld egy titokzatos pontjára, és izzasztó, ért-
hetetlen magyarázkodások után végre talált va-
lakit, akivel megértetheti magát. Apám csúfól várt
néhány pillanatot, hadd izzadjon és siránkozzon
a jóember, majd királyi gesztussal megkegyelme-
zett neki: “Nos, rendben, kedves uram, ha ön-
nek jobban tetszik, beszéljünk magyarul.”

Apám szombat esténként mesélte el nekem
ezeket a történeteket, amikor értem jött a
Theresianumba. Ebben a tanintézetben oktat-
tak a bécsi nyelvre, és mindarra, amit egy sze-
rencsétlen gimnazistának tudnia kellett. Az
ember nehezen szabadul illúzióitól. Apám hit-
te, hogy a távoli 1700-ban Mária Terézia császár-
nő által alapított intézet a háború ellenére is igen
rangos, diákjainak ragyogó birodalmi karriert
biztosító iskola.

Valójában nem csak a birodalom hiányzott, ha-
nem a leves, az el nem fagyott krumpli is. Volt
egy tánctanárunk, aki a tizenegy éves gyerekeket
arra oktatta, hogyan kell egy idős hölgynek ke-
zet csókolni és hogyan kell meghajolni, amikor
táncra kérnek egy szép leányzót. A vesztes csa-
ták okán az iskolának szakácsa sem volt, aki egy
ehető kukoricakását főzött volna, ezért a kuko-
ricalisztet szinte nyersen, lenyelhetetlen, kemény
tégla formájában osztották szét. Tizennégy éves
korban kezdődtek a vívőleckék: elengedhetetle-
nül fontosak a császári udvar lovagjai számára.
Ám a reggelire adott lekváros kukoricatéglát még
egy farkaséhes fiúcska nem bírta megenni. Egyet
tehattünk: megkértük egy felsőbb osztályba járó
társunkat, hogy tapassza fel az egész átkozott ku-
limászt a falra, jó magasra. Amikor a dühöngő
tanár a bűnöst kereste, ártatlan arccal mondhat-
tuk: “Már elnézést, Herr Professor, de én kicsi
vagyok, nem érek fel ilyen magasra”. Ami a taní-
tást illeti, ez természetesen latínt és matematikát
jelentett. Nekünk, magyaroknak - a tradíciók túl-
élik az államokat - kiváló tanáraink magyar nyel-
vet és irodalmat is tanítottak. De mégis az evés
volt egyetlen beszédtemánk. Reggel, a tízórai szü-
netben a nap minden órájában státuszukra büsz-
ke theresianisták szaladtak ennivalót kéregetni
a bejáró diákoktól. Akkoriban egy amerikai jó-
tékonyossági szervezet barnás színű süteményt osz-
togatott a bécsi gyerekeknek. A jótékonyágás ha-
szonélvezői nem voltak hajlandóak megenni ezt
a szemetet, és elhozták Mária Terézia szegényei-
nek. Mi hálás lélekkel fogadtuk el az éhhalál el-
leni ajándékot.

Folytatás a 9. oldalon

Gyászjelentés helyett

Tunyogi-Csapó Gábor (1932. II. 15. – 2010. VIII. 1.)

*Élni sosem volt kedve, azért most hirdeti vígan:
megszabadul e világ láncaitól örömost.
Meg ne sirassátok, szabadult lelkét szomorítva!
S csak ha szerettétek, mondjatok érte imát...*

Csakis a ránk jellemző módon alakulnak kapcsolataink. Utoljára április 10-én válaszoltam Neked, egyrészt megköszönve húsvéti jókívánságaidat, másrészt utalva az éppen küszöbön álló, változásokat ígérő választásokra. Erre nem érkezett válasz, ami gondolkodóba ejtett. Aztán úgy alakult, hogy ismét a Balaton déli partján járván gondoltuk, jó lenne betérni Hozzátok, de most nem élünk a meglepetés lehetőségével, hanem először odaszólunk. Sajnos erre nem került sor, de hiába is csöngöttünk volna Rátok, amikor Te már nem voltál. Szabadságról visszatérve vettem kézhez az értesítést. Már maga a boríték nagysága meg tartalmának keménysége nyugalansággal töltött el, mígnem kinyitva biznysággá vált, Gábor, búcsúvételed. A szöveg – amit feltehetőleg Te készítettél elő – nagy szigorúságról tanúskodik. Mivel nem csak tiszteltelek, de szerettelek is, fegyelvezem magam, feloldón beépítve szomorúságomat, gyászomat az Általánosba vetett bizakodásba. Különben is, minden csupán átmenet, átalakulás a viszontlátás esélye nélkül, bár ezért Te biztosan megneheztelnél, hiszen jelen vagy és jelen is maradsz, nem csupán a Téged őrző em-

lékezetben, hanem minden megnyilvánulásodban, alkotásodban, még a mozdulatokban is, amit ellestem tőled. A hátramaradottak számára mégsem emészt-hető meg a hiány, hogy nem vagy többé akár zsörtölődésseddel, panaszaiddal, elkeseredett kijelentéseiddel. Mert utólag minden egyetlen nagy hiányérzetté tornyosul. Tavaly ilyenkor Sulyok Vincét búcsúztattuk, most a Te halálod nehezedik ránk. Annyira nyomasztó az egész, hogy jobb lenne nem foglalkozni vele, hiszen sorsunk minden tragikuma mellett ilyenkor különösen fájdalmasan felfakadnak az emlékek, belénk hasít szépségük, a közös ügyek szolgálata, aminek, Gábor, mindvégig hűséges jobbágya voltál. Nem katonája, mert azt alig lehet Rád mondani, hogy harcias, katonatermészet lettél volna. Nagy a kísértés, hogy az ember papírra vesse a szokásos közhelyeket, amik inkább ártnak mint használnak a gyász, szomorúság enyhítésében. Ehelyett inkább elképzelem, hogy ott, kúriátok teraszán a Kis-Balatonra révedve közösen elmélkedünk s lelünk vigasztalást: a változás állandósága, az állandóság változása közötti örök feszültségben őriztük meg egymást, szeretteinket, és nem hagyjuk, hogy méltatlanul elrabolja őket tőlünk a könyörtelen végtet. Utolsó látogatásunkkor borozgatás közben sikerült mosolyra bírni. Most ez a ritka mosoly aranyozza be emlékedet.

-de-

Böröndi Lajos

Elpereg lassan

(Mikes a Mosoni-Duna parton)

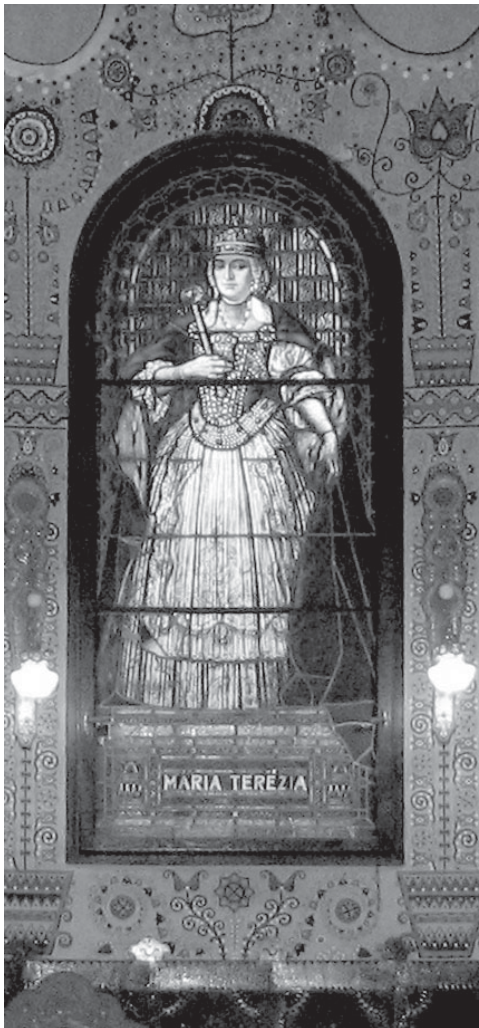
Már nem vágyom el innen sehova
Lélekben sosem voltam itt
Elfogadtam csak köszönet nélkül
Rodostó ajándékait

A tengert amely eltöltött reménnyel
Mert a messzi végtelenbe nyílt
Ütött fák bogyóit s nem éreztem
Minden percben azt a kint

Mely marta szívemet kerestem
A mindent átható lényegét
Értelmét ennek az egésznek
Amit csak én nem értek s lehet

Hogy mindenben ott lüktet már
Nem baj hogy nem tudhatom
Szemlélődni ez jutott nekem
Nyugodtan mégsem alhatom

Egyedül maradtam én és a tenger
Felelünk egymásnak és kérdezzünk
Válasz nincs sehol együtt öregsünk
S elpereg lassan az életem az életünk

Városháza ablakrészlet

LÉNÁRD SÁNDOR

Folytatás a 8. oldalról

A császárnő és a játékony amerikaiak idején az egyetlen boldog pillanatom az volt, amikor szállítmányozó apám értem jött szombat délután. Azt hiszem, akkor vált meggyőződésemmé, hogy ő a világ legjobb embere. Először egy csemegeboltba tértünk be, mely emlékeimben Eldorádóként él. Nincs az a szuperlatívusz, ami leírhatná az élvezetet. Egy ihletett költő verse szedhette volna extázisomat. Ám apám csemegekereskedőjével nem érhetett föl semmi költői kísérlet, mert kenyeret, vaját, kolbászt és teát árult! Ha apámra gondolok, egyre inkább észrevezem, hogy mekkora hatással voltak rá az Angliában töltött évek. Nem tudom, hol másutt tanulhatta volna meg a “toast and tea” jelentését. Az amerikaiak inkább kávéat isznak a pirítóshoz, a németek kenyérüket kolbással eszik, nem vesztegetik idejüket a vékony pirítósszeletek elkészítésére. A háború utáni szegény Bécsben az efféle luxus ismeretlen volt. Szombat esténként, apám Szalma utcai (Strohgasse) másfélszobás lakásában megismerkedtem Anglia gyönyöreivel és Eldorádó gazdagságával. Arra a meggyőződésre jutottam, hogy az életnek, mindennek ellenére, van értelme, és hogy egy kukoricatéglával a kezemben is lehet, kell reménykednem. Ennél alig tanultam fontosabb dolgot abban az iskolában.

Kevés szó esett beszélgetéseink során a szállítmányozó hivatarról. Az volt az érzésem, hogy apám, egy csésze teával és a pirítóssal a kezében, méltóbb helyen töltötte napjait. Azt mondta, hogy tanulmányt akar írni azokról a könyvekről, melyek alapján Schopenhauer - csak részben helyes - képet próbált alkotni magának Gautama Buddha gondolatairól. Megértettem, hogy apámat annyira érdekelte egy szállítmány birka sorsa, amennyire egy átlagos bécsi szállítmányozót Schopenhauer művei. Sosem láttam apámat rosszkedvűnek. Ha volt valaki, aki mindennek ellenére nem adta fel a reményt, hát ő volt az. Először is azt remélte, hogy talál egy házat, ahol ellakhat az egész család. Egy napon ez a reménye beteljesült. Apám, aki, amint láttuk, minden gondját úgy oldotta meg, hogy összefutott az utcán egy régi barátjával, most egy tisztel találkozott, akit a háborúból ismert. A tiszt a Béctől nem messzire fekvő kis Klosterneuburgban levő házát kínálta eladásra. Apám gyors döntést hozott: “Megvesszük a házat, mindnyáján Klosterneuburgba megyünk!”.

Én még mindig a császárnő intézetének nagy és előkelő börtönében éltam. Sok részletre nem emlékszem. Csak arra, hogy apámnak más helyet kellett keresnie a szombat esteiken, mert anyámat várta. Emlékszem érkezésére.

Családtörténeteim. Levelek fiaimhoz. Lénárd Sándor hagyékából. Typotex, Budapest 210, 218 old.

KÓSA LÁSZLÓ

„Természete már ez magyar embereknek” Életmód, szokások, észjárás, lelkiület*

Bevezető
Bizonyára általánosan ismert a című választott verssor, és az is, hogy Arany János „Családi kör”-éből való. Az előző verssorral összefüggve eredetileg így hangzik: „Szavuk sem igen van az alatt, míg esznek./ Természete már ez magyar embereknek”. Deák Ernő barátom javasolta az előadás témáját és hozzá a címet. Ismerjük a cím szentencia formáját is, ami csaknem parancsol és azonosságtudatunkra figyelmeztet: „Magyar ember evés közben nem beszél”, de hétköznapi rövid változata is van, amikor a szülő rászól a gyerekre: Evés közben nem beszélünk! Arany türelmesen és megengedően fogalmaz. Megállapít. Feltételezi, hogy a magyar étkezési szokásoknak ezt az elemét általában ismerik, továbbá, hogy a magyaroknak „természete” van, ami még sok más elemet tartalmaz. Értsük rajta, hogy sajátos jellegűen, tulajdonságaink, szokásaink vannak, amelyek jellemeznek bennünket mint magyarokat.

Gazdag, sokfelé ágazó ez a témakör. Egyfelől valamilyen szinten nagyon sok ember szembesül megnyilvánulásaival, következőképpen véleményt alkot róluk. Másfelől tekintélyes a tudományos irodalma. Értelmezési kísérletei vannak, nem szólvaművészeti, főleg szépirodalmi vonatkozásairól (lásd éppen Aranyt!). Előadásomban szeretnék a művelődéstörténet és a néprajz eredményeire támaszkodva az Arany által magyar ember természetének nevezett kultúrából példákat bemutatni. Mindenekelőtt a című szolgáló verssor tárgykörében az étkezési etikettnél, vele összefüggően társasági, viselkedési szokásoknál maradva. Deák Ernővel beszélgetve arra gondoltunk, hogy olyan dolgokról írjak, amelyekben vagy magunkra ismerhetünk, vagy mint kínálatot elfogadhatjuk, mindkettő identitásunkat erősítheti.

Legelőbb néhány alapszemponot szükséges tisztázni. Tárgyunk igen régóta érdekl az embereket, mióta megfigyelték, hogy akik összetartoznak, halványabban vagy erősebben hasonlítanak egymásra. Európában legkorábban ókori történeti művek részeként találkoznak országleírásokkal, melyek már gyakran élnek a népjellemzés eszközzével. Számottevő változást azonban csak nagy sokára a romantika hoz. Ekkor keletkezik egy sor, gyakran ma is használt elméleti fogalom, mint a népjel-

leg, néplélek, nemzeti jelleg, „nemzetiség” (a régi magyarban), nemzetkarakterológia és hasonló. Ám most nem kívánok sem tudománytörténeti, sem fogalmi kérdésekbe bonyolódni. Ami fontos, bizonyosra vehetjük, hogy nincs földrészünkön olyan nép, melynek karakteréről („természetéről”) ne élnének közkeletű vélemények. Ilyen lehet akár az idézett evés alatti viselkedési illem, (ennek párhuzamával én eddig nem találkoztam). Még sok más általában jellemzőnek tudott, vélt tulajdonság, amelyek első sorban a köznap kultúrához kötődnek (most nem az un. hivatásos, vagy magas kultúrára gondolok).

Két véglettel kell számolnunk. Az egyik a globalista, amely vagy tagadja annak meglétét, amiről beszélünk, vagy lényegtelen, gyorsan múló, felszíni dolognak tartja, nem értéknek. A másikat jobb szó híján kisajátítónak nevezem. Hívei előszeretettel gondolnak tulajdonságokat kizárólagosan ahhoz a néphez vagy nemzethez tartozónak, amelynek tagjai. Én az elsővel nem foglalkozom, mert ha elfogadnám, nem vállaltam volna ezt az előadást. Nem fogadom el a másikat sem, de alkalmasnak tartom arra, hogy kritikájából fontos tanulságok adódjanak.

Az igényes ember szereti az eredetiséget. Akit érdekel a magyar ember természete, magától értetődően szeretné, ha abban minél több eredeti vonásról, azaz saját leleményről, szokásról tudnának. Nem kell csalódnunk. Az emberiség és a világ attól sokféle, hogy nem elszigetelt jelenségek, hanem különbségek és hasonlóságok szövényes együttese. Attól még jellemez bennünket valamely szokás vagy tulajdonság, ha ahhoz hasonló, netán azonosat másoknál is találunk.

Elméleti fejtegetések helyett lássunk példákat! Az európai étkezési kultúra meghatározó elemei a középkori Itáliából sugároztak szét. A franciák és spanyolok is sokat tanultak onnan, de ezek a tények nem vonnak le semmit a francia vagy spanyol gasztronómia eredetiségéből. Közelebről és konkrétan: a magyar konyha paprikafűszerezése és zöldpaprika-fogyasztása közismert. A Balkán nagy részén ugyancsak sok paprikát fogyasztanak. Talán változatosabb formában is, de más étrendben és ízlés szerint. Ez nem zavarhatja, hogy legalább a német nyelvterületen piros papri-

kával reklámozzuk magunkat. Nézzünk ismét más példát! 1983-ban kiadtak az NSZK-ban egy kis könyvet Magyarországról. Magyar szerzők is írtak bele pl.: István Futaky (hg.): *“Ungarn - ein kommunistisches Wunderland? Küß die Hand, Genossin.”* Groteszk, de találoan egyedi a példa. Egy nagy múltú köszöneti és tiszteletadási forma, mely az idézett korban valószínűleg másutt már nem divatozott földrészünk társaskultúrájában, Magyarországon a kommunizmusban is használatos. Hátha még tudjuk, hogy a magyarban két őse van. Az egyik a feudális társadalomból jön, ez a hűbéres kézcso, ami a patriarkális családmodellben élt tovább. Idézem Arany „Juliska elbujdosása” című tréfás versét: „Akkor megcsókolja szüleinek kezét/ Búcsúzik örökre, nem használ a beszéd.” A kézcso másfelől a kifinomult és bonyolult szertartásos spanyol udvarból érkezett a bécsi udvar közvetítésével, a bókolás és széptevés része. A mi sajtáságunk az, hogy a férfi mondja ugyan a nőnek a kezit csókolomot, de csak ritkán, csakis bizalmas helyzetben csókolja meg a kezét, mert ez a köszönet nem bizalmas, hanem udvarias forma. Lengyelországban és Romániában ugyanakkor nem mondják, de már bemutatkozáskor kezét csókolnak a hölgynek. S még nem is szoltunk a mára kiveszőben lévő magyar „csókolom”-ról, ami polgári illem szerint családi körben a gyerekek általános köszöneti módja volt. Az idézett német címre visszautalva jegyzem meg, hogy aki más kultúrából jön, mint amiben él, és itt önök között ilyenek sokan vannak, annak jóval nagyobb az esélye, lehetsége sajátos tulajdonságok vagy szokások fölismerésére, azonosítására vagy elkülönítésére. Akit születésétől saját homogén kulturális közege vesz körül, nincs föltétlenül tudatában speciális dolgoknak. Áll ez a „kezt csókolom” mellett például olyan profán jelenségre is, mint a szalonnát, a kenyeret és a hagymát (vagy a zöldpaprikát) egy kézben, ujjai között tartva, másik kezével bicskát fogva falatozó parasztemberre.

Folytatjuk.

*) Dr. Kósa László egyetemi tanár, az MTA rendes tagja a 2010. szeptember 4–5-én megrendezett Felsőpulyai „Kufstein” Tanácskozáson megtartott előadásának szerkesztett változata.

TRAUMA, TRAUMATIZÁCIÓ ÉS EMIGRÁCIÓ

Sok ember kényszerül elhagyni szülőföldjét különböző életesemény, mint pl. háború, forradalmak üldözései, kegyetlen bánásmód vagy éppen megélhetési gondok miatt.

Hogy a befogadó ország hogyan bánik az idegennel, az adott ország önfogadási és emberi tartásától függ, és hogy mit tartanak az emberiről.

Ha a társadalmi-történelmi traumákat nem dolgozták fel a befogadó országban, ez érezhetővé válik, s ezt az idegenek is érzik az elhárító-mechanizmusokon és a tolerancián keresztül. Sokszor a társadalom elfojtása, a feldolgozatlan történelem bekapszulázza a gyászmunkát és a szomorú tényekkel való szembenézést, akár tettes-áldozat szerepek tisztázását és így az elfojtott tartalom, idegen kapszulaként él tovább a kollektív tudattalanban. Ez a saját idegen rész aztán gyakran vetítődik az idegekre, külföldiekre. Így találkozzhatunk fenygető, rasszista rendszerekkel is, ahol az idegent igyekeznek kilökní, eltávolítani, mintha ezzel oldanák meg saját feldolgozatlan idegenségüket.

Ruth Kornsteiner orszárák pszichoanalitikus és rendszer-pszichoterapeuta Ausztriát úgy tartja számon, mint ahol ezek a tisztázó lelki folyamatok nem történtek meg a háború után; szerinte a kollektív emlékezésnek van egy nehezen kézben tartható része, így a befogadók terheltségét is figyelembe veszi terápiái során. Traumatizált idegenek gyakran jelennek meg pszichoterápiára. A kezelésen élettörténeteket mesélnek el, amiben a kulturális sajátosságok megjelennek migrációban is, hiszen a kultúra nem térben vagy időben kötött. Ennek kapcsán jegyzi meg a mindenkori hatalmi és uralkodó viszonyok megjelenését az áttételben és viszontáttételben, amit meta áttételnek és meta viszontáttételnek nevez.

A pszichés trauma alapélménye a tehetetlenség és elszigeteltség. Hirtelen, váratlanul és kikerülhetetlenül történik. Sem küzdeni, sem menekülni nem lehetséges. Az ember védtelenné válik az őt elsöprő erővel szemben. Ez egyfajta beszűkülést, tompultságot, rettegést, hiperarousált és emlékbetompultságot vált ki. Sőt a megváltozott érzékelés és tompultság a valóság eltorzításával, derealizációval és deperszonalizációval járhat. A leküzdhetetlen veszély nyomot hagy, erre utal a „kétezeréves nézés” is, amelyben súlyos (testi) traumákat és elhúzóó, hosszan tartó traumatizációt követően a rettegés, düh, fájdalom paradox módon egyfajta távolságtartó nyugalomba fordul át.

Az emigráltak között sokszor találhatunk gyerekkoruktól traumatizált személyeket vagy az óhaza által meghurcolt életutakat.

A környezet jelentőségét, traumatizáló erejét, a háborút leszámítva, több pszichológiai iskola vitája, redukálja, mintha csak az intrapszichés adottságoktól és működésmódtól függene, hogy valaki neurózissal vagy erős védekezéssel reagál-e a környezet felfokozott ingereire, eseményeire, a társadalmi tényezőkre, diktatúrákra. Még a holocaust és a megörlült külvilág tombolásánál is sok pszichoanalitikus marad meg az intrapszichés konfliktusok kizárólagos birodalmánál, de a budapesti iskola mindig figyelembe vette a traumák, traumatizációk patologizáló hatását, mint a környezetre adott normális reakciót: örlült környezetre örlült reakció.

Pfitzner Rudolf számol be diplomamunkája kapcsán, hogy az emigrációs „gyökérvessztésre” a depressziós reakció normális és elkerülhetetlen, akár hogy tagadjuk, de sokak szerint a külső valóság nem tartozik az analízisbe, s így retraumatizálják páciensüket traumájuk el nem fogadásával.

Molnár Ferenc N.Y.-i novellája élethűen szemlélteti az elkerülhetetlen emigrációs betegséget. (Molnár: New York-i gondolatok. Egy itteni betegségről, aminek neve: emigráció)

Freud és Ferenczi is foglalkozott a filogenetikussal trauma megragadásával is, mint a klímaváltozás, éhezés, üldöztetések, kasztráció, apagyilkosság (Freud: Mózes és az egyistenhit, 1939), tengerek visszahúzódása (Ferenczi: Katasztrófák a nemi működés fejlődésében, 1929). Freud hozzáállása a traumákhoz azonban végig ambivalensen jelentkezik.

A traumatikus reakciót azonban különböző szerzők hasonlóan írják le, legfeljebb a hangsúly tevődik át. M. Ehlert és B. Lorke (1988) az üldözési traumák (kínzások, megerőszakolások, politikai üldözés stb.) pszichodinamikájában hasonlóan jelenik meg a kiszolgáltatottság élménye, a félelmetől el

árasztott regresszív örvény élménye, az ént bénító reinfantilizációs élmény. Ezek által elgyengül a nárcisztikus „tüzelőanyag” működése, üresség, elértéktelenedés érzése jelenik meg és a pozitív, belső tárgykapcsolatok is elvesznek. Ebben a reménytelenségben a reményt sokszor a tettestől várják, fantáziálva, hogy az majd vigasztalni és szeretni fogja őket.

A negatív kép és leértékelés ellen természetesen életbe lépnek az elhárító mechanizmusok, mint az izoláció, derealizáció, deperszonalizáció, hasítás stb., melyek a poszttraumatikus zavarok megjelenéseként a borderline személyiségzavarhoz hasonló személyiségképet eredményeznek.

Az emigrációs helyzet akaratlanul is szembenállás a korlátokkal, különbségekkel és hiányokkal. Fontos a kulturális különbség, a nyelvi problémák, az emigrációs traumák és elhárító mechanizmusok megélése. Emigrációs krízisről sokan mint „kulturálisokról” beszélnek, amit egy argentin pszichoanalitikus, Caser A. Garza-Guerrero nevezett el így. Ennek alapja egyrészt a sok tárgyvesztés és ennek elgyászolása, másrészt az identitás új kultúrába való átváltozása.

Elsőként az érzések szintjén szorongás, gyász, védekezés, kétségbeesés, vágyakozás az elvesztett után, és a tárgyvesztésekkel kézenfogva előáll az identitás diszkontinuitása, mivel a környezet sem ad elég visszaigazolást, nárcisztikus „tüzelőanyagot”.

A második fázis a dezorganizáció. A gyászmunka után újrateremtődnek a tárgykapcsolatok az új környezet hatására. Ha a gyászmunka nem sikerül, akkor sokszor depresszió, identitáskrízis és alkalmazkodási zavarok alakulnak ki.

A harmadik fázis az új identitás kialakulása. Az új kultúrából kiválasztott identifikációk útján a régibe beépül, integrálódik a biztonságot, védettséget és folyamatoságot jelentő új.

A korlátok felismerésének realitása a semmi és a létező dialektikáját (ld. Heidegger), összetartozását veti fel. A semmi szorongásán keresztül önmagunk felé irányít, felmerül a ki vagyok én kérdés és az üres idő vezet a betöltöthöz, a határon semmi élet. S a halálöszön dualizmusa, a megkapaszkodás és az elválás veti fel az új keresését. Félelmeink és feltételezéseink korlátozó szerepe pedig arról szól, hogy milyen nehéz önmagunkat különállóként elfogadni, milyen nehéz megismerésünk korlátozottságával szembenézni, de ez jelenti egyben megismerésünk transzcendentalitását is. A jelentés állandóan bővülő értelmi horizonton keresztül bontakozik ki. A megkapaszkodási törekvésben a kielégíthetetlen és sérült ember ösztönösen jobban ragaszkodik minden támponthez, szabályhoz, tekintélynek számító személyhez, ami és aki biztonságot jelent számára. Ezt túlértékeli, misztifikálja. A művészi munka a bizalom légkörének megteremtése, ahol a leválás és a keresés mint félelem és szorongás is megjelenhet.

A fejlődés elfogadása egyrészt olyan tapasztalatokra épül, hogy valami nem úgy van, mint ahogy feltételeztük, másrészt, mint a túllépés lehetősége és új horizontok nyílása.

A halálból való újjászületés átélése az a transzcendens érzés, ami a fejlődésben minőségi változást segít, metamorfózisba ugrást, mássá lenni.

Végül Anthony de Mello idézetével zárnam: „Ha elhalna benned a múlt, csupa élet lennél... csak szabad szív tud szeretni.” (1999). Ezt az állapotot viszont lehet, hogy csak egy jezsuita filozófus tudja elérni vagy a szeretet gyógyító erejének bátorításával bárki.

MARTÉNYI ERZSÉBET

S. Csoma János

Ősz

Nesztelen jön el
zajjal minek járma
be sem kopogtat
úgy nyit a szobába
leül egy székre
mindenütt lakó
közben kertemben
koppan a dió

A

Központi Szövetség Könyvtára
keddenként 17–19 óra között
várja kedves látogatóit!
Bécsi Magyar Otthon,
Bécs I., Schwedenplatz 2/9

MI - HOL - MIKOR?

Kulturális kaleidoszkóp

Múzeumok éjszakája – október 2.

Alsó-Ausztria

Le Sacre du Printemps, Sichuan Modern Dance Company, modern tánc – St.Pölten, Festspielhaus; okt. 10.

Babel (Words), Cherkaouis trilógia, Sidi Larbi Cherkaoui, Damien Jalet, modern tánc – St.Pölten, Festspielhaus; okt. 30.

Le Sacre, Le Groupe Grenade, modern tánc – St. Pölten, Festspielhaus; dec. 3., 4.

The Music of Babel, koncert – St.Pölten, Festspielhaus; okt. 28.

Baroque Re-Imagined, koncert – St.Pölten, Festspielhaus; dec. 9.

O dies laetitiae, barokk zene, koncert – St.Pölten, Festspielhaus, Box; dec. 8.

Enigma, klasszikus koncert – St.Pölten, Festspielhaus; okt. 18.

Bach & Rameau, klasszikus koncert – St.Pölten, Festspielhaus; okt. 21.

Nox at Large, koncert – St.Pölten, Festspielhaus; dec.11.

Misia: Saudades sinfónicas, koncert – St.Pölten, Festspielhaus; nov.13.

Max Raabe & Palastorchester, koncert – Grafenegg, Schloss Grafenegg, Auditorium; nov.19.

Aka Moon & Black Machine, koncert – St.Pölten, Festspielhaus; nov. 6.

Markus Köhle, Poetry Slam, vers és koncert – St.Pölten, Festspielhaus, Café Publik; nov. 4.

Th. Bernhard, Verstörung, ösbemutató, színmű – St. Pölten, Landestheater, Grosses Haus; dec. 4., 9., 10., 2011. jan. 14., 15., febr. 4., 19.

J. Kesselring, Arsen und Spitzenhäubchen, színmű – St. Pölten, Landestheater, Grosses Haus; nov. 12., 13.

Jakob Prandtner – Barokk élet, kiállítás – St. Pölten, Landesmuseum; 2011. febr. 15-ig

„En az egy másik” – az önábrázolás művésze, kiállítás – St. Pölten, Landesmuseum; szep.25.-2011. ápr. 26.

Nouveau Réalisme, kiállítás – Krems, Kunsthalle; nov.21. – 2011. febr. 20.

Paul Flora, kiállítás – Krems, Karikaturmuseum; nov. 7. – 2011. jan.31.

Bécs

G. Puccini, Tosca, opera – Staatsoper; okt. 5., nov.12., 2011. jan. 7., 10., 13., ápr. 15.,18., 20.

G.Verdi, Rigoletto, opera – Staatsoper; nov. 16., 19., 22., 25., 28.

G. Donizetti, Lucrezia Borgia, opera – Staatsoper; okt. 6., 10., 14., 18.

G. Puccini, Madama Butterfly, opera – Staatsoper; nov. 8., 11., 15., 2011. febr. 27., márc. 6., 31., ápr. 3.

G. Donizetti, L'elisir d'amore, opera – Staatsoper; okt. 22., 25., 29. dec. 9., 21.

G. Verdi, Un ballo in maschera, opera – Staatsoper; dec. 8., 12., 15., 18.

W. A. Mozart, La finta giardiniera, dramma giocoso – Theater an der Wien, nov. 12., 14., 16., 18., 20., 22.

A. Dvorák, Rusalka, opera – Volksoper; okt. 23., 28., 30., nov. 1., 9., 11., 16., 24., dec. 1.

R. Strauss, Salome, opera – Staatsoper; okt. 16., 21., 2011. jan. 16., febr. 2.

A. Reimann, Medea, opera – Staatsoper; nov. 30. dec. 3., 7.

R. Strauss, Ariadne auf Naxos, opera – Theater an der Wien; okt. 9., 11., 14., 17., 20., 22.

I. Eröd, Pünktchen und Anton, gyermekopera – Staatsoper; okt. 12., 19., 20., 24., 26., 28., nov. 1., 4.

J. Strauß, A denevér, operett – Volksoper; okt. 13., 21., nov. 27., dec. 11., 31., 2011. jan. 1., febr. 15., 18., 24.

J. Herman, Hello, Dolly!, musical – Volksoper; okt. 10., 12., 17., 18., 22., 24., 25., 27., 31., nov. 6., 12., 22.

Marie Antoinette korabeli zene, balett – Volksoper; nov. 20., 23., dec. 3., 7., 10., 12., 14., márc. 22., 24., 29.

J. Racine, Phädra, színmű – Akademietheater; okt. 11., 27., 30.

H. von Kleist, Amphitryon, színmű – Akademie-theater; okt. 12.

Th. Bernhard, Heldenplatz, színmű – Theater in der Josefstadt; okt. 20–23., 27., 29–31.

Th. Bernhard, Immanuel Kant, színmű – Burgtheater; okt. 13., 18.

S. Beckett, Warten auf Godot, színmű – Burgtheater; okt. 8., 19., 21., 24.

O. Wilde, Dorian Gray, színmű – Vestibül; okt. 9., 10., 18., 19., 31.

J. Masteroff, Cabaret, zenés színmű – Kammer-spiele; okt. 11., 13., 14., 15., 18., 23., 28., 31.

Paula Morelenbaum, koncert – Konzerthaus, Mozart-Saal; okt. 27.

Franz Schubert, koncert – Theater an der Wien; nov.13.

J.-Ph. Rameau, Pygmalion, koncert – Theater an der Wien; dec. 19.

New Zealand Symphony Orchestra, vendégszerelés, koncert – Musikverein, Großer Saal; nov.6.

Charles Lloyd Quartet, koncert – Konzerthaus, Großer Saal; dec. 2.

Pablo Picasso, kiállítás – Albertina; szept. 22.–2011. jan. 16.

Rodin és Bécs, kiállítás – Unterer Belvedere, Orangerie; okt.1. – 2011. febr. 6.

Frida Kahlo, kiállítás – Bank Austria Kunstforum; dec. 5-ig

Napoleon házassága, kiállítás – Schloß Schönbrunn, Wagenburg; dec. 31-ig

Kakanien - Neue Republik der Dichter, Jáchym Topol, előadás – Kasino; okt. 27.

Burgenland

My Musical & Dance Gala 2010, zene és tánc – Eisenstadt, Kulturzentrum; nov. 24.

T. Williams, Endstation Sehnsucht, színmű – Güssing, Kulturzentrum; okt. 16., Mattersburg, Kulturzentrum; okt. 17.

F. Raimund, Alpenkönig und Menschenfeind, színmű – Eisenstadt, Kulturzentrum; okt.29.

Joseph Haydn, koncert – Eisenstadt, Schloss Esterházi; okt. 16.

Paul Gulda & Ciganski Diabli, koncert – Raiding, Lisztzentrum; okt. 20., 21.

Central Europe Revisited III, kiállítás – Eisenstadt, Schloss Esterházi; nov. 1-jéig

Schmuck Art, ékszerkiállítás – Mattersburg, Kulturzentrum; nov.17. – dec.8.

Felső-Ausztria

„Alt – Schiele”, kiállítás – Linz, Schlossmuseum; okt. 18. – 2011. jan. 9.

You never know what will happen next, kiállítás – Linz, Lentos; dec. 31-ig

Karintia

Afriai tánc – Klagenfurt, Diakonie Kärnten; okt.11., 18., 25., nov.8., 15., 22., 29.

Könyvjelző, kiállítás – Gmünd, Schloss Lodron, Bibliothek; dec. 31-ig

Salzburg

Kultúrnapok, fesztivál – Salzburg, Schloss Mirabell, Dom, Großes Festspielhaus, Mozarteum u.a.; okt.14–30.

Jön a cirkusz!, bábkiallítás – Salzburg, Spielzeugmuseum; 2011 jan. 9-ig

Stájerország

G. Puccini, La Bohème, opera – Graz, Oper; okt. 3., 8., 27., 31.

Richard Strauss, Die Frau ohne Schatten, opera – Graz, Oper; okt. 6., 17., dec. 9., 12., 17., 21.

JAZZliebe, dzsesszfesztivál – Feldbach, Bad Radkersburg, u.a.; okt.19. – nov.17.

Üvegkiállítás – Bärnbach, Stölzle Glas Center; dec. 31-ig

play Admont, kiállítás – Admont, Bibliothek & Museum des Benediktinerstiftes Admont; nov.7-ig

Nagy Sándor, kiállítás – Leoben, Kunsthalle; nov.1-jéig

Város-Vidék-Ünnep, vegyes program – Leoben, Hauptplatz; okt. 3.

Tirol

S. Kanyar, Lulu, musical – Innsbruck, Landestheater; okt. 22., 31., nov. 8., 9., 20., 28., dec. 5., 16., 28., 29.

Johann Evangelist Holzer – a fény festője, kiállítás – Innsbruck, Landesmuseum; dec. 3. – 2011. márc.13.

Sankalpa: fényjáték, kiállítás – Wattens, Swarovski Kristallwelten; nov. 7-ig

Vorarlberg

A. Geiger, Schöne Freunde, színmű – Bregenz, Landestheater; okt. 16., 22., 24., nov. 3.

A Vorarlbergi Tartományi Múzeum előreláthatólag 2013-ig átépítési valamint újraépítési munkálatok miatt zárva lesz

Európa ajánlat

L'Antiquité révée - Innovations et résistances au XVIIIe siècle, a múlt újrafelfedezése, kiállítás – Musée du Louvre, Palais-Royal,Párizs, Franciaország; dec. 2. – 2011. febr. 14.

Válogatta HOMONNAY LEA

ZSIRAI LÁSZLÓ

Matyi a ludas?

Özveggy édesanyjával éldéglélt Döbröggön Matyi, aki libák legeltetésével kereste soványka kenyérét. A falubeliek egyszerűen csak mihaszna Matyinak nevezték, mert a szabadúszó libapásztorság csupán pótszelektvének számított, hiszen a korabeli beleváló legényeknek már áfás számlaképességgük és ahhoz mérten csillogó autójuk is termett. Nem úgy Matyinak, mert ő csak naphosszat ücsörgött a mezőn a libaúsztató partján és olyan mihasznaságokat művelt, mint például a versírás. Költő nem lehetett persze, mert üres zsebeiből nem is lett volna mit költenie, de szerzőnek sem mondható, hiszen a napsugarak mutatta soroknál többet nem szerzett még az életben.

Egyszer ám csak arra lett figyelmes, hogy idegenre sziszeg a fót. Nemzetközi libamenedzser közelítette Matyit, akitől megtudta, hogy nem kell már annyi magyar liba idegenországban. Tehát, ezzel a most legettetett csapattal már képtelen foglalkozni, nem is fizet érték, tegyen velük Matyi azt, amit bír és akar és tud. „Azt a rézfán fütyülőjét! Ennek a fele sem tréfa – gondolta Matyi kiejtve kezéből a lúdtollat és az írkát –, hiszen ennyi libát ténny esztendeig sem bírnak megenni...” Majd felkelt és hazahajította a libákat, mondván a gazdáknak, holnaptól libahúst eszik az egész falu, mert nem kell már a magyar liba idegenországban, nincsen ára, nincsen keletje, ő nem marad itt napestig sem, mert elmegy a nagyvárosba szerencsét próbálni.

Töprenkedtek is erre rendesen a libatartók. Úgy vélhették tán, hogy a szerencse olyasmí lehet, mint a szizma, amit próbálni kell. Ugyan nem sokáig foglalták el magukat ezzel, mert bizony új libapásztor után kellett nézniük, meg annyira belebúsultak a magyar libák sorsába s szintúgy a magukéba, hogy három pszichológus megélt volna ebből a hatalmas bánatból Döbröggön.

Matyi pedig közölte az édesanyjával, hogy holnap már nem kell neki terítenie az étkezésnél, mert igenis a gyakorlatban fogja érvényesíteni az esélyegyenlőség elvét, s ha fene fenét eszik is, szegénységének gönceit levette, megazdagodva tér majd vissza a nagyvárosból. – Majd adok én neked szerencsepróbát, te, mihaszna Matyi! – korholta az édesanyja. – Pusztulj innen a szemem elől, ne is lássalak! Öregkorára nem számíthat másra az ember, csak az Istenre – dohogta, de azért batyuba csomagolt a fiának egy kis libahússal hamisított hamburgert, pattogatott kukoricával, s nem bolti borvízzel, mert az ő fia volt, bárhogyan is igyekezze letagadtatni vele a szegény. Azzal útnak eresztette Matyit, mivel nem is tarthatta vón vissza.

Amaz pedig így köszönt el:

– Meglátja idesanyám, gyövek én még ollan fínyes ótóval, mint Kupecz Adorján fia amerikából! S jó leszen nekünk is, csak bízzon bennem! – mondta, majd fogta a tarisznáját, kiballagott az útra. Csupán a nyikorgó kertkapu köszönt vissza neki.

Nem is vitt magával mást az útravalón kívül, mint a pennáját meg az írkaüzetét. A nagyvárosba érkezvén látta, hogy egy marcona külsejű alak letépi egy magányosan ballagó nő válláról a táskáját, nyakáról az aranyláncát és elszalad. „Ihajja. A gyenge nő nem tud szaladni, ez a marcona behemót meg, mintha hatvanméteres síkfutó volna, úgy elszalel. Micsoda esélyegyenlőség ez!?” – mordult fel magában Matyi és azon nyomban a támadó után loholt. A libákat is hamarost elkapták, ha kimaradoztak a sorból és szökni próbáltak. Am ez ritkán fordult elő, mert a liba nem hülye állat. Utol is érte a tolvajt, s a korszerűen barátságos labdarúgás cselét alkalmazva egyetlen csodacsatári mozdulattal potfára ejtette (elgáncsolta), majd a hátára lépve csak annyit mondott: „Szerencséd, hogy öreganyámnak szólítottál fiam, mert személyemben a társadalom megvetésének összes kínja vetett rád keresztet, hogy javulnál meg és gyógyulnál ki ebből a megélhetési tolvajlásból!”. Csupán ennyit mondott Matyi, s meg sem várva, míg a szélvészgyorsaságú rohamrendőrség a gumibotja után nyúl, hogy bevetésre induljon, visszaadta a táskát és a nyakláncot a hölgynek. Az csillagfényes szempillantással köszönt meg Matyi lovagias cselekedetét.

Míg a tolvaj még mindig a porban jajgatva fogadkozott, hogy soha többé nem tesz ilyet, Matyi rámerre a büntetést:

– Csak azzal moshatod tisztára bűnös lelkedet, ha rögvest valamí jót cselekszel. Például elárulod, hogy merre lakik a jó szerencse!

Erre a tolvaj azonnal vasorrú békává szelődült és megadta Matyinak a jó szerencse címét. Matyi el is indult rögvest és hamarosan oda is ért a

munkaközvetítő irodába, ahol felvették a személyi adatait, és azzal biztatták, nézzén be három hónap múlva, mert – mivel idegenországban nem kelendő már a magyar liba – éppen nem tudnak neki libapásztori hivatalt adni. Am ha a szakképzettségtől eltérő munka is érdekelné, akkor átképezhetné magát biztonsági őrré. A Ludas Mátvás Őrző-védő Kft. éppen ilyen deli legényeket keres, mint ő.

Megköszönte Matyi az ügyintéző szívjóságát, és tovább ballagott a szerencse felé vezető úton. Gyanút keltett benne, hogy sok szerencsétlenül találkozott, azok mind vele szembe jöttek a szerencse irányából, s kérlelték, adna-e pár eurot, megsegítené őket szerény újságjuk támogatásával, hisz láthatja aggodalmat keltő, szomorú sorsukat. Aztán, mivel Matyitól vigasztaló szavakon kívül nem kaphattak mást, gyorsan továbbálltak. El is érkezett arra a címre, amit a vasorrú béka megadott. Ki is volt írva hatalmas betűkkel: „Meg ette már az e hetit?”. Pont az a betű hiányzott a feliratról, amit vadludak szoktak formázni az égen vonultukban. Vagy vihar sodorta le, vagy valaki elvitte a közeli hulladékátvevő helyre magánvagyonát gyarapítani a leszuggerált állami betűből. Mindenesetre Matyi nem sokáig töprengett ezen, benyitott a jó szerencse ajtaján, ahol Jó szerencsét! kívánva köszönt rá egy nyugdíjas kéményseprő, aki azelőtt bányász volt, s mély szerencsekívánatok közepette árusította a sorsjegyeket.

Matyi jól sejtette, piacgazdaságban semmi sincs ingyen, a szerencse is pénzbe kerül. Rögtön árajánlatokat kért és kapott a szerencse vonatkozásában, majd lógó orral kikullogott a helyiségből. Úgy érezte, nincs szerencséje. Aztán egy nagy épületen megpillantotta a feliratot: Ludas Matyi Szerkesztősége. Elővette írkaüzetét, s napsütésben fogant vidám verseivel bekopogtatott a szerkesztőség ajtaján.

– A Ludas Matyi, apám, már régen megszűnt! Mi egy német magazin magyar kiadását szerkesztjük. Kít érdekelnek itt már a verseid? Esetleg a felettünk lévő hetilapnál szerencsével járhatnál... – ajánlotta Cicus Mici főszerkesztő, aki a gimnázium második osztályában minden tárgyból beszekundázva felfelé bukkott. Matyi ezúttal nem a libáit, hanem a szejmeit legeltette ezen a libán, de hamarjában el is köszönt, hiszen a szerencse más formáját kutatta. Amit rögtön meg is talált, amint a hetilap szerkesztőségébe lépett.

– Nincs benn a főnök! – fogadta a neki hátalt ülő titkárnő, amint belépett az irodába. S Matyit akkor szíven ütötte ez a köszönés, ez a hang, hiszen felismerte a hölgy hatyú nyakán függő aranyláncot, meg a mellette lévő asztalon pihenő barna táskát.

– Döbrögről jöttem, verseket hoztam. Ezekkel szeretnék itt szerencsét próbálni – jelentette ki határozottan Matyi, mire a titkárnő rögvest megfordult a forgószeiken, és akkor felismerte a megmentőjét. – Jaj, maga az?! Miért nem küldte el e-mailen vagy flopin az írásait. Nálunk a szerkesztők kéziratot már nem olvasnak, az kevésbé rongálja ugyanis a szemüket, mint a számítógép monitorja. Egyébként is, ha ma élne Arany János, írhatna harminc balladát, s nem kapna érték egy jobb Ladát.

– Nincsen nekem számítógépem, én csak egy szegény magyar falusi Matyi vagyok – mondta szinte siránkozva Matyi, mire a titkárnő meg-sajnálta. Hálás is volt megmentőjének, meg tettsett is neki ez a bátor, jó kiállású legény.

– Tudod mit, Matyi!? – váltott hirtelen tegezőre a csinoska titkárnő. – Add ide a verseidet, majd én beírom őket a gépbe, hálából, hogy megmentetted a vagyon tárgyait – jelentette ki és így is lett. Bebillentyűzte a verseket, majd a tördelészerkesztőnek továbbította. Tudta, hogy a szerkesztők vagy riportokat készítenek vidéken, vagy public relations anyagokért rohangásznak, vagy a közeli vendéglőben, pubban tömik a bendőjüket, s a legkisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy éppen versek olvasásával foglalatokodjanak.

Aztán, hogy pár nap múlva megjelent Matyi első verse nyomtatásban és tisztes tiszteletdíjat is kapott érte, visszament a lottózóba, ahol sorsjegyet és lottószelvényt is vett a bányászból kéményseprővé változott árustól, majd főnyereményként milliárdokat nyert. „Van esélyegyenlőség, hiszen bárki nyerhetett volna!” – gondolta magában boldogan Matyi.

Azután addig támogatta anyagilag a hajléktalanok és a nyugdíjasok alapítványait, amíg annyi szavazatot nem kapott, hogy országgyűlési képviselővé választották. Háromszor interpellált a Parlamentben, de nem vigyázott. Egyik alkalommal az előre megírt beszédébe szöve

egyik versét is felolvasta: „*E nép felett valakik mindig áthajolnak, / akiknek biztosabb jövőt ígér a holnap / összekacsintva vidám dalokat fütyülnek. / A szél szavuknál őszintébben hegedülhet. // E nép felett valakik mindig áthajolnak, / kicsike közhaszonból is jócskán tarolnak, / míg munkától izzadsz, övüké lesz az érdem. / Közben mély bánatok hegedülnek a szélben*”.

Nos, későn vette észre magát, hogy talán nem szabadott volna ilyen hürokat pengetnie. Ezzel sokak szemében vált gyanússá. A legártatlanabb megjegyzés, amit lírai felszólalása kiváltott – „Mi is írkalhatnánk ilyen verseket, ha jutna rá időnk” –, abból a meggyőződésből született, hogy a politikus olyan emberfajta, amelyik tehetségéből fakadóan bármire képesnek tartja magát. A többiek ugyan nem hívták össze a Ludas Mátvás elszegényesedését vizsgáló bizottságot, de társai kerülni kezdték először a tekintetét, később teljes magát is. Elterjedt róla, hogy minden vétet kegyetlenül észrevesz, és háromszorosan megtorol. Hirtelen gátlástalanul megzadagodott vállalkozói körökben a minősítése egyszerűen persona non grata lett.

– Egy felkapaszkodott libapásztor, egy költő, egy senki – alkották róla a válogatottnál változottabb, lenéző-lekicsinylő jelzőket az összekacsintók. Matyi a színfalak mögötti ármánykodást megúsza annyival, hogy csupán a mentelmi jogát függesztették fel s nem a testét. Csak az a bizonyos szerkesztőségi titkárnő becsülte és értékelt a nemes erkölcsi elvek melletti kitartását, s lelki gazdagságát tapasztalva ment hozzá feleségül. Párjával visszaköltözött Döbrögre, a falujába, ahol édesanyjával is megbékélve, takaros házban éltek, amíg meg nem haltak. Sorra jelentek meg versekötetei, amelyek kiadását saját baromfitelepe jövedelméből finanszírozta. Magyar gyomorba magyar májat magyar libából! – ez lett vállalkozásának a jel-

Városháza főkapuja (részlet)

mondata. Egész életében a szegények pártfogójaként, gyámolítójaként tevékenykedett. Az alföldi libatenyésztők gordonkaötösének muzsikájával kísérték utolsó útjára.

Síremlékén a temetőben csak ennyi a felirat: Mátvás, az igazságos. Pedig sem kiskirály, sem nagy nem volt. A falubeliek olykor feltették a kérdést egy-egy őket is gondot jelentő országos intézkedés következtében: vajon ebben is Matyi a ludas? Majd önmaguk válaszoltak fejüket ingatva jobbra-balra, mint a harang nyelve a mise előtti kondulások alkalmával.

A harang pedig akkor is rendületlenül kondult, amikor az őszintén hegedülő szél dallama fészülte a rétek frizuráját, a hajnali harmattól naponta frissülő füveket.

JELEN SZÁMUNK KÉPEI Szabadka, a szecesszió városa

Akik már az osztrák szecesszió alkotásaival beteltek, eleget gyönyörködtek a Majolika-hausban, az Ankerhausban és a Wiener Stadtbahn Karlsplatz paviilonjaiban, látogasanak el újdonságokért Szabadkára, a szecesszió városába!

A szecessziós stílust Európa különböző országaiban más és más névvel illették. Míg az Osztrák–Magyar Monarchiában a Sezession szót alkalmazták (amely egy bécsi kiállítási épület neve volt, ahol az akadémizmussal szembehelyezkedő művészek állították ki műveiket), addig Franciaországban az Art Nouveau (‘új művészet’), Nagy-Britanniában pedig a modern style (‘modern stílus’) volt az elfogadott elnevezés (ma angolul is az Art Nouveau kifejezés használatos). Németországban a Jugendstil (a müncheni ‘Jugend’, azaz ‘Fiatal-ság’ című folyóirat után) és a Wellenstil (‘hullámstílus’), Spanyolországban a Modernismo, Olaszországban a stile floreale (‘virágos stílus’) és a stile liberta, az Amerikai Egyesült Államokban pedig a Tiffany style elnevezés terjedt el. Szabadkára (Subotica, Maria-Theresianopol) szecessziójára kétségkívül a ‘virágos stílus’ elevezés felel meg a legjobban.

Az 1899-es esztendőben kezdődött el Szabadkán, az európai építészeti irányzatokkal egy időben a saját szerkezetű és stílusú, szecessziós építkezés - a szakítás, kivonulás stílusának jegyében. A város legjelentősebb építései e korban Raichle J. Ferenc, Titus Macskovity, Komor Marcell és Jakab Dezső voltak. Raichle nevéhez fűződik a Szabadka belvárosát díszítő Raichle-palota, mely minden turistacsalogató vajdasági útkönyvben szerepel. Raichle az egész palotaépítési vállalkozást maga állta, mert talán ez volt az egyedüli módja annak, hogy saját belső művészeti törekvéseinek megfelelő épületet tervezzen. Az épület úgy készült, hogy kielégíthesse egy jól szituált, dinamikus társadalmi életet élni akaró polgár szükségleteit és igényeit. A terjedelmes helyiségek, melyek két szinten helyezkednek el (magasföldszint és emelet), csodálatosan berendezve, fantáziadús részletekkel, funkcionálisan vannak elrendezve, és meghatározott rendeltetéseket szolgálnak. Néhány megőrzött fénykép alapján tudjuk, milyenek voltak a már említett stílbútorok és műtárgyak, amelyek a házigazda kifinomult ízléséről tanúskodtak. Az épület tájolása sem a véletlen műve, ugyanis a vasútállomással szemben áll egy dús lombú pla-

tánsor mélyén, így homlokzata zárja az árnyékos allét. A néző úgy éli át a homlokzatot, mint az élénk kolorit és a játékos formák csipkészerű egészét. 2004 óta a palotával szembeni parkban szobor áll, mely az épület felé néz: Raichle Ferenc szemléli alkotását...

Szabadka másik pártját ritkító szecessziós stíljegyű épülete a Városháza. Az épület 76 méter magas, 105 méter hosszú, és 55 méter széles (16000 négyzetméter területű), és a tornyából pazar kilátás nyílik Szabadka csúcstetős házaira. A Városháza bejáratát formálsított vas kapuk őrzik, ablakai mívesen kováltak, szecessziós kiképzésű tetői pedig utolérhetetlen művészeti alkotások. Szabadka legnagyobb palotájának építését 1908 őszén kezdték meg Komor Marcell és Jakab Dezső tervezésében, s már 1910 nyarára az építési munkálatok befejezéséhez közeledtek. Kisebb-nagyobb megszakításokkal ugyan, de tartották a kijelölt határidőt, s röpké két év alatt mintha a földből, úgy nőttek ki a Városháza falai, a kupolák és a torony. Jakab Dezső a belső terek tervezését vállalta magára, neki köszönhető az épület belépőjét ékítő tulipánboltozat.

Bosko Krsztiity Városháza, a szabadkai csoda című könyvéből tudjuk, hogy az 1910. augusztus 20-án megrendezett ünnepségen szentelték fel a Városházát, mely során a tornyot díszítő kereszt is a helyére került, és az épület életre kelt, noha az állványok miatt még senki nem láthatta egészében. Az állványok és leplek 1912. szeptember 15-re tűntek el véglegesen. S ez igen nagy nap Szabadka történetében: ekkor került átadásra a Városháza (Palics fürdővel egy időben). A gyönyörű ünnepségre meghívták a kormányelnököt, néhány minisztert és huszonhat polgármestert is. Kocsis Á.

Cseh Károly

Szent Mihály napján

szüreti fűrtök ömlenek sugárzón
mégzállik a puttony s a vödör:
mind-mind rusztikus bőségszaru;
déliás fényben szong a darázs,
kádát és hordót körbearyanoz,
s a diófalomb árnyéka alatt,
arcán Dionüszosz mosolyával,
hízik a gazda.

NAGYKÖVETKÉNT...

– Beszélgetés dr. Horváth István volt bécsi nagykövettel –

Hét év bécsi szolgálat után vesz búcsút a nagykövetségtől és egyben a külügyi küldetéstől. Az osztrákok figyelmességének, küldetése elismerésének tudható be, hogy az egyik legmagasabb kitüntést kapta.

Hogyan értékeli bécsi éveit?

Igen mozgalmas, ugyanakkor rendkívül tartalmas éveket tudhatok magam mögött, mind a kétoldalú kapcsolatokat, mind a nemzetközi politikát tekintve. Magyarország ebben az időszakban lett az Európai Unió tagja, Magyarország és Ausztria között pedig még az eddiginél is szorosabbá vált a jó viszony. Példa erre a közös kormányülések gyakorlata, amelyet Ausztria 2005-től kizárólag Magyarországgal honosított meg, vagy a határ menti együttműködés, amelynek jelentősége mind nagyobb. Ez utóbbi terület összehangolására hívtuk életre a Regionális Fórumot.

A két állam egy sor helyen közös diplomáciai képviseletet tart fenn, de rendkívül szoros az uniós együttműködés is. Erre jó példa az EU keretében létrejövő „Duna Stratégia”. A kulturális kooperációt sokéves együttműködési megállapodás szabályozza. Közösen emlékeztünk meg Haydn-ról, idén Széchenyi évfordulóját tartjuk, jövőre pedig a Liszt-évforduló ad alkalmat további együttes rendezvényekre. Budapesten részben osztrák támogatással működik az Andrásy Egyetem, amely az egyetlen német nyelvű felsőfokú tanintézet Közép-Európában. Figyelemre méltó ugyanakkor, hogy az osztrák egyetemeken, főiskolákon mintegy 2000 magyar diák tanul.

Az elmúlt években a gazdasági válság ellenére sem torpant meg az együttműködés a két ország között. Több mint 5000 osztrák cég van jelen a magyar piacon, amelyek közel 70 ezer embert foglalkoztatnak. Az osztrák bankok kulcsfontosságú szerepet töltenek be a magyar pénzügyi életben, és nagymértékben hozzájárultak a legutóbbi válság leküzdéséhez.

Az összetartozás az eltelt időszakban számtalan közös rendezvényben is megmutakozott. 2004-ben Kismartonban osztrák barátainkkal közösen megünnepeeltük Magyarország uniós csatlakozását, 2006-ban az 56-os magyar családalom 50. évfordulóját, „Köszönjük, Ausztria!” mottóval. 2009-ben pedig a Vásfüggöny lebontásának 20. évfordulójára emlékeztünk számtalan közös rendezvényen.

A rendszerváltozás éveiben Németországban látta el a nagykövet tisztségét, ezzel kapcsolatosan könyvet is írt.

Mennyiben járult hozzá Magyarország az események felgyorsításával a változások bekövetkezéséhez?

Magyarország az 1980-as évek elejétől élen járt a volt Varsói Szerződés tagállamai között a politikai és gazdasági reformokban. A reformokat az NSZK kormánya nem kevésbé személyes közvetítéssel, Kohl kancellár, Genscher külügyminiszter és F. J. Strauss bajor miniszterelnök személyében kezdetről fogva politikailag és gazdaságilag támogatta. Ez a támogatás akkor a súlyos pénzügyi gondokkal küzdő Magyarország számára sorsdöntő volt. A támogatás mértéke azonban attól függött, miként alakulnak a politikai reformok. Nem utolsósorban ennek a nem kevés kockázattal járó játszmának tudható be, hogy 1987-ben olyan reformerek kerültek a magyar politika élvonalába – lassan kiszorítva az ortodox korábbi kommunista vezetőket a hatalomból – mint Németh Miklós, Horn Gyula, Pozsgay Imre, Szűrös Mátyás.

Ezek a személyek hozták meg azokat a döntéseket, melyek felgyorsították a demokratikus átalakulást. (Többpártrendszer kialakítását, a piacgazdaság feltételeit biztosító törvények megalkotását stb.) Ennek a demokratikus átalakulásnak volt egyik fontos állomása a Gensfi Menekültügyi Egyezménybe való belépésünk és a politikai világszenzáció, a vásfüggöny lebontása. E két fontos esemény indította el a volt NDK-s polgárok magyarországi invázióját és azzal a menekültügyi válságot.

Az 1989. augusztus 25-i titkos Gymnich-i találkozáson, amelyet volt szerencsém előkészíteni és azon részt venni, Németh Miklós és Horn Gyula a tárgyalások végén megígérte Kohl kancellárnak és Genscher külügyminiszternek az NDK-s menekültek előtt a határ megnyitást, de annak kockázataira is rámutattak. Magyarország még a Varsói Szerződés tagállama volt, 120 ezer szovjet katona állomásozott Magyarországon és a Nagyhatalmak által aláírt Jaltai megállapodás is élt, amely a világot a szovjet diktatúra

érdekszférájába sorolt befolyási övezetre és a nyugati demokratikus világra osztotta. Az 1989. szeptember 10-i határnyitás és az azt megelőző augusztus 19-i „Páneurópa Picknik” Sopronban olyan dominó effektust indított el, amelyben előbb leomlott a berlini fal, megdőlt az NDK kommunista rezsimje és sorban dőltek meg a többi kelet-európai kommunista rendszerek.

Úgy gondolom, hogy Magyarország a lengyelországi demokratikus átalakulással egy időben, döntően hozzájárult a változások bekövetkezéséhez.

Azóta több mint két évtized telt el. Politikai-világnézeteivel egyezett-e mindaz, ami bekövetkezett?

Politikai világnézetem a rendszerváltás előtt is mindig kritikus volt a kommunista rendszerrel szemben, hiszen közgazdászként, szakmailag sem tartottam tartósan életképesnek az 1990 előtti rendszert. Ezért egzisztenciálisan is, sokat kockáztatva dolgoztam nagykövetként annak megváltoztatásán.

Ezt a tevékenységet a Németország érdekében tett szolgálataimért Kohl kancellár kormánya, a csillaggal és vállszalaggal ékesített Nagy Német Szolgálati keresztrel ismerte el. Antall József miniszterelnök úr pedig ugyancsak kitüntetett a Magyar Köztársaság érdemrendje középkeresztjével.

A kommunista rendszer összeomlása középtávon polarizációt hozott Magyarországra. A társadalmi összefogás helyett az erők szétforgácsolása, egymásnak feszülése lett uralkodóvá. Meg tudná nevezni ennek mélyebb okait?

Sajnálatos módon a társadalmi kohéziós erő hiánya egész történelmünket végigkíséri. Történelmünkben kevés olyan példát tudunk említeni, amikor a társadalom egységes erőként mozdult meg egy nemes cél érdekében. Legutóbbi történelmünkben talán csak 1956-os forradalmunkat említhetném. Sajnálatos módon a mindenkori politikai elit hibái vezettek legtöbbször szerencsétlen döntésekhez, az pedig a társadalom polarizációjához. Csak reménykedhetünk, hogy ez a jövőben másként lesz. Ehhez az Európai Unió tagságunk kitűnő keretfeltételeket biztosít.

Nyolc év MSZP-SZDSZ uralkodás után merész fordulat állt be a 2010. tavaszi választásokon. Mi erről a véleménye? Hogyan ítéli meg a hivatalba lépett Fidesz-KDNP kormányzását?

A nyolcéves MSZP-SZDSZ kormányzás alatt születtek pozitív döntések és reformkezdeményezések, de sajnálatos módon súlyos hibák is. A megbocsájthatatlan korrupciós ügyeket a társadalom elutasította, ami a választási eredményekben világosan tükröződött. A Fidesz-KDMP kormány 2/3-os többségével a parlamentben nagy bizalmat és hatalmas lehetőséget kapott a sikeres kormányzáshoz. Az új kormány kezdeti döntései, tevékenysége okot ad az optimizmusra. Én bizakodó vagyok!

Magyarország helye és helyzete Közép-Európában, az Európai Unióban. Miben látja a fejlődést?

Az Orbán-kormány meghirdette Magyarország új Közép-Európa politikáját, amely a régióakra hagyományosan jellemző érdekközösségre építve, szorosabb együttműködést szorgalmaz az Európai Unióban.

E politika megkülönböztetett hangsúlyt fektet a makro-regionális megközelítésre az európai integráció továbbfejlesztésében, amely egyben erősíti a regionális partnerség intézményét, a területi kohéziót, ezáltal javítja térségünk fejlődési esélyeit. Ennek keretében egyaránt fontos a térség kapcsolatainak, összeköttetésekének fejlesztése északi és déli, valamint nyugati és keleti irányba, az energetika, a közlekedés, vagy az európai értékek, az integráció előmozdítása terén.

Kiemelt célunk, hogy tovább bővítsük az igen szoros magyar-osztrák együttműködést, és a Budapest-Bécs tengely a közép-európai makro-regió motorjává váljék. Ehhez megfelelő kereteket biztosít pl. az EU Duna Stratégia, amelyet a 2011-es magyar EU-elnökség alatt fognak a tagállamok útnak indítani.

Szoros kapcsolatot tartott fenn az ausztriai magyar egyesületekkel, közösségekkel, sorozatosan vendégül látta képviselőiket.

Ismeretei alapján hogyan ítéli meg az ausztriai magyar „mezőnyt”? Hol jelölne ki a jövőbeli súlypontokat az osztrák népcsoport-politika vonatkozásában?

Mindenekelőtt szeretném kifejezni jókívánásaimat a Központi Szövetség fennállásának 30. évfordulója alkalmából. Ausztriában kb. 40–50.000 főre tehető a magyarok létszáma.

A magyar közösség eredete, összetétele igen vegyes: őshonos burgenlandi és bécsi-Bécs környéki magyarok, 1956-os menekültek, gazdasági migránsok, munkavállalók az anyaországból, Vajdaságból, Erdélyből, az ausztriai köz- és felsőoktatásban tanuló diákok stb. Nekünk a magyarság mindegyik csoportja egyaránt fontos és értékes.

Üdvözöljük, hogy együttműködésben a Magyar Tudományos Akadémiával 2010 februárjában „Ausztriai Magyar Kutatóintézet” néven egyesület alakult az ausztriai magyar kisebbség tanulmányozására, melynek célja tudományos igénnyel feltérképezni az ausztriai magyar társadalom múltját és jelenét.

Sajnos a népcsoportok mindegyikénél megállapítható, hogy egyre jobban háttérbe szorul az anyanyelv használata, az asszimiláció erőteljes hatása következtében pedig megfigyelhető létszámbeli zsugorodásuk. A népcsoportokra vonatkozó kormányzati politika nem elég hatékony, és nem felel meg teljesen a jogszabályokban rögzített célkitűzéseknek.

Örvendtes, hogy a népcsoportok nyomására a kormány a programjában rögzítette a vonatkozó szabályozás felülvizsgálatát, alapjogaiknak a Szövetségi Alkotmánytörvénybe történő integrálását. A magyar népcsoport számára a tervezett módosítások kedvezőek lennének, hiszen megszűnne az egyes népcsoportok jogállása és állami (elsődlegesen pénzügyi) támogatottsága közötti aránytalanság. Azt reméljük, hogy a törvénytervezet érdemi megvitatása során a politikai pártok ugyanolyan hozzáállást fognak tanúsítani, mint azt a dél-tiroli német ajkú kisebbség ügyében az olaszoktól elvárják. Élénk figyelemmel fogjuk kísérni a törvényt módosítás folyamatát.

Mivel Ausztriában a kettős állampolgárságot a jogi szabályozás tiltja, nem számolunk azzal, hogy az ausztriai magyar közösség körében tömeges érdeklődés lesz az állampolgárság megszerzése iránt.

Készítette: Deák Ernő

Egy orvos emlékezete

A gyertya lobogott. Katalin éppen reggeli kávéját itta. Férje halálának negyedik évfordulójára emlékezett. Csöngettek. Nem ment ki, mert úgy gondolta, hogy reklámot hoztak. De még egyszer csöngettek, türelmetlenebbül. Lassan kicsoszogott a bejárati ajtóhoz, és egy kopott, tiszta ruhás hasonlókörű nő állt a kapuban, elnyúlt botra támaszkodva – mögötte autó.

– Hát a doktor úr már sose jön ki hozzám?

Szűrszorító érzés fogta el.

– Ugye a dereka fáj? Hol lakik? – kérdezte.

– A Galamb utcában.

Katalin visszaemlékezett a kis cédulákra, amelyeken azok a címek voltak, ahova férje rendszeresen járt, köztük arra, amire a Galamb utca volt felírva.

– Éppen ma négy éve, hogy meghalt.

Az idős asszony zokogásban tört ki. A drótkerítésbe kapaszkodott és megkérdezte:

– Hát most mit csináljak?

Katalin visszaemlékezett férje jelmondatára: „A beteget sose engedjük el remény nélkül!”

Igy azt kellett mondania:

– Menjenek be a legközelebbi gyógyszer-tárba, vegyenek jó fájdalomcsillapítót, és aztán keressenek egy jó orvost is!

Az autó ajtaja becsukódott. Katalin is becsukta az ajtót, és zokogva elgondolkozott arról, hogy milyen az élet: az orvos elmegy, a beteg itt marad.

HERTELENDY KATALIN

Zsiga Tibor

1927–2010

R.I.P.

Bécsi Napló
Lapzárta

minden páratlan hónap 15-én

Évfordulók

November

1900.11.01. – 110 éve

Késmárkon megszületett Bruckner Győző, a szerves kémia egyik legnagyobb magyar kutatója.

1890.11.02. – 120 éve

Szegeden megszületett Terescsényi György író, költő (Hősök és a Bolygó magyarok).

1830.11.02. – 180 éve

született Selmechbányán Divald Károly magyar fényképész, a magyar fényképezészt úttörője.

1880.11.04. – 130 éve

született Bábaszéken Pór Bertalan Kossuth-díjas, Munkácsy-díjas magyar festőművész, kiváló művész.

1860.11.07. – 150 éve

a Kisfaludy Társaság *Szépirodalmi Figyelő* néven új esztétikai, kritikai és szépirodalmi folyóiratot indít, Arany János szerkesztésében.

1810.11.07. – 200 éve

született Gyulán Erkel Ferenc magyar zeneszerző, karmester, zongoraművész. 1844-ben megnyerte a Kölcsey *Himnuszának* megzenésítésére hirdetett pályázatot.

1900.11.19. – 110 éve

elindultak Budapest utcáin első gyűjtőútjukra a Posta által forgalomba állított automobiloznak nevezett járművek.

1910.11.27. – 100 éve

született Rubik Ernő gépészmérnök, repülőgép-tervező, a „rubik-kocka” feltalálója.

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

**Web: www.becsinaplo.oldal.hu
www.fkkk.tvn.hu**

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger: Zentralverband Ungariseher Vereine u. Organisationen in Österreich.
A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Borbándi Gyula (München), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), K. Lengyel Zsolt (München), Monoszlói Dező (Bécs), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás (London), Sulyok Vince † (Oslo), Szabó A. Ferenc (Budapest), Szakály Sándor (Budapest).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (szerkesztő), Ferenczy Klára, Fetes Kata, Fundarek Anna, Kántás János, Radics Éva, Rumpfer Diána, Varga Sándor.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán
GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanalt A-1010 Wien, Graben 21.
IBAN: AT572011100000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 12,- Euro, Magyarországon 2100,- Ft, Nyugat-Európában 18,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,- Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew Rekay, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856
E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.

Hollandiában: Dr. Piri Zoltán. Croeselaan 254. NL-3521 CL Utrecht. E-mail: pirizoltan@hotmail.com

Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószám: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcban: B. Szabó Péter, Magyarház Alapítvány / Ungarnhaus Stiftung Buchmattweg 4, CH-8057 Zürich Bankszámla: UBS AG, 8098 Zürich KontoNr. 100 100 01F EBAN: CH06 0023 0230 1001 0001F

Svédországban: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. PlusGirotr Nr.: 756987-4.

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung
Druck: ALWA & DEIL Druckerei Ges. m. h. H.
A–1140 Wien, Sturzgasse 1a